

IV

(Informace)

INFORMACE ORGÁNŮ, INSTITUCÍ A JINÝCH SUBJEKTŮ EVROPSKÉ UNIE

EVROPSKÁ KOMISE

SDĚLENÍ KOMISE

**Posouzení plánů a projektů ve vztahu k lokalitám sítě Natura 2000 – Metodické pokyny
k ustanovením čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích 92/43/EHS**

(2021/C 437/01)

OBSAH

	<i>Strana</i>
1. ÚVOD	3
1.1. Účel a povaha dokumentu	3
1.2. Struktura	3
2. OBECNÝ PŘÍSTUP A ZÁSADY	4
2.1. Fáze postupu podle čl. 6 odst. 3 a čl. 6 odst. 4	4
2.2. Přístup k rozhodování	5
3. METODIKA K ČL. 6 ODS. 3 A 4	7
3.1. Fáze 1: předběžné šetření	7
3.1.1. Krok 1: zjištění, zda daný plán nebo projekt přímo souvisí s péčí o lokalitu sítě Natura 2000 nebo zda je pro péči o ni nezbytný	8
3.1.2. Krok 2: popis plánu nebo projektu a jeho faktorů dopadu	9
3.1.3. Krok 3: určení lokalit sítě Natura 2000, které mohou být plánem nebo projektem ovlivněny	10
3.1.4. Krok 4: posouzení, zda lze vyloučit pravděpodobné významné vlivy z hlediska cílů ochrany lokality	13
3.1.5. Závěry: rozhodnutí založené na výsledku předběžného šetření	15
3.2. Fáze 2: odpovídající posouzení	17
3.2.1. Krok 1: shromáždění informací o daném projektu a dotčených lokalitách sítě Natura 2000	18
3.2.2. Krok 2: posouzení důsledků plánu nebo projektu pro danou lokalitu z hlediska cílů její ochrany, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty	23
3.2.3. Krok 3: zjištění účinků plánu nebo projektu na celistvost lokality sítě Natura 2000	34
3.2.4. Krok 4: zmírňující opatření	36
3.2.5. Závěry odpovídajícího posouzení	40
3.2.6. Další faktory k uvážení konzultace, kvalita odpovídajícího posouzení, přístup k právní ochraně	42

3.3. Fáze 3: postup podle čl. 6 odst. 4	46
3.3.1. Krok 1: posouzení alternativních řešení	47
3.3.2. Krok 2: přezkoumání naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu	53
3.3.3. Krok 3: určení, posouzení a přijetí kompenzačních opatření	55
a) Hlavní typy kompenzačních opatření	55
b) Hlavní zásady pro stanovení kompenzačních opatření a cílů	57
c) Načasování kompenzace	59
d) Hodnocení a monitorování kompenzačních opatření podle čl. 6 odst. 4	59
e) Stanovení kompenzačních opatření u plánů	61
4. STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ A ODPOVÍDAJÍCÍ POSOUZENÍ PLÁNŮ	64
4.1. Strategické plánování	64
4.2. Odpovídající posouzení plánů	64
4.3. Mapování citlivosti	66
4.4. Konzultace a dialog při strategickém plánování	70
5. ODKAZY NA JINÉ POSTUPY POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ: EIA, SEA, rámcová směrnice o vodě	71
5.1. Efektivnější posuzování vlivů na životní prostředí	71
5.2. Posuzování vlivů na životní prostředí, strategické posuzování vlivů na životní prostředí a odpovídající posouzení	71
5.2.1. Příležitosti pro zefektivnění EIA/SEA a odpovídajícího posouzení a jejich přínosy	72
5.2.2. Specifické rysy odpovídajícího posouzení a rozdíly oproti postupům EIA/SEA	73
5.2.3. Vztah mezi SEA / EIA / odpovídajícím posouzením a ustanoveními směrnic v oblasti ochrany přírody týkajícími se přísné ochrany druhů	74
5.3. Posouzení podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě, koordinovaná s postupem podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích nebo do tohoto postupu začleněná	75
6. KLÍČOVÉ REFERENCE	77

PŘÍLOHA

1. ÚVOD

1.1. Účel a povaha dokumentu

Účelem tohoto dokumentu je poskytnout metodické pokyny k uplatnění čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích⁽¹⁾. Pokyny by měly pomoci orgánům a vnitrostátním agenturám v členských státech a v kandidátských zemích, jakož i předkladatelům projektů, konzultantům, správcům lokalit, odborníkům a dalším zúčastněným stranám při uplatňování povinností vyplývajících z těchto ustanovení. Tento dokument předkládá stanoviska Evropské komise a není právně závazný; k závaznému výkladu práva Unie je oprávněn pouze Soudní dvůr Evropské unie.

Pokyny je nutno chápat ve spojení se směrnicemi a vnitrostátními právními předpisy a s radami uvedenými v oznámení Komise „Péče o lokality Natura 2000: ustanovení článku 6 směrnice o „stanovištích“ 92/43/EHS“⁽²⁾ (dále „příručka k článku 6“), které je výchozím bodem pro výklad klíčových pojmů a koncepcí obsažených ve směrnici o stanovištích. Pro usnadnění porozumění jsou v těchto pokynech uvedeny citace příslušných pasáží z příručky k článku 6.

Komise rovněž přijala několik odvětvových pokynů pro různé oblasti politiky, jako je energetika včetně obnovitelných zdrojů, těžba, vnitrozemská lodní doprava, rozvoj přístavů a ústí řek, zemědělství a lesnictví⁽³⁾. Tyto dokumenty často podrobněji analyzují specifika posuzování plánů nebo projektů v těchto konkrétních odvětvích. Lze je tedy použít k doplnění stávajících obecných pokynů praktickým zohledněním daného odvětví.

Podle zásady procesní autonomie je na jednotlivých členských státech, aby rozhodly, jak zavést procesní požadavky vyplývající ze směrnice. Za klíčová rozhodnutí obsažená v posouzeních podle čl. 6 odst. 3 a 4 zodpovídá příslušný orgán v každém členském státě. Pojem „posouzení“ vyjadřuje v těchto pokynech celý proces, v rámci něhož předkladatelé plánů nebo projektů, orgány, organizace pro ochranu přírody a jiné agentury, nevládní organizace a veřejnost shromažďují informace a předkládají je příslušnému orgánu k projednání a hodnocení.

Příslušný orgán poté stanoví výsledky posouzení a rozhodne, zda plán nebo projekt schválí, a pokud ano, za jakých podmínek. Tento proces uznává, že posouzení vyžadovaná podle čl. 6 odst. 3 a čl. 6 odst. 4 závisí na shromažďování spolehlivých informací a údajů několika zúčastněnými stranami, jakož i na konzultacích s nimi a mezi nimi.

Tento dokument je aktualizací předchozích metodických pokynů k čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾. Vychází ze zkušeností s prováděním směrnice o stanovištích a ze související judikatury Soudního dvora Evropské unie, jakož i z přezkumu unijních pokynů a literatury, materiálů pro případové studie, zpětné vazby a návrhů po konzultaci s orgány členských států EU a zúčastněnými stranami. Na přípravě těchto pokynů se na základě smlouvy s Evropskou komisí⁽⁶⁾ podílely společnosti ATECMA S.L. a Adelphi Consult GmbH.

1.2. Struktura

Tento dokument se skládá ze tří hlavních částí a přílohy.

— V prvním oddílu je vysvětlen obecný přístup a zásady, na nichž jsou pokyny založeny. Obsahuje diagram z příručky k článku 6, který znázorňuje, jak by se měla posouzení podle čl. 6 odst. 3 a 4 uspořádat a jak různé fáze posouzení souvisejí s požadavky těchto ustanovení.

⁽¹⁾ Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁽²⁾ Evropská komise, 2019. Oznámení Komise „Péče o lokality Natura 2000: ustanovení článku 6 směrnice o „stanovištích“ 92/43/EHS“ (2019/C 33/01), které je k dispozici na adrese: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1555085968125&uri=CELEX:52019XC0125\(07\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1555085968125&uri=CELEX:52019XC0125(07))

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

⁽⁴⁾ Metodické pokyny k ustanovením čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích 92/43/EHS, Evropská komise, 2002.

⁽⁵⁾ Tato aktualizace je jedním z výstupů „Akčního plánu pro přírodu, lidi a hospodářství“, COM(2017) 198 final, (opatření 1).

⁽⁶⁾ Veřejná zakázka EU na služby č. 07.0202/2017/770634/SER/ENV.D.3 v oblasti technické a vědecké podpory v souvislosti s dodáním „Akčního plánu pro přírodu, lidi a hospodářství – opatření 1, 2 a 13“.

- Druhý oddíl obsahuje hlavní metodické pokyny k jednotlivým fázím. Každá fáze obsahuje metody a nástroje, příklady a návrhy, jak posouzení sestavit. K tomu napomůže použití kontrolních seznamů, matic a návodů s postupnými kroky pro každou fázi posouzení. Je však třeba poznamenat, že tyto informace jsou pouze ilustrativní a nemohou se vztahovat na všechny situace.
- Třetí oddíl obsahuje kapitolu o strategickém plánování a o postupu posuzování zejména plánů. Tato část se zabývá také vazbami na další posuzování vlivů na životní prostředí, která jsou vyžadována právními předpisy EU.
- V příloze jsou uvedeny příklady metod a dalších pokynů a nástrojů, které lze použít k provádění postupů podle čl. 6 odst. 3 a 4 (např. kontrolní seznamy nebo formáty).

2. OBECNÝ PŘÍSTUP A ZÁSADY

2.1. Fáze postupu podle čl. 6 odst. 3 a čl. 6 odst. 4

Ustanovení čl. 6 odst. 3 a 4 zní takto:

„3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.

4. Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádná alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních uvědomí Komisi. Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise.“

Ustanovení čl. 6 odst. 3 a 4 stanoví *vícetupňový postup* pro posuzování plánů nebo projektů, které by mohly mít dopad na lokality sítě Natura 2000. Tento postup sestává ze tří fází:

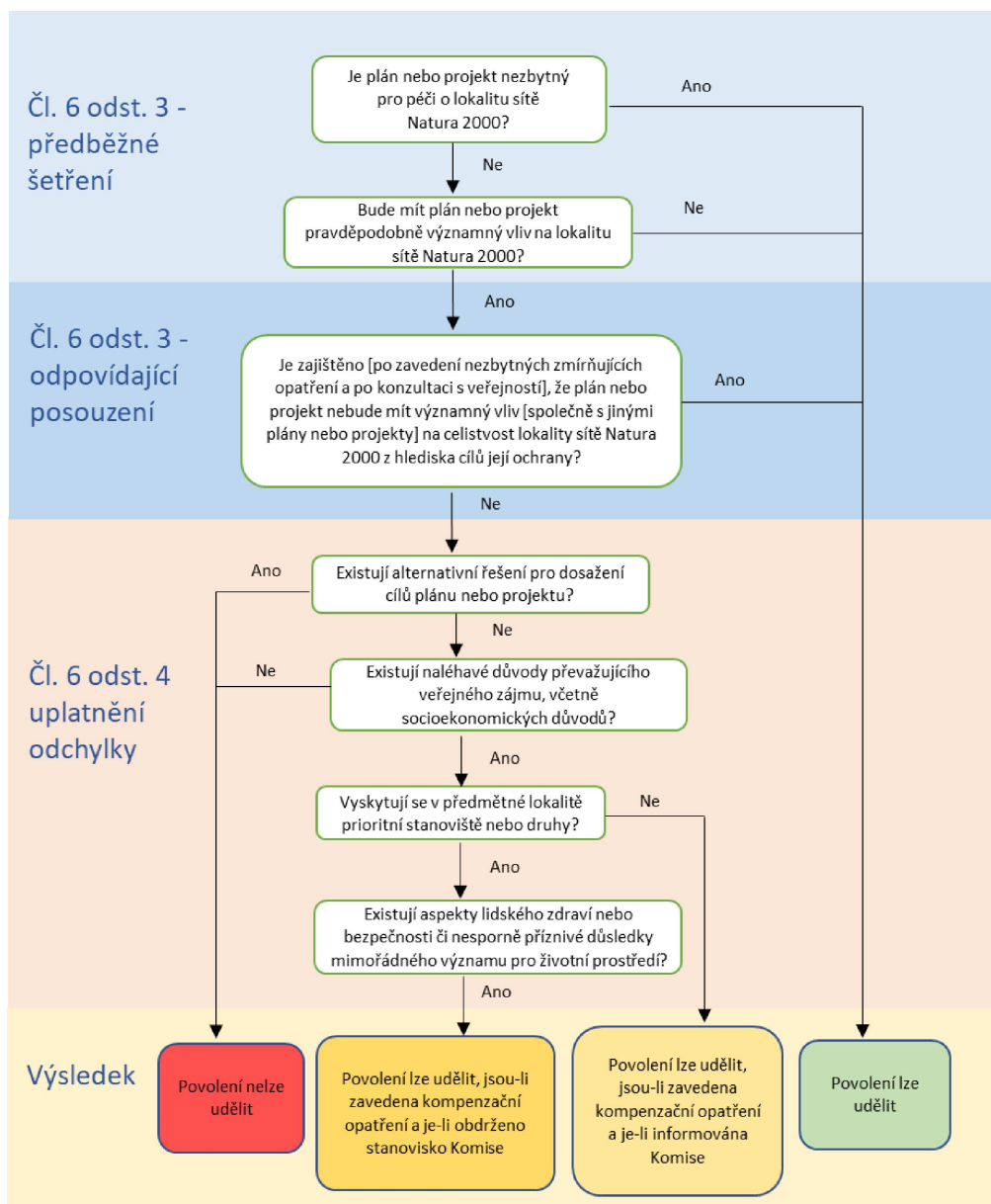
- **Fáze 1: předběžné šetření** První část postupu spočívá ve fázi předběžného posouzení (tzv. screeningu), jejímž účelem je zjistit, zda plán nebo projekt přímo souvisí s péčí o určitou lokalitu sítě Natura 2000 nebo je pro péči o ni nezbytný, a pokud tomu tak není, zda je pravděpodobné, že bude mít na tuto lokalitu (7) významný vliv (buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty) z hlediska cílů její ochrany. Fáze 1 se řídí první částí první věty čl. 6 odst. 3.
- **Fáze 2: odpovídající posouzení.** Pokud nelze vyloučit pravděpodobné významné vlivy, v další fázi postupu se posuzuje dopad plánu nebo projektu (buď samotného, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty) na cíle ochrany lokality a zjišťuje se, zda bude ovlivněna celistvost lokality sítě Natura 2000, přičemž se zohlední jakákoli zmírňující opatření. Na základě výsledků odpovídajícího posouzení pak příslušné orgány rozhodnou, zda plán nebo projekt schválí, či nikoli. Fáze 2 se řídí druhou částí první věty a druhou větou čl. 6 odst. 3.
- **Fáze 3: odchylka od čl. 6 odst. 3 za určitých podmínek.** Třetí fáze postupu se řídí ustanovením čl. 6 odst. 4. Použije se pouze tehdy, pokud se předkladatel navzdory negativnímu výsledku posouzení domnívá, že plán nebo projekt by měl být přesto realizován, a to z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu. To je možné pouze v případě, že neexistují žádná alternativní řešení, jsou řádně odůvodněny naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu a budou přijata vhodná kompenzační opatření, která zajistí ochranu celkové soudržnosti sítě Natura 2000.

(7) V praxi může být potřeba posoudit více než jednu lokalitu.

Každá fáze postupu je ovlivněna předchozí fází. Pro správné uplatňování čl. 6 odst. 3 a 4 má proto zásadní význam pořadí jednotlivých fází. Obrázek 1 uvádí schéma tohoto postupu.

Obrázek 1

Posouzení plánů a projektů ve vztahu k lokalitám sítě Natura 2000; tři fáze postupu podle čl. 6 odst. 3 a 4

2.2. Přístup k rozhodování

Stejně jako všechny právní předpisy EU v oblasti životního prostředí je i směrnice o stanovištích založena na **zásadě obezřetnosti** ⁽⁸⁾, což znamená, že nepřítomnost vědeckých důkazů o významném negativním účinku určité činnosti nelze použít jako odůvodnění pro její schválení. Z uplatnění zásady obezřetnosti na postup podle čl. 6 odst. 3 vyplývá, že před povolením plánu nebo projektu musí být prokázána absence nepříznivého účinku na lokalitu sítě Natura 2000. Jinými slovy, pokud v otázce, zda dojde k nepříznivým účinkům, nepanuje jistota, pak plán nebo projekt nelze schválit.

⁽⁸⁾ Článek 191 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Z praktického hlediska to znamená, že důkazní břemeno nese předkladatel plánu nebo projektu, jenž musí prokázat – a příslušný orgán musí potvrdit – bez důvodné pochybnosti, že:

- ve fázi 1 (předběžné šetření) lze vyloučit pravděpodobné významné vlivy, nebo
- ve fázi 2 (odpovídající posouzení) lze vyloučit nepříznivé účinky na celistvost lokality sítě Natura 2000.

Jsou-li nepříznivé účinky na celistvost lokality buď jisté, nebo nelze-li je vyloučit, plán nebo projekt lze podle čl. 6 odst. 4 i tak výjimečně povolit za podmínky, že neexistují žádné alternativy, je to odůvodněno naléhavými důvody převažujícího veřejného zájmu a jsou zavedena dostatečná kompenzační opatření na ochranu celkové soudržnosti sítě Natura 2000. V těchto případech může zásada omezitelnosti rovněž nalézt své využití, zejména pokud jde o rozsah kompenzačních opatření, jež se mají zavést (viz oddíl 3.3.3).

Jak je ve směrnici o stanovištích výslovně uvedeno, základem pro uplatnění čl. 6 odst. 3 jsou „cíle ochrany lokality“. Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku ve věci C-849/19, Komise vs. Řecko, potvrdil, že cíle ochrany musí být formálně stanoveny a že tyto cíle musí být specifické pro danou lokalitu, musí se vztahovat na zvláštní hodnoty, které se v této lokalitě nacházejí, a musí být vyjádřeny přesně ⁽⁹⁾.

Kromě toho Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že rozsah povinnosti provést odpovídající posouzení vlivu plánu nebo projektu na chráněnou lokalitu by měl být stanoven s ohledem na cíle ochrany ⁽¹⁰⁾. Jinými slovy, rozhodnutí, zda plán nebo projekt bude mít pravděpodobně významný dopad na lokalitu sítě Natura 2000, by mělo být učiněno s ohledem na cíle ochrany dané lokality (viz oddíl 3.1 „Předběžné šetření“). **Je proto nezbytné, aby byly neprodleně stanoveny cíle ochrany pro každou lokalitu sítě Natura 2000 a aby byly tyto cíle zveřejněny.**

Jak je vysvětleno v oddíle 3.2.2 níže, cíle ochrany specifické pro konkrétní lokalitu musí být stanoveny pro všechna chráněná stanoviště a druhy, které jsou v dané lokalitě přítomny ve významné míře (tj. stanoviště a druhy, které jsou ve standardním formuláři údajů pro danou lokalitu hodnoceny stupněm A, B nebo C, ale nikoli D ⁽¹¹⁾). Cíle ochrany, jichž má být dosaženo, musí být stanoveny pro každý z rysů nebo parametrů, které určují stav ochrany chráněných prvků.

Pokud se plán nebo projekt během přípravy upraví nebo dále rozvíjí, musí se posouzení přezkoumat, a to jak ve fázi předběžného šetření, tak ve fázi odpovídajícího posouzení. Nelze-li například v průběhu fáze předběžného šetření pravděpodobnost významných vlivů vyloučit, může se předkladatel plánu nebo projektu rozhodnout, že návrh plánu nebo projektu zreviduje, aby se riziko možných významných vlivů vyloučilo. V takových případech by měl být upravený plán nebo projekt znovu podroben šetření, aby se zjistilo, zda i nadále je, či není pravděpodobné, že bude mít významný vliv na danou lokalitu.

Rámeček 1

Rozhodování na základě odpovídajícího posouzení

Rozhodnutí, zda plán nebo projekt schválit či nikoli, je odpovědností příslušných orgánů, přičemž se zohlední závěry odpovídajícího posouzení důsledků plánu nebo projektu na příslušnou lokalitu sítě Natura 2000. Schválení mohou orgány vydat, jen pokud **jsou si jisté, že předložený plán nebo projekt nebude mít na celistvost lokality sítě Natura 2000 nepříznivý účinek**. Tak je tomu v případě, jestliže neexistuje z vědeckého hlediska žádná důvodná pochybnost o nepřítomnosti takových účinků ⁽¹²⁾.

Důraz se proto klade na prokázání nepřítomnosti nepříznivých účinků, nikoli jejich přítomnosti, což zohledňuje zásadu omezitelnosti ⁽¹³⁾. Odpovídající posouzení musí tedy být dostatečně podrobné a odůvodněné, aby prokazovalo neexistenci nepříznivých účinků **na základě nejlepších dosavadních vědeckých poznatků v dané oblasti** ⁽¹⁴⁾.

Stejná úroveň jistoty se vyžaduje, pokud je rozhodnutí přijato během fáze předběžného šetření; i v této fázi by neměly být žádné důvodné pochybnosti o neexistenci pravděpodobných významných účinků.

⁽⁹⁾ Body 58–59.

⁽¹⁰⁾ Bod 51.

⁽¹¹⁾ Viz rámeček 4 „Zdroje pro určení dopadu na lokalitu sítě Natura 2000“ v oddíle 3.1.3 těchto pokynů.

⁽¹²⁾ Věc C-127/02, bod 59.

⁽¹³⁾ Věc C-157/96 bod 63.

⁽¹⁴⁾ Věc C-127/02 bod 61.

3. METODIKA K ČL. 6 Odst. 3 a 4

3.1. Fáze 1: předběžné šetření

V této první fázi se zkoumá **pravděpodobnost, že plán nebo projekt bude mít významný vliv** na lokalitu sítě Natura 2000, ať už samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty. Nelze-li pravděpodobný významný vliv bez jakékoli důvodné pochybnosti vyloučit, plán nebo projekt bude muset projít úplným odpovídajícím posouzením podle čl. 6 odst. 3.

Pojmy „plán“ a „projekt“ by se měly chápat v širším slova smyslu.

Projekt může zahrnovat stavební práce, výstavbu zařízení a další zásahy do přírodního prostředí, včetně pravidelných činností zaměřených na využívání přírodních zdrojů.

Pro účely čl. 6 odst. 3 má pojem **plán** rovněž potenciálně široký význam a zahrnuje územní plány i odvětvové plány (např. pro dopravu, energetiku, nakládání s odpady, vodní hospodářství, lesní hospodářství, atd.).

Směrnice neomezuje rozsah „plánu“ nebo „projektu“ na konkrétní kategorie. Klíčové je, zda budou **mít na lokalitu sítě Natura 2000 pravděpodobně významný vliv**.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddílech 4.4.1 a 4.4.2.

Předběžné šetření, jakožto fáze předcházející odpovídajícímu posouzení, se může obvykle zakládat na již existujících informacích, včetně odborných stanovisek (např. příslušných orgánů pro ochranu životního prostředí) nebo zveřejněném materiálu (např. mapách stanovišť nebo seznamech druhů) a nevyžaduje nutně shromáždění nových podrobných důkazů. Pokud však neexistují dostatečné informace, např. o přítomnosti chráněných stanovišť a druhů v oblasti, která může být plánem nebo projektem potenciálně zasažena, nebo jsou-li takové informace zastaralé, bude zřejmě nutné shromáždit a analyzovat další údaje pro zjištění, zda daný plán nebo projekt bude mít pravděpodobně významný vliv, či nikoli. Pokud tyto informace neexistují, pak se musí předpokládat, že je určitá pravděpodobnost významného vlivu a že je nutno provést odpovídající posouzení.

Předběžné šetření je potřeba provést v rané fázi, obvykle dříve, než se pevně stanoví všechny podrobnosti plánu nebo projektu, například když je známo umístění a obecná povaha projektu, ale proces návrhu ještě nebyl zahájen. **Včasně provedené předběžné šetření** má několik výhod:

- může snížit riziko zpoždění a dodatečných nákladů v pozdějších fázích, kdy je plán nebo projekt předložen ke schválení rozvojového záměru.
- Umožňuje včasnou konzultaci a výměnu informací mezi předkladateli plánu nebo projektu, příslušnými orgány a dalšími zúčastněnými stranami, které mají příslušné údaje a odborné znalosti.
- Umožňuje předkladateli plánu nebo projektu lépe odhadnout, jaké další kroky budou zapotřebí, aniž přitom musí investovat značné množství času a peněz.
- Umožňuje identifikovat a předjímat potenciální rizika, a to jak z hlediska lokality sítě Natura 2000, tak z hlediska samotného plánu nebo projektu, například zdůrazněním potřeby alternativního umístění či návrhu plánu nebo projektu s cílem předejít jakémukoli riziku škody, případně shromážděním dalších údajů pro usnadnění včasného posouzení. Přestože by klíčové aspekty počátečního plánování měly být jasné, měl by existovat i určitý prostor pro úpravu plánu nebo projektu.

Je-li plán nebo projekt podroben předběžnému šetření v rané fázi, je možné, že bude toto šetření potřeba přezkoumat v pozdější fázi, jakmile budou k dispozici podrobnější informace o plánu nebo projektu. Rozsah analýzy předběžného šetření se může u jednotlivých plánů a projektů lišit v závislosti na rozsahu rozvojového záměru a na pravděpodobných vlivech.

Analýza se skládá ze čtyř kroků:

1. zjištění, zda daný plán nebo projekt přímo souvisí s péčí o lokalitu sítě Natura 2000 nebo je pro tuto péči nezbytný;
2. určení příslušných prvků plánu nebo projektu a jejich pravděpodobných dopadů;
3. určení, které lokality sítě Natura 2000 mohou být případně ovlivněny, s ohledem na potenciální účinky daného plánu nebo projektu, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty;
4. posouzení, zda lze vyloučit pravděpodobné významné vlivy na lokalitu sítě Natura 2000 z hlediska cílů její ochrany.

V následujících oddílech jsou tyto čtyři kroky dále rozvedeny spolu s výsledky předběžného šetření a související dokumentací.

V tabulce 1 níže jsou uvedeny klíčové rozdíly mezi fází předběžného šetření a fází odpovídajícího posouzení podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích.

Tabulka 1:

Rozdíly mezi fází předběžného šetření a odpovídajícím posouzením

předběžné šetření	Odpovídající posouzení
Zjišťuje, zda v důsledku provádění plánu nebo projektu existují pravděpodobné významné nepříznivé účinky na lokalitu sítě Natura 2000 z hlediska cílů její ochrany.	Posuzuje pravděpodobné účinky na lokalitu sítě Natura 2000 s ohledem na cíle její ochrany a posuzuje, zda se projeví nebo by se mohly projevit nepříznivé účinky na celistvost lokality.
Nelze-li výskyt významných účinků s jistotou vyloučit, musí se plán nebo projekt podrobit odpovídajícímu posouzení.	Plán nebo projekt je možno povolit pouze tehdy, lze-li vyloučit nepříznivé účinky na celistvost lokality Natura 2000.
Obvykle vychází ze stávajících údajů, dostupných poznatků a zkušeností a odborného názoru.	Vyžaduje podrobné šetření, často průzkumy v terénu, odborné poradenství a odborné posouzení konkrétního případu.
Nelze zohlednit zmírňující opatření ⁽¹⁵⁾ .	Posuzuje zmírňující opatření k vyloučení nebo omezení nežádoucích účinků.

3.1.1. Krok 1: zjištění, zda daný plán nebo projekt přímo souvisí s péčí o lokalitu sítě Natura 2000 nebo zda je pro péči o ni nezbytný

V tomto kroku se zjišťuje, zda je plán nebo projekt spojen s péčí o lokalitu nebo je pro tuto péči nezbytný, tj. zda přispívá k dosažení cílů ochrany lokality.

Pojem „péče“ vyjadřuje řízení ochrany lokality, tj. je třeba jej chápat ve smyslu, v jakém je použit v čl. 6 odst. 1. Pokud tedy činnost přímo souvisí s plněním cílů ochrany a je-li pro toto plnění nezbytná, je z požadavku na posouzení vyňata.

Plány nebo projekty, které přímo souvisejí s řízením ochrany lokalit sítě Natura 2000, nebo jsou pro toto řízení nezbytné, by měly být z oblasti působnosti čl. 6 odst. 3 obecně vyloučeny, ale jejich prvky, které se ochrany netýkají, mohou přesto vyžadovat posouzení.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 4.4.3.

Odpovídající posouzení může vyžadovat i prvek nesouvisející s ochranou, jenž je obsažen v plánu či projektu, který má řízení ochrany jako jeden ze svých cílů. To by například mohlo platit pro těžbu dřeva, která je součástí plánu řízení ochrany zalesněné oblasti vyhlášené jako lokalita sítě Natura 2000. Ta část činnosti, která není pro řízení ochrany lokality nezbytná, by měla být podrobena odpovídajícímu posouzení ⁽¹⁶⁾.

Může se také stát, že plán nebo projekt, který přímo souvisí s péčí o jednu lokalitu (cílovou lokalitu), nebo je pro tuto péči nezbytný, může mít na jinou lokalitu nepříznivý vliv. Například za účelem zlepšení povodňového režimu cílové lokality může plán navrhovat vybudování bariéry v jiné lokalitě, což na tuto druhou lokalitu může mít významný nepříznivý účinek. Tento plán nebo projekt by proto měl být předmětem posouzení potenciálně významných účinků na druhou lokalitu.

⁽¹⁵⁾ Věc C-323/17.

⁽¹⁶⁾ Technická zpráva „Natura 2000 a lesy“ (2015) (kapitola 4.6) uvádí příklady, jak se vyhnout protichůdným cílům v rámci lesního hospodářství a péče o lokality sítě Natura 2000: <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Final%20Guide%20N2000%20%20Forests%20Part%20I-II-Annexes.pdf>

Plány nebo projekty, které budou přímo souviset s péčí o lokality sítě Natura 2000 podle směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích, nebo budou pro tuto péči nezbytné, by tedy měly být takovými plány nebo projekty, které směřují a přispívají k zachování příznivého stavu chráněných stanovišť a druhů v těchto lokalitách z hlediska ochrany, nebo případně k obnově tohoto stavu.

Rámeček 2

Příklady kritérií pro zjištění, zda plán nebo projekt přímo souvisí s péčí o lokality sítě Natura 2000 nebo zda je pro tuto péči nezbytný

- opatření, s nimiž se v plánu nebo projektu počítá, jsou zařazena do plánu péče o danou lokalitu sítě Natura 2000 nebo jsou navržena jako součást jiných zákonných, správních nebo smluvních opatření nezbytných pro zachování lokality, jejích typů stanovišť a druhů v dobrém stavu ochrany a nebo (v případě potřeby) pro obnovu tohoto stavu;
- statutární orgán odpovědný za péči o lokality sítě Natura 2000 vydal odůvodněné prohlášení, že dotyčná činnost přímo souvisí s péčí o cílovou lokalitu a je pro ni nezbytná a že se zcela nepochybně vztahuje k zachování nebo zlepšení stavu ochrany typů stanovišť nebo druhů v této lokalitě.

3.1.2. Krok 2: popis plánu nebo projektu a jeho faktorů dopadu

Při popisu plánu nebo projektu bude nutné určit všechny aspekty, které mají potenciál ovlivnit lokality sítě Natura 2000, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty.

Je třeba vzít v úvahu všechny fáze projektu, včetně výstavby, provozu a vyřazení z provozu.

U plánu je třeba shromáždit a analyzovat příslušné podrobnosti o činnostech prováděných v rámci plánu, aby se zjistilo, zda mohou mít jednotlivé nebo společně významný dopad na lokality sítě Natura 2000, a to i v kombinaci s jinými plány nebo projekty.

V rámečku 3 jsou uvedeny klíčové parametry plánu nebo projektu, které je potřeba určit. Tyto prvky jsou pouze orientační a musí se přizpůsobit nebo doplnit tak, aby vyhovovaly jednotlivým případům. U některých projektů nebo plánů může být nezbytné určit parametry zvlášť pro etapy výstavby, provozu a vyřazení z provozu.

Rámeček 3

Příklady prvků plánu nebo projektu, které je třeba zohlednit v průběhu předběžného šetření

- rozsah (např. ve vztahu k přímému záboru půdy),
- celková zasažená plocha včetně oblasti zasažené nepřímými dopady (např. hlukem, zákallem, vibracemi),
- fyzické změny v životním prostředí (např. změna řečiště nebo morfologie jiných vodních útvarů, změny hustoty lesního porostu),
- změny intenzity stávajícího tlaku (např. zvýšení hluku, znečištění nebo provozu),
- požadavky na zdroje (např. odběr vody, těžba nerostných surovin),
- emise (např. ukládání dusíku) a odpad (a to, zda jsou vypouštěny do půdy, vody nebo ovzduší),
- požadavky na přepravu (např. přístupové cesty),
- doba trvání výstavby, provozu, vyřazení z provozu atd.,
- časové hledisko (harmonogram jednotlivých etap plánu nebo projektu),
- vzdálenost od lokalit sítě Natura 2000, a zejména od jejich určujících znaků,
- kumulativní dopady společně s jinými projekty a plány.

3.1.3. Krok 3: určení lokalit sítě Natura 2000, které mohou být plánem nebo projektem ovlivněny

Při určování lokalit sítě Natura 2000, které mohou být ovlivněny, by se mělo přihlížet ke všem aspektům plánu nebo projektu, které by mohly mít potenciální účinky na jakékoli lokality sítě Natura 2000 nacházející se v zóně vlivu daného plánu nebo projektu. Při tom by se měly zohlednit všechny určující znaky (druhy, typy stanovišť), které jsou v těchto lokalitách významnou měrou přítomny, a jejich cíle ochrany.

Zejména by se měly určit:

- veškeré lokality sítě Natura 2000, které se zeměpisně překrývají s jakoukoli činností nebo aspektem daného plánu nebo projektu v kterékoli z jeho etap, případně se nacházejí v jejich blízkosti,
- veškeré lokality sítě Natura 2000 nacházející se v pravděpodobné zóně vlivu daného plánu nebo projektu. Lokality sítě Natura 2000, které se nacházejí v okolí plánu nebo projektu (nebo v určité vzdálenosti od něho) a mohly by být ještě nepřímo ovlivněny aspekty projektu, včetně situací týkajících se využívání přírodních zdrojů (např. vody) a různých druhů odpadu, vypouštění nebo emisí látek nebo energie,
- lokality sítě Natura 2000 v okolí plánu nebo projektu (nebo v určité vzdálenosti od něho), na nichž se vyskytuje fauna, která se může přesunout do oblasti projektu a následně být zasažena úmrtností nebo jinými dopady (např. ztráta oblastí krmení, zmenšení domovského areálu rozšíření),
- lokality sítě Natura 2000, u nichž může plán nebo projekt ovlivnit jejich vzájemné propojení nebo ekologickou kontinuitu.

Rozsah lokalit sítě Natura 2000, které mají být posouzeny, tj. zóna, v níž mohou nastat dopady plánu nebo projektu, bude záviset na povaze tohoto plánu nebo projektu a na vzdálenosti, v jejímž rámci se mohou dotyčné účinky vyskytnout. U lokalit sítě Natura 2000, které se nacházejí po proudu podél řek nebo mokřadů zásobených zvodněmi, může plán nebo projekt ovlivnit průtok vody, migraci ryb atd., a to i na velkou vzdálenost. Stejně tak mohou mít dalekosáhlý vliv emise znečišťujících látek.

Některé projekty nebo plány, které neovlivňují lokality sítě Natura 2000 přímo, na ně mohou mít i přesto významný dopad, pokud mají bariérový účinek nebo jsou překážkou ekologických spojnic. K tomu může dojít například tehdy, když plány ovlivňují krajinné prvky, které spojují lokality sítě Natura 2000 nebo které mohou bránit pohybu druhů nebo narušit kontinuitu říčního nebo lesního ekosystému.

Pro určení možného vlivu plánu nebo projektu na lokality sítě Natura 2000 je nezbytné určit nejen příslušné lokality, ale také stanoviště a druhy, které jsou v nich ve významné míře přítomny, jakož i cíle ochrany, které jsou pro tyto lokality specifické.

V rámečku 4 jsou uvedeny příklady informačních zdrojů, které lze pro tento účel použít.

Rámeček 4

Zdroje, které lze použít k určení dopadu na lokalitu sítě Natura 2000

- standardní formulář údajů sítě Natura 2000 pro danou lokalitu,
- cíle ochrany specifické pro danou lokalitu (vytyčené v ustanovujících aktech zvláštních oblastí ochrany (SAC) nebo v klasifikačních aktech zvláště chráněných oblastí (SPA) či v plánu péče o lokalitu nebo v samostatném aktu),
- plány péče o lokalitu (např. které identifikují tlaky na lokalitu a hrozby pro ni),
- stávající průzkumy a údaje o monitorování příslušných druhů a typů stanovišť, jejich rozšíření v lokalitě a jejím okolí, stavu ochrany, tlacích na ně a hrozbách pro ně,
- aktuální a dřívější mapy lokality,
- územní a jiné příslušné stávající plány,
- stávající materiály o průzkumu lokality,
- stávající údaje o hydrogeologii,
- stávající údaje o příslušných látkách (např. o ukládání dusíku, složení vypouštěných odpadních vod),

- posuzování dopadů na životní prostředí u podobných projektů nebo plánů,
- příslušný stav zpráv o životním prostředí,
- mapy a geografické informační systémy,
- záznamy o historii lokality atd.

Informace uvedené ve standardním formuláři údajů o lokalitě sítě Natura 2000 ⁽¹⁷⁾ jsou výchozím bodem pro identifikaci typů stanovišť a druhů, které jsou v dané lokalitě přítomny ve významné míře a které by mohly být ovlivněny daným plánem nebo projektem, jakož i všemi stávajícími tlaky a dopady na tuto lokalitu. Další informace na úrovni lokality lze získat ze zdrojů, jako jsou plán péče o lokality sítě Natura 2000, seznamy činností, které mohou způsobit poškození nebo zhoršení stavu, výsledky monitorovacích průzkumů stanovišť a druhů v dané lokalitě, jakož i ze zdrojů mimo lokalitu sítě Natura 2000 na biogeografické, vnitrostátní a místní úrovni.

Je důležité, aby tyto údaje a informace byly zpřístupněny veřejnosti, např. prostřednictvím centrální databáze nebo prostřednictvím online portálů a internetových stránek od vnitrostátních nebo regionálních orgánů, a aby byly pravidelně aktualizovány a měly k nim snadný přístup všechny zúčastněné strany a orgány.

Rámeček 5

Klíčové informační zdroje o určujících znacích lokalit sítě Natura 2000

Pro každou lokalitu sítě Natura 2000 je k dispozici **standardní formulář údajů**. Obsahuje informace o chráněných druzích a typech stanovišť v EU, které se v dané lokalitě nacházejí, a poskytuje obsáhlé posouzení stavu jednotlivých druhů nebo typů stanovišť v této lokalitě (s hodnocením od A do D). Poskytuje informace o plošné výměře, reprezentativnosti a stavu ochrany stanovišť přítomných v lokalitě a poskytuje celkové posouzení významu lokality pro zachování dotyčných typů přírodních stanovišť. U druhů, které se v lokalitě vyskytují, formulář poskytuje informace o jejich populaci, statusu (stálý, hnízdící/rozmnožující se, zimující, zastavující se) a významu lokality pro daný druh.

Formulář také obsahuje kontextové informace o lokalitě, mezi něž se řadí:

- celkový charakter lokality, kvalita a význam,
- zranitelnost (tlak na lokalitu způsobený člověkem nebo jinými vlivy a zranitelnost stanovišť a ekosystémů),
- dopady související s lidskou činností a přírodními procesy, které mohou mít pozitivní nebo negativní vliv na ochranu lokality a péči o ni, jakož i na podíl zasažené plochy této lokality,
- orgán odpovědný za správu dané lokality,
- plány péče o lokalitu a zásahy, včetně tradičních lidských činností,
- mapa lokality.

Ochranná opatření a plány péče

V případě zvláštních oblastí ochrany musí členské státy vypracovat ochranná opatření, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, které se v těchto lokalitách vyskytují (čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích). To může v případě potřeby zahrnovat plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a/nebo jiná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru.

Stejně tak musí být předmětem cílených ochranných opatření i zvláště chráněné oblasti. V případech, kdy jsou k dispozici, mohou plány péče o lokality sítě Natura 2000 poskytnout informace o cílech ochrany těchto lokalit, o umístění a statusu druhů a stanovišť, které se v dané lokalitě vyskytují, o hrozbách, jimž čelí, a ochranných opatřeních nezbytných ke zlepšení jejich stavu ochrany v dané lokalitě. To vše může být užitečné pro fázi předběžného šetření i pro odpovídající posouzení.

⁽¹⁷⁾ Viz: Vysvětlivky v prováděcím rozhodnutí Komise 2011/484/EU ze dne 11. července 2011 o úpravě informací o lokalitách pro síť Natura 2000 (rozhodnutí o úpravě standardního formuláře údajů).

Internetové stránky Komise poskytují údaje a mapy všech lokalit sítě Natura 2000 v EU prostřednictvím prohlížeče Natura 2000 a veřejné databáze Natura 2000: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/data/index_en.htm. Veřejně dostupné informace o lokalitách sítě Natura 2000 a jejich charakteristických rysech má i většina členských států. K porozumění vztahu mezi aspekty plánu nebo projektu a specifickými rysy lokality Natura 2000 mohou napomoci rovněž geografické informační systémy (GIS).

V různých zemích jsou k dispozici praktické nástroje a informační systémy, které pomáhají určit potenciální dopady různých typů projektů a plánů na lokality sítě Natura 2000. V rámečku 6 jsou uvedeny některé příklady těchto nástrojů.

Rámeček 6

Příklady informačních systémů k určení možného dopadu různých typů projektů a plánů na lokality sítě Natura 2000

Německo

Informace potřebné k posouzení možných nepříznivých účinků téměř všech typů projektů poskytuje informační systém FFH-VP-Info, který provozuje Spolková agentura pro ochranu přírody. Systém hostí rozsáhlou databázi možných dopadů a účinků na konkrétní typy stanovišť a druhy, kterou lze využít pro předběžné šetření a odpovídající posouzení. Poskytuje podrobné informace o citlivosti a potenciálních účincích faktorů dopadu u téměř všech stanovišť a druhů, které se vyskytují v Německu a současně se na ně vztahují příslušné směrnice o ochraně přírody. Obsahuje rovněž kontrolní seznamy s posouzeními závažnosti/relevance jednotlivých dopadů na typy stanovišť a druhy.

Viz: <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp>.

Irsko

V Irsku je k dispozici aplikace GeoTool, která pomáhá v procesu shromažďování údajů ve fázi 1 (předběžné šetření) a fázi 2 (odpovídající posouzení). Umožňuje uživateli zvolit bod na mapě a v nastavené vzdálenosti od tohoto bodu, jejíž volba závisí na úrovni potenciálního dopadu plánu nebo projektu na životní prostředí, potom vyhledat zvláštní oblasti ochrany (SAC) a zvláště chráněné oblasti (SPA). Informace poskytnuté o každé lokalitě sítě Natura 2000, která se nachází ve vybraném rozmezí, zahrnují seznam stanovišť a druhů, pro které je daná lokalita určena, a odkaz na cíle ochrany této lokality.

Viz: <https://gis.epa.ie/EPAMaps/AAGeoTool>

Nizozemsko

Nizozemská vláda vytvořila nástroj pro rychlé posouzení potenciálního dopadu projektu během počáteční fáze. Nástroj popisuje procedurální kroky, které je potřeba učinit, je-li posouzení účinků na lokality Natura 2000 nebo chráněné druhy součástí postupu pro získání povolení. Pomáhá identifikovat potenciální dopady na jednotlivé druhy a typy stanovišť a poskytuje informace o citlivosti druhů a typů stanovišť na různé činnosti.

Viz: www.natura2000.nl (pod hesly „routeplanner beschermde natuur” a “effectenindicator Natura 2000-gebieden”).

Belgie

Pro posouzení acidifikace a eutrofizace v důsledku koncentrace látek v ovzduší (ukládání NO_x a NH₃ spojených s činnostmi, jako je intenzivní zemědělství, průmyslové vytápění, energetické procesy a mobilita) je v Belgii k dispozici interaktivní online aplikace k provedení prvního předběžného šetření. Jedná se o rychlý skenovací nástroj pro identifikaci potenciálních dopadů. Pokud je výsledkem skenu zelené světlo, nelze očekávat žádný škodlivý dopad. Pokud nástroj signalizuje červené světlo, může dojít ke škodlivému dopadu, který si zasluhuje bližší zkoumání prostřednictvím odpovídajícího posouzení.

Viz: <https://www.milieuinfo.be/voortoets/>

Další podrobnosti o informačních a praktických nástrojích na podporu předběžného šetření a odpovídajícího posouzení naleznete v příloze těchto pokynů (oddíl 1.1).

3.1.4. Krok 4: posouzení, zda lze vyloučit pravděpodobné významné vlivy z hlediska cílů ochrany lokality

Dalším krokem fáze předběžného šetření je posoudit pravděpodobnost a možný význam dopadů zjištěných v předchozím kroku, přičemž se přihlédne k potenciálním kumulativním dopadům, k nimž může dojít v kombinaci s jinými plány nebo projekty.

Posouzení pravděpodobnosti významných vlivů

Pravděpodobný významný vliv znamená v této souvislosti jakýkoli účinek, který lze rozumně předvídat coby důsledek plánu nebo projektu, jenž by měl negativní a významný vliv na cíle ochrany stanovené pro stanoviště a druhy, které jsou v lokalitě Natura 2000 přítomny ve významné míře. Může být výsledkem činností prováděných uvnitř lokality nebo mimo ni, nebo jej může vyvolat kombinace s jinými plány či projekty.

Zde je třeba připomenout, že pokud pravděpodobný významný vliv nelze bez jakékoli důvodné pochybnosti vyloučit, pak se plán nebo projekt bude muset podrobit odpovídajícímu posouzení podle čl. 6 odst. 3 (další podrobnosti o posouzení možných dopadů naleznete v oddíle 3.2.2.b).

Významnost vlivů se bude lišit v závislosti na faktorech, jako je závažnost dopadu, druh, rozsah, doba trvání, intenzita, načasování, pravděpodobnost, kumulativní účinky a zranitelnost dotčených stanovišť a druhů.

V rámečku 7 jsou uvedeny příklady ukazatelů pro kvantifikaci významnosti těchto vlivů.

Rámeček 7	
Příklady ukazatelů významnosti	
Druh dopadu	Ukazatel významnosti
Ztráta plochy stanoviště Znehodnocení	Ztráta stanoviště v hektarech, procento ztráty stanoviště. Plocha (v absolutních číslech a procentech), kde se zhoršily atributy použité k určení stavu ochrany druhu nebo stanoviště, jakož i rozsah znehodnocení u každého z těchto atributů.
Vyrušování	Stupeň intenzity, doba trvání nebo stálá přítomnost rušivého faktoru, jeho vzdálenost od oblastí rozmnožování.
Fragmentace	Změna oproti původním a požadovaným stavům (např. vytvoření několika malých oblastí stanoviště namísto jednoho velkého, počet hektarů stanoviště vystavených okrajovému efektu).
Nepřímé vlivy	Do jaké míry je oblast otevřena jiným hrozbám (invazní nepůvodní druhy, pronikání lidí a zvířat, další rozvojové záměry).

Jako zdroje informací pro posouzení významnosti vlivů mohou posloužit i důkazy z podobných zásahů ovlivňujících lokality s podobnými určujícími znaky v podobném stavu z hlediska ochrany nebo s podobnými cíli ochrany, a dále odborná vyjádření založená na dostupných důkazech. Nicméně vzhledem k tomu, že se samozřejmě jednotlivé případy liší, je nutno zohlednit místní poměry. Posouzení se proto musí vždy provádět případ od případu.

Jak je uvedeno v příručce k článku 6, to, co může být významné pro jednu lokalitu, nemusí být významné pro jinou. Například úbytek stovek metrů čtverečních stanoviště může být významný pro malou lokalitu vzácných orchidejí, zatímco podobný úbytek ve velké stepní oblasti může být nevýznamný, pokud neovlivní cíle ochrany této lokality.

Co se týká plánů, posoudit závažnost a význam všech možných vlivů na jednotlivé lokality může být v této fázi v závislosti na úrovni definice a podrobnostech různých aspektů a složek plánu obtížné. Stále však lze posoudit **pravděpodobnost** významných účinků na lokalitu sítě Natura 2000, například z hlediska typu plánu nebo projektu a jeho potenciální zóny vlivu.

Plány proto musí být podrobeny předběžnému šetření s dostatečnou mírou opatrnosti (bez důvodných pochybností) a s ohledem na zásadu obezřetnosti, aby se zamezilo vyloučení složek nebo akcí s možným dopadem na lokalitu sítě Natura 2000 a jejich vyřazení z dalšího přezkoumání v rámci odpovídajícího posouzení.

Pokud jde o posouzení **zmírňujících opatření** ⁽¹⁸⁾ při provádění postupu podle čl. 6 odst. 3, Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že „za účelem určení, zda je nezbytné následně provést odpovídající posouzení důsledků plánu nebo projektu pro dotčenou lokalitu, není ve fázi předběžného šetření (screening) namístě zohlednit opatření, jejichž cílem je zabránit škodlivým účinkům tohoto plánu nebo tohoto projektu na dotčenou lokalitu nebo je zmírnit“ (rozsudek ve věci C-323/17).

Předkladatelé projektů však mohou někdy navrhopvat projekty tak, aby se potenciálním dopadům od počátku vyhnuli nebo je minimalizovali. Toho lze dosáhnout použitím nejlepších dostupných technologií nebo uplatněním preventivních opatření, včetně zákonných opatření (např. zóny se zákazem vstupu), která jsou předepsána např. v odvětvových předpisech, plánech péče o lokality sítě Natura 2000 nebo v územních plánech.

V rámci předběžného šetření lze tyto obecné složky projektu zohlednit, na rozdíl od zmírňujících opatření specifických pro daný plán nebo projekt, které se v této fázi nesmí brát v úvahu. V popisu projektu by tyto složky měly být jasně označeny. Zvláštní zmírňující opatření, jako je výstavba zelených mostů, které umožňují migraci druhů, k jejichž ochraně byla lokalita určena, zejména pokud tak uložil příslušný orgán, by se měla uvážit pouze v průběhu odpovídajícího posouzení, jak je popsáno v oddíle 3.2.5.

Posouzení možných kumulativních dopadů v kombinaci s jinými plány a projekty

Při předběžném šetření by se měla posoudit pravděpodobnost potenciálně významného vlivu plánu nebo projektu, *a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými projekty nebo plány*. Ve fázi předběžného šetření je posouzení těchto **kumulativních dopadů** často méně podrobné než při odpovídajícím posouzení. I tak je však potřeba určit všechny ostatní plány nebo projekty, které by v kombinaci s daným plánem nebo projektem mohly podnítit vznik kumulativních dopadů.

Předběžné šetření takové kombinace vyžaduje určení jiných plánů a projektů, které mohou mít potenciální účinky na stejné lokality sítě Natura 2000, a poté posouzení jejich schopnosti způsobit významné účinky, jsou-li zvažovány společně s posuzovaným plánem nebo projektem. Pokud tato analýza nemůže dospět k rozhodujícím závěrům, měla by alespoň určit všechny ostatní relevantní plány a projekty, které by se měly podrobněji přezkoumat v rámci odpovídajícího posouzení.

Posouzení kumulativních účinků ve fázi předběžného šetření

Řada dopadů na samostatně nízké úrovni může mít společně za následek významný dopad. Při určování pravděpodobného významného vlivu je třeba uvážit i kombinaci s jinými plány a/nebo projekty, aby se při posuzování plánu nebo projektu zohlednily kumulativní účinky.

Ustanovení o kombinaci se týká jiných plánů nebo projektů, **kteří již byly dokončeny nebo které byly schváleny, ale dosud ještě nebyly dokončeny, nebo které byly navrženy** (tj. pro které byla podána žádost o schválení nebo udělení souhlasu). Kromě toho je důležité uvést, že posouzení kumulativních účinků **není omezeno na posouzení podobných typů plánů nebo projektů** vztahujících se na stejnou oblast činnosti. Do posouzení by měly spadat veškeré typy plánů nebo projektů, které by v kombinaci s předmětným plánem nebo projektem mohly mít významný vliv.

Obdobně by se při posuzování měly zohlednit kumulativní účinky nejen mezi jednotlivými projekty nebo jednotlivými plány, nýbrž také mezi projekty a plány vzájemně (a naopak). Například nový projekt týkající se výstavby důležité dálnice nemusí mít sám o sobě na lokalitu nepříznivý účinek, při posouzení v kombinaci s již schváleným plánem bytové výstavby v téže oblasti se však tyto dopady mohou stát dostatečně významnými, aby měly na danou lokalitu nepříznivý vliv. Naproti tomu nemusí mít určitý plán sám o sobě významný vliv na lokality sítě Natura 2000, jeho posouzení se však může lišit, je-li uvážěn v kombinaci s již navrhovaným nebo schváleným významným projektem výstavby, který není v tomto plánu zahrnut.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 4.5.3.

⁽¹⁸⁾ Viz: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0323>

Získávání informací o jiných plánech a projektech, které se mohou kombinovat a vytvářet kumulativní dopady na lokalitu sítě Natura 2000, může být náročné. Je velmi užitečné, jsou-li k dispozici databáze nebo informační systémy, které mohou poskytnout tyto informace ve vybrané oblasti. V některých zemích již takové nástroje mají nebo je právě vyvíjejí ⁽¹⁹⁾. K určení možných kumulativních účinků lze rovněž použít stávající databáze pro informování veřejnosti o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) a posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) u plánů a projektů ⁽²⁰⁾.

V každém případě by se mělo konzultovat s příslušnými orgány (pro ochranu životního prostředí nebo odvětvovými), jež by měly být schopny poskytnout informace o jiných plánech nebo projektech, které je třeba v průběhu předběžného šetření vzít v potaz.

Tabulka 2 uvádí klíčové kroky pro posouzení kumulativních účinků na lokalitu sítě Natura 2000.

Tabulka 2

Posouzení kumulativních účinků

Kroky při posuzování	Nezbytná činnost
Definování zeměpisných hranic a časového rámce pro posouzení	Definujte hranice pro zkoumání kumulativních účinků; budou se lišit u různých druhů dopadů (např. účinky na vodní zdroje, hluk) a mohou zahrnovat i vzdálená místa (mimo danou lokalitu).
Určení všech projektů/plánů, které by mohly působit ve vzájemné kombinaci	Určete všechny možné zdroje vlivů zvažovaného plánu nebo projektu, společně s ostatními zdroji ve stávajícím prostředí a dalšími možnými vlivy jiných navrhovaných projektů nebo plánů; harmonogram a etapy projektů nebo plánů.
Určení dopadů	Určete druhy dopadu (např. hluk, omezení vodních zdrojů, emise chemických látek), které mohou ovlivnit strukturu a funkce lokality citlivé na změnu.
Určení drah	Určete možné dráhy působení kumulativních účinků ⁽²¹⁾ (např. prostřednictvím vody, vzduchu atd.; kumulací účinků v čase nebo prostoru). Posuďte podmínky lokality, abyste zjistili, kde jsou ohroženy citlivé aspekty struktury a funkce lokality.
Predikce	Odhadněte závažnost/rozsah zjištěných pravděpodobných kumulativních účinků.
Posouzení	Vysvětlete, zda potenciální kumulativní dopady budou pravděpodobně významné či nikoli, přičemž přihlédněte k informacím shromážděným v rámci kroku „posuzování významnosti“.

Je-li chráněné stanoviště nebo druh v lokalitě již v nepříznivém stavu nebo jsou-li překročeny kritické prahové hodnoty dopadů na specifické vlastnosti stanovišť nebo druhů (nebo je-li lokalita vystavena kumulativním účinkům, které povedou k některým z těchto stavů), pak jakýkoli další plán nebo projekt, který samostatně nebo v kombinaci přidá k těmto úrovním další dopady, bude mít na lokalitu sítě Natura 2000 pravděpodobně významný dopad.

3.1.5. Závěry: rozhodnutí založené na výsledku předběžného šetření

Rozhodnutí, zda určitý plán nebo projekt bude mít pravděpodobně významný vliv na lokalitu sítě Natura 2000, má praktické a právní důsledky. Plány a projekty, u nichž se bez důvodných pochybností usuzuje, že nebudou mít pravděpodobně významný vliv, lze zpracovat, aniž by se použily následné kroky uvedené v čl. 6 odst. 3.

⁽¹⁹⁾ V Německu je například databázový a informační systém posouzení kompatibility přírodních stanovišť a druhů (FFH – Fauna-Flora-Habitat) v Severním Porýní-Vestfálsku: <http://ffh-vp.naturschutzinformationen.nrw.de/ffh-vp/de/start>

⁽²⁰⁾ V Česku je například informační systém s databází plánů a projektů, které prošly posouzením EIA a SEA, včetně těch, které jsou předmětem odpovídajícího posouzení: <https://portal.cenia.cz/eiasea/view/eia100cr>; <https://portal.cenia.cz/eiasea/view/SEA100koncepte>

⁽²¹⁾ Pro tento úkol může být užitečný model „zdroj–cesta–příjemce“.

Stejně jako fáze odpovídajícího posouzení, musí i fáze předběžného šetření být uzavřena písemným odůvodněným rozhodnutím příslušného orgánu, aby byly důvody pro přijetí tohoto závěru zaznamenány. Při vypracovávání závěrů by se mělo rovněž zohlednit stanovisko orgánu správy lokality sítě Natura 2000.

Rozhodnutí by mělo být rovněž zveřejněno. Přestože text směrnice na to výslovně neodkazuje, Soudní dvůr Evropské unie uznal, že účast veřejnosti je nutná i ve fázi předběžného šetření podle čl. 6 odst. 3 (věc C-243/15, body 46–49). Kromě toho Soudní dvůr uznal právo nevládních organizací napadnout rozhodnutí příslušných orgánů o předběžném šetření (věc C-243/15, body 56–61).

Jelikož potřebu odpovídajícího posouzení vyvolá již pouhá možnost existence významného vlivu na lokalitu, může být toto rozhodnutí přijato buď po důkladném přezkoumání plánu nebo projektu, nebo na základě jednoduché analýzy, kdy se již předpokládá, že významný vliv pravděpodobně nastane (vzhledem k typu, velikosti nebo rozsahu plánu nebo projektu, charakteristik lokalit sítě Natura 2000 nebo z důvodu vysokého rizika kombinovaných účinků v souvislosti s jinými plány nebo projekty). To umožní odpovídající posouzení co nejdříve zahájit.

V případě pochybností, tj. nelze-li na základě dostupných informací vyloučit, že plán nebo projekt může mít významný vliv na lokalitu sítě Natura 2000, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, musí být tento plán nebo projekt podroben odpovídajícímu posouzení.

V ideálním případě by rozhodnutí o předběžném šetření mělo rovněž poskytnout určité vodítko ohledně rozsahu odpovídajícího posouzení, které má následovat, a ohledně pravděpodobných významných dopadů, které je potřeba prozkoumat⁽²³⁾. V případě plánu by se tak mělo učinit u všech lokalit sítě Natura 2000, na něž může mít tento plán vliv.

V rámečku 8 je uvedena šablona analýzy prováděné v rámci předběžného šetření

Rámeček 8

Šablona analýzy prováděné v rámci předběžného šetření

Souhrnný popis plánu nebo projektu a hlavní aspekty, které by mohly být příčinou dopadů

Cíle plánu nebo projektu a jeho hlavní charakteristiky/činnosti v různých etapách (např. při výstavbě, provozu a případně vyřazení z provozu).

Souhrnný popis lokalit sítě Natura 2000 a jejich hlavních rysů

Stanoviště a druhy, pro které jsou lokality určeny, a jejich cíle ochrany.

Popis jednotlivých aspektů plánu nebo projektu, které by mohly vyvolat dopady na lokality sítě Natura 2000 a které zahrnují:

- velikost a měřítko,
- vzdálenost od lokalit sítě Natura 2000,
- zábor půdy (přímý/nepřímý),
- požadavky na zdroje (např. odběr vody, skryvka půdy / těžba nerostných surovin),
- emise (vypouštění do půdy, vody nebo ovzduší),
- požadavky na přepravu,
- dobu trvání a harmonogram výstavby, provozu, vyřazení z provozu,
- rozsah faktorů dopadu (např. hluku, ukládání dusíku, zákalu).

Popis pravděpodobných účinků na lokality sítě Natura 2000 s ohledem na specifické cíle ochrany stanovené pro určující znaky, zahrnující:

- zmenšení plochy stanovišť, degradace stanovišť nebo fragmentace,
- vyrušování druhů, snížení populací a hustoty druhů,

⁽²³⁾ Viz část 3.2.1. o stanovení rozsahu posouzení vlivů na životní prostředí.

- změny ekologických funkcí a/nebo rysů, které jsou nezbytné pro ekologické požadavky stanovišť a druhů (např. kvalita a množství vody),
- vnější vlivy na klíčové vztahy, které definují strukturu a funkci lokality.

Popis pravděpodobných dopadů v kombinaci s jinými plány nebo projekty:

- faktory dopadu, které je třeba vzít v úvahu pro kumulativní účinky,
- seznam a popis projektů, které mohou přispět ke kumulativním účinkům,
- posouzení rozsahu a významu kumulativních účinků s ohledem na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu.

Kritéria pro posuzování významnosti, ukazatele významnosti, s ohledem na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu, např.:

- stupeň ztráty stanoviště (absolutní, relativní), změny struktury stanoviště,
- riziko vytlačení populací druhů, úroveň vyrušování, zmenšení domovského areálu rozšíření druhu, oblasti krmení, útočišť, změna příznivých podmínek pro rozmnožování,
- význam dotčených stanovišť a druhů, např. reprezentativnost, místní odrůda,
- význam lokality (např. hranice oblasti rozšíření určitých stanovišť a druhů, překlenovací můstek důležitý pro ekologickou konektivitu),
- narušení nebo změna ekologických funkcí,
- změny klíčových ekologických charakteristik lokality (např. kvalita vody).

Závěry: Popis aspektů plánu nebo projektu, nebo kombinace aspektů, které mohou způsobit významné dopady, i těch, u nichž charakter nebo závažnost dopadů není znám, na základě výše uvedených informací.

Pravděpodobný významný vliv:

☐ Ne

| ☐ Ano nebo ne zcela jistě

3.2. Fáze 2: odpovídající posouzení

Účelem odpovídajícího posouzení je posoudit důsledky daného plánu nebo projektu pro danou lokalitu z hlediska cílů její ochrany, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty.

Výsledky by měly příslušným orgánům umožnit, aby se ujistily, že tento plán nebo projekt nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality. Odpovídající posouzení se proto zaměřuje konkrétně na druhy a/nebo stanoviště, pro něž je daná lokalita síť Natura 2000 určena.

Příručka k článku 6 – oddíl 4.6.1.

Odpovídající posouzení se vztahuje jak na projekty, tak na plány. Může být koordinováno s jinými posouzeními životního prostředí, jako je posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) u projektů, strategické posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) u plánů a programů a posouzení provedená v souvislosti s rámcovou směrnicí o vodě (viz oddíl 5.2).

Podobně jako v procesech EIA a SEA předkládá předkladatel plánu nebo projektu příslušnému orgánu zprávu o odpovídajícím posouzení k přezkoumání. Pokud posouzení zjistí nepříznivé dopady nebo pravděpodobnost takových účinků, může předkladatel v této fázi rovněž navrhnout zmírňující opatření k omezení těchto dopadů.

Pak je na zodpovědnosti příslušného orgánu, aby zjistil, zda plán nebo projekt nepříznivě ovlivní celistvost dané lokality, či nikoli, a zda tedy může být tento plán nebo projekt schválen, či nikoli. Příslušný orgán může rovněž stanovit podmínky pro schválení a případně předem získat stanovisko široké veřejnosti. Další informace o konzultaci v souvislosti s odpovídajícím posouzením jsou uvedeny v oddíle 3.2.7.

Proces posouzení bude zahrnovat shromažďování a posuzování informací od více zúčastněných stran včetně vnitrostátních, regionálních a místních orgánů ochrany přírody, vědeckých pracovníků a nevládních organizací. Informace předložené předkladatelem projektu nebo plánu může příslušný orgán použít rovněž pro konzultace s interními a externími odborníky a dalšími zúčastněnými stranami.

V určitých případech si příslušný orgán může vyžádat další informace, aby zajistil, že konečné posouzení bude co nejkomplexnější a neobjektivnější. Je třeba připomenout, že odpovídající posouzení musí být dostatečně podrobné a odůvodněné, aby prokazovalo *neexistenci* nepříznivých účinků na základě nejlepších stávajících vědeckých poznatků v dané oblasti.

Stručně řečeno, odpovídající posouzení zahrnuje tyto kroky:

1. shromáždění informací o daném projektu a dotčené lokalitě sítě Natura 2000;
2. posouzení důsledků plánu nebo projektu pro danou lokalitu z hlediska cílů její ochrany, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty;
3. zjištění, zda daný plán nebo projekt může mít nepříznivé účinky na celistvost lokality;
4. uvážení zmírňujících opatření (včetně jejich monitorování).

Tyto kroky může být nutné provádět opakovaně, přičemž některé z nich se budou opakovat v reakci na výsledky pozdějších kroků. V následujících oddílech jsou jednotlivé kroky dále rozepsány. Závěr této kapitoly pak pojednává o dalších aspektech, jako je veřejná konzultace a zajištění kvality odpovídajících posouzení.

3.2.1. **Krok 1: shromáždění informací o daném projektu a dotčených lokalitách sítě Natura 2000**

Informace požadované pro odpovídající posouzení zahrnují popis lokalit sítě Natura 2000, které by mohly být zasaženy, druhů a stanovišť, které jsou v dané lokalitě přítomny ve významné míře (tzv. určující znaky), a jejich cíle ochrany, jakož i popis plánu nebo projektu a jeho možných účinků na cíle ochrany dotčené lokality. Část těchto informací již mohla být shromážděna během fáze předběžného šetření, ale pro odpovídající posouzení je obvykle nutné tyto informace upřesnit.

Podle čl. 5 odst. 2 směrnice EIA a čl. 5 odst. 4 směrnice SEA by měl příslušný orgán na žádost oznamovatele záměru stanovit rozsah posuzování vlivů na životní prostředí (**scoping**). Účelem stanovení rozsahu je určit prvky, které by měly být zahrnuty do zprávy o posouzení vlivů na životní prostředí vypracované předkladatelem (oznamovatelem záměru) a předloženy příslušnému orgánu. Stanovení rozsahu by zejména mělo pomoci určit nejdůležitější prvky, které je třeba prostudovat, aby mohly být podrobněji řešeny ⁽²³⁾.

Stanovení rozsahu se bude lišit v závislosti na plánu nebo projektu a na dotčených lokalitách. Obvykle však obsahuje popis lokality, popis plánu nebo projektu a určení jeho možných dopadů na danou lokalitu z hlediska cílů její ochrany. Bez ohledu na to, zda je odpovídající posouzení začleněno do EIA nebo SEA či nikoli, mělo by stanovení rozsahu naznačovat základní podmínky v rámci lokality (tj. podmínky chráněných stanovišť a druhů, které jsou v lokalitě významnou měrou přítomny, cíle ochrany specifické pro tuto lokalitu, jakož i další prvky, které určují celistvost a význam lokality pro soudržnost sítě), které bude v průběhu odpovídajícího posouzení potřeba určit a prostudovat, úroveň podrobnosti analýzy, metody, kritéria pro hodnocení významnosti, typy zmírňujících opatření a alternativy, které mají být analyzovány atd.

Ustanovení čl. 5 odst. 2 směrnice EIA (směrnice 2011/92/EU ve znění směrnice 2014/52/EU)

Na žádost oznamovatele příslušný orgán s přihlédnutím k informacím poskytnutým oznamovatelem, jež se týkají zejména zvláštní povahy záměru, včetně jeho umístění a technické kapacity, a jeho možných vlivů na životní prostředí, vydá stanovisko, v němž určí rozsah a míru podrobnosti informací, které musí oznamovatel podle odstavce 1 uvést v dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí. Příslušný orgán před vydáním svého stanoviska projedná záměr s orgány uvedenými v čl. 6 odst. 1.

⁽²³⁾ Evropská komise, Posuzování vlivů projektů na životní prostředí, Pokyny pro stanovení rozsahu posuzování, 2017.

Členské státy mohou rovněž požadovat, aby příslušné orgány vyjádřily své stanovisko uvedené v prvním pododstavci bez ohledu na to, zda o ně žádá oznamovatel.

Ustanovení čl. 5 odst. 4 směrnice SEA (směrnice 2001/42/ES)

Při rozhodování o oblasti působnosti a úrovni podrobnosti informací, které musí být obsaženy ve zprávě o vlivech na životní prostředí, jsou konzultovány orgány uvedené v čl. 6 odst. 3.

Rozsah a míra podrobnosti požadované pro sběr údajů, průzkumy a šetření se budou lišit v závislosti na projektu a dotčené lokalitě (dotčených lokalitách). Proto se o nich musí rozhodnout případ od případu. Rozhodnutí může záviset například na složitosti projektu a lokality, stejně jako na významu lokality pro druhy a stanoviště, pro něž je tato lokalita určena. Záležit bude rovněž na již dostupných údajích o lokalitě a o druzích a stanovištích, které jsou v ní významnou měrou zastoupeny, jakož i na informacích z předchozích posouzení atd.

Práci předkladatelů, orgánů a zúčastněných stran obvykle usnadňují harmonizované a vysoce kvalitní zeměpisné informace, které mají obzvláštní význam v souvislosti s přeshraničními projekty a dopady. Například v případě projektu, který zasahuje přeshraniční řeku, nebo zařízení, které může potenciálně vytvořit přeshraniční znečištění, je velmi důležité, aby byly ke zjištění, posouzení a zmírnění těchto dopadů použity společné standardy. Zpřístupnění a používání těchto standardizovaných údajů je cílem směrnice EU INSPIRE (Infrastruktura pro prostorové informace v Evropě) ⁽²⁴⁾.

Tabulka 3 poskytuje orientační kontrolní seznam základních informací požadovaných pro odpovídající posouzení, zatímco tabulka 4 uvádí příklad informací, které je potřeba shromáždit při posuzování vlivů plánů a projektů na síť Natura 2000.

⁽²⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES ze dne 14. března 2007 o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE) (Úř. věst. L 108, 25.4.2007, s. 1).

Orientační kontrolní seznam základních informací požadovaných pro odpovídající posouzení

Základní informace o lokalitách sítě Natura 2000 a jejich charakteristických prvcích	Informační zdroje	Kde jsou k dispozici
Cíle ochrany lokalit sítě Natura 2000. Ochranná opatření stanovená pro dané lokality. Využívání půdy, zakázané a povolené činnosti v těchto lokalitách. Hlavní hrozby a tlaky zjištěné v lokalitách. Mapy lokalit sítě Natura 2000 (zobrazující hranice lokality a polohu příslušných prvků).	Standardní formuláře údajů o lokalitách sítě Natura 2000 Právní akty k vyhlášení SAC nebo SPA Plány péče a další dokumenty/nástroje pro správu lokalit (předpisy, smlouvy, dohody)	Vnitrostátní/regionální online portály Úřední věstníky Orgány/agentury pro ochranu přírody Prohlížeč sítě Natura 2000 ⁽¹⁾ Databáze sítě Natura 2000 ⁽²⁾ Vnitrostátní databáze
Typy přírodních stanovišť a druhy přítomné v daných lokalitách a jejich stav: stupeň ochrany, reprezentativnost atd. Význam lokalit pro stanoviště a druhy, které se v nich vyskytují. Hlavní ekologické požadavky, zranitelnost a citlivost typů stanovišť a druhů.	Standardní formuláře údajů o lokalitách sítě Natura 2000 Plány péče o lokalitu Ustanovující akty Zákonné plány a politiky ochrany přírody na vnitrostátní/regionální/místní úrovni Akční plány na ochranu druhů a stanovišť Aktuální a historické mapy, průzkumy atd. Odborné informace	Vnitrostátní/regionální online portály Prohlížeč sítě Natura 2000 Databáze sítě Natura 2000 Vnitrostátní databáze Příslušné orgány Dostupná literatura Vědecké instituce
Stav ochrany stanovišť a druhů, trendy, hlavní hrozby a tlaky na ně (v biogeografické oblasti a na vnitrostátní úrovni).	Vnitrostátní zprávy o stavu ochrany podle článku 17 směrnice o stanovištích a článku 12 směrnice o ptácích	Zprávy online ⁽³⁾
Základní informace o projektu/plánu	Informační zdroje	Kde jsou k dispozici
Úplné charakteristiky plánu nebo projektu: celková plocha zařazená projektem, projektové činnosti, emise, využívání přírodních zdrojů, etapy, časový plán atd. Vztah (např. klíčové vzdálenosti nebo cesty) mezi plánem nebo projektem a lokalitou sítě Natura 2000.	Dokumentace týkající se plánu nebo projektu (výkresy, mapy atd.) Mapy, geografické informační systémy (GIS)	Předkladatel projektu/plánu Prohlížeč sítě Natura 2000
Charakteristiky jiných plánů nebo projektů (provedených, schválených nebo navrhovaných), které spolu s posuzovaným projektem mohou mít za následek kombinační nebo kumulativní účinky na lokality sítě Natura 2000.	Databáze, např. týkající se SEA, EIA, odpovídajících posouzeních plánů/projektů, plánů na regionální nebo místní úrovni, žádostí místních orgánů o povolení plánovaného záměru	Příslušné orgány Online platformy

Informace o dalších posouzeních vyžadovaných pro odsouhlasení projektu nebo schválení plánu.	Vnitrostátní právní předpisy	Příslušné orgány Úřední věstníky
Organizace spojené s odvětvím/působností daného plánu nebo projektu, nebo tímto plánem či projektem dotčené.	Odvětvové organizace/sdružení	Předkladatel plánu/projektu Příslušné orgány
Posouzení podobných plánů nebo projektů.	Prohlášení EIA a SEA, zprávy o odpovídajících posouzeních a jiná dokumentace z podobných plánů nebo projektů posuzovaných v minulosti	Úřední věstníky Příslušné orgány, příslušné agentury a ostatní subjekty

(¹) <http://natura2000.eea.europa.eu/>

(²) Evropská databáze lokalit sítě Natura 2000 sestává ze souboru údajů, které členské státy předložily Evropské Komisi. Tato evropská databáze se obvykle aktualizuje jednou ročně, aby zohlednila aktualizace obsahu vnitrostátních databází členských států. Je k dispozici na adrese: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/natura-10>

(³) <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>

Tabulka 4

Informace, které je třeba shromáždit při posuzování vlivu plánů a projektů na lokality sítě Natura 2000 (pokyny ve Španělsku)

Prvky	Oblast působnosti	Shromažďované informace
Lokality sítě Natura 2000	Stanoviště	Obecně
		— kód, název, prioritní znak, — charakteristické druhy, — relevantní proměnné faktory struktury a funkce a ekologické požadavky.
		Biogeografická oblast (na úrovni zemí)
	Lokalita sítě Natura 2000	— stav ochrany stanoviště v biogeografické oblasti (vnitrostátně), — úloha a význam lokality pro zachování přírodních stanovišť.
		— stupeň ochrany a reprezentativnost stanoviště v lokalitě, — cíle ochrany stanovené pro stanoviště v lokalitě, — oblast rozšíření stanovišť v lokalitě (včetně mapování), % celkové plochy (země/oblast), — tlaky, hrozby a dopady ovlivňující stanoviště v lokalitě, — zranitelnost vůči potenciálním dopadům projektu.
		— tlaky, hrozby a dopady ovlivňující stanoviště v lokalitě, — zranitelnost vůči potenciálním dopadům projektu.
	Druh	Obecně
		— kód, název, prioritní znak, status ochrany v regionu/zemi, — ekologické požadavky a faktory, které ovlivňují populační dynamiku druhu.
		Biogeografická oblast (na úrovni zemí)
	Lokalita sítě Natura 2000	— stav ochrany druhu v biogeografické oblasti (vnitrostátně), — úloha a význam lokality pro zachování druhu.
		— stav ochrany druhu v lokalitě, — cíl ochrany stanovený pro daný druh v lokalitě, — oblast rozšíření druhu a využití lokality (včetně mapování), — populace a trendy v lokalitě, % z celkové populace v zemi/regionu, — stávající tlaky a hrozby pro druhy v lokalitě, — zranitelnost druhů vůči potenciálním dopadům (např. citlivost na vyrušování)
		— stávající tlaky a hrozby pro druhy v lokalitě, — zranitelnost druhů vůči potenciálním dopadům (např. citlivost na vyrušování)

Krajinné prvky, které jsou důležité pro soudržnost sítě Natura 2000	Biogeografická oblast (na úrovni zemí)	— typ (ekologický koridor, překlenovací můstek atd.), — Natura 2000 a další spojené nebo ekologicky související oblasti (včetně mapování), — druhy (nebo stanoviště), pro které je to důležité, a význam pro jejich zachování, — tlaky, hrozby a dopady ovlivňující daný prvek, — zranitelnost vůči projektu a potenciální dopad.
--	--	---

Upraveno na základě: Doporučení ohledně informací, které mají být zahrnuty do odpovídajícího posouzení projektů sítě Natura 2000 v dokumentech EIA státní správy ve Španělsku (Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente, 2018). K dispozici na: <https://www.miteco.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/evaluacion-ambiental/guias-directrices/>

3.2.2. Krok 2: posouzení důsledků plánu nebo projektu pro danou lokalitu z hlediska cílů její ochrany, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty

Odpovídající posouzení by mělo zahrnovat komplexní určení všech možných účinků plánu nebo projektu, které budou v dané lokalitě pravděpodobně významné, s přihlédnutím ke kumulativním a jiným účinkům, jež se pravděpodobně objeví v důsledku společného působení předmětného plánu nebo projektu s jinými plány nebo projekty.

(Příručka k článku 6 – oddíl 4.6.2)

Odpovídající posouzení by mělo zajistit, aby všechny strukturální a funkční aspekty, které přispívají k celistvosti lokality, byly plně zohledněny jak v definici základních podmínek, tak ve fázích vedoucích k určení možných dopadů, zmírňujících opatření a jakýchkoli zbytkových dopadů, které mohou nastat i po uplatnění zmírňujících opatření.

Krok 2 zahrnuje tyto činnosti:

- určení cílů ochrany lokalit sítě Natura 2000, na něž má plán nebo projekt vliv,
- určení a posouzení dopadů plánu nebo projektu z hlediska cílů ochrany lokality,
- zvážení kumulativních účinků, které mohou nastat v kombinaci s jinými plány a projekty.

a) Určení cílů ochrany lokalit sítě Natura 2000 ovlivněných plánem nebo projektem

V rámci odpovídajícího posouzení se musí posoudit vliv plánu nebo projektu na cíle ochrany stanovené pro chráněná stanoviště a druhy, které se nacházejí v lokalitách sítě Natura 2000.

Příslušné orgány musí stanovit cíle ochrany pro každou lokalitu. Cíle ochrany musí být stanoveny pro všechny druhy a typy stanovišť v zájmu Společenství uvedené ve směrnici o stanovištích a pro druhy ptáků uvedené v příloze I směrnice o ptácích, jež jsou v lokalitě sítě Natura 2000 přítomny ve významné míře, jakož i pro pravidelně se vyskytující druhy stěhovavých ptáků.

Cíle ochrany na úrovni lokality tvoří soubor specifických cílů, které mají být splněny v dané lokalitě, aby bylo možné zajistit, že lokalita co nejlépe přispívá k dosažení příznivého stavu z hlediska ochrany na příslušné úrovni (s přihlédnutím k přirozenému areálu rozšíření příslušných druhů nebo typů stanovišť).

Cíle ochrany na úrovni lokality by měly stanovit požadovaný stav ochrany druhů a typů stanovišť v dané lokalitě s cílem maximalizovat její přínos k dosažení příznivého stavu ochrany na příslušné úrovni. Někdy jsou stanoveny jako soubor dílčích cílů, jichž má být dosaženo v určitém období. Tyto dílčí cíle by měly být stanoveny v závislosti na posouzení stavu ochrany u každého druhu a typu stanoviště v dané lokalitě, jak je uvedeno ve standardním formuláři údajů.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 2.3.1, a v oznámení Komise týkajícím se stanovení cílů ochrany (k dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm)

Cíle ochrany pro lokalitu sítě Natura 2000 jsou obvykle stanoveny v plánech péče nebo příslušných nástrojích řízení nebo v jiných dokumentech zveřejněných pro dané lokality (např. ustanovující akty zveřejněné v úředních věstnících). Měly by být rovněž veřejně přístupné.

Cíle ochrany pro jednotlivé typy stanovišť a druhy vyskytující se v dané lokalitě by měly souviset s jejich ekologickými požadavky a měly by být stanoveny s ohledem na parametry používané pro stanovení jejich stavu ochrany v této lokalitě (např. jejich plocha, struktura a funkce nebo populace). Měly by specifikovat cíle, kterých má být dosaženo u každého z těchto atributů/parametrů. Měly by rovněž zahrnovat cíle/limity pro ekologické funkce a procesy, na nichž stanoviště a druhy závisejí (např. definování požadované kvality a množství vody pro vodní druhy).

Cíle ochrany musí být:

- **konkrétní** – tj. musí se týkat konkrétního prvku (druhu nebo typu stanoviště) a musí stanovit podmínku (podmínky) nezbytnou (nezbytné) k splnění cíle ochrany,
- **měřitelné a vykazovatelné** – tj. musí zahrnovat kvantitativní cíle (případně doplněné kvalitativními cíli, jako je popis dobrého stavu stanoviště nebo populační struktury), které umožňují monitorování pro účely posouzení, zda jsou plněny cíle ochrany, a pro účely článku 17 směrnice o stanovištích,
- **realistické** – tj. musí být stanoven přiměřený časový rámec a využívání prostředků,
- **konzistentní v přístupu** – tj. struktura cílů ochrany by měla být pokud možno stejná ve všech lokalitách a v lokalitách podporujících stejný prvek by se k popisu příznivých podmínek měly používat podobné atributy a cíle, a dále
- **komplexní** – tj. atributy a cíle by se měly týkat vlastností prvku nezbytných pro popis jeho stavu, ať již příznivého, či nepříznivého.

Cíle musí rovněž specifikovat, zda jejich smyslem je „obnovit“, nebo „zachovat“ stav ochrany daného prvku lokality (úroveň ambicí, která předurčuje nezbytná ochranná opatření).

Upraveno na základě oznámení Komise týkajícího se stanovení cílů ochrany (dostupné na adrese: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm)

Nedostatek cílů ochrany specifických pro danou lokalitu nebo stanovení cílů ochrany, které nejsou v souladu s výše popsanou normou, ohrožuje soulad s požadavky čl. 6 odst. 3.

V rámečku 9 jsou uvedeny příklady cílů ochrany lokality.

Rámeček 9

Příklady cílů ochrany pro typy stanovišť a druhy v lokalitách sítě Natura 2000

Útesy (podmořské nebo obnažované za odlivu) (1170)

- trvalá plocha stanoviště (xx ha) je stabilní nebo se zvětšuje, je vystavena přirozeným procesům,
- rozšíření útesů je stabilní nebo se zvyšuje (je poskytnuta mapa),
- tyto druhy společenstev jsou zachovány v přirozeném stavu: komplex exponovaných intertidálních společenstev (xx ha); komplex exponovaných subtidálních společenstev (xx ha) (je uveden popis jednotlivých druhů společenstev).

Pohyblivé duny podél pobřeží s porosty *Ammophila arenaria* („bílé duny“) (2120)

- plocha stanoviště (xx ha) je stabilní nebo se zvětšuje a nedochází k žádnému poklesu v jeho rozšíření (je poskytnuta mapa), je vystavena přirozeným procesům,
- je zachována přirozená cirkulace sedimentu a organické hmoty bez jakýchkoli fyzických překážek (např. fyzických bariér),
- je zachována přítomnost druhově chudých společenstev, jimž dominuje *Ammophila arenaria*,
- negativní indikátorové druhy (včetně nepůvodních druhů, druhů svědčících o změnách stavu živin a druhů, které nejsou považovány za charakteristické pro dané stanoviště) představují pokryvnost méně než 5 %.

Evropská suchá vřesoviště (4030)

- aktuální plošná výměra (xx ha) a rozšíření stanoviště v lokalitě se zvýší o x % (je k dispozici mapa),
- je zachována hojnost typických druhů (je uveden seznam),
- udržuje se nízká pokryvnost rozptýlených původních stromů a křovin (< 10 %),

- holá půda zaujímá nejméně 1 %, avšak nejvýše 10 % plochy stanoviště,
- ukládání dusíku je udržováno pod kritickými hodnotami zatížení definovanými pro danou lokalitu (např. 10–20 kgN/ha/rok).

Bezkolencové louky (*Molinia* spp.) na vápenitých, rašelinných nebo hlinitosiltových těžkých půdách (*Molinion caeruleae*) (6410)

- aktuální plošná výměra (xx ha) a rozšíření stanoviště v lokalitě se zvýší o x % (je k dispozici mapa),
- zlepší se vegetační skladba: přítomno je nejméně xx pozitivních indikátorových druhů, včetně jednoho druhu „vysoké kvality“, pokryvnost negativních indikátorových druhů činí dohromady nejvýše 20 %, přičemž jednotlivé druhy mají pokryvnost méně než 10 %, a nepůvodní druhy nejvýše 1 %,
- zlepší se vegetační struktura: pokryvnost dřevin a kapradin (*Pteridium aquilinum*) činí nejvýše 5 %, vegetační složka širokolistých bylin zaujímá 40 až 90 %. Nejméně 30 % travinných porostů má výšku 10 až 80 cm,
- fyzická struktura je zachována: holá půda zaujímá nejvýše 10 % plochy.

Aktivní vrchoviště (7110)

- plocha stanoviště v lokalitě se zvětší (např. zvětšení stávající plochy o 10 % – z xx ha na yy ha) a jeho stav se zlepší (např. zvýšením úrovně pokryvnosti charakteristických rašeliníků – druhu *Sphagnum* na minimálních x %),
- v celé lokalitě se obnoví vhodné hladiny vody (střední hladina vody po většinu roku dosahuje povrchu rašelinistních porostů nebo se udržuje nad ním, sezónní výkyvy by neměly překročit 20 cm a měly by být pouze 10 cm pod povrchem, s výjimkou velmi krátkých časových období),
- udržuje se pH půdy a odpovídající úroveň živin (pro danou lokalitu jsou stanoveny příslušné živiny a jejich přirozené rozsahy),
- pokryvnost rozptýlených původních stromů a křovin je méně než 10 %.

Bučiny typu *Luzulo-Fagetum* (9110)

- je zachován současný stav ochrany (příznivý),
- aktuální plošná výměra stanoviště v lokalitě: xx ha je udržována,
- jsou zachovány charakteristické druhy stromů: nejméně 70 % úrovně porostu se skládá z *Picea abies*, *Fagus sylvatica* ssp. *sylvatica*, *Abies alba* v různých poměrech, s řídkým zastoupením *Betula pendula*, *Sorbus aucuparia*, přičemž smrky a jedle dosahují výšky 22–30 m a pokryvnosti 80–90 % a stoleté buky dorůstají výšky 18–24 m,
- jsou zachovány charakteristické druhy bylinného patra: bylinné patro s nejméně třemi druhy na 1 000 m² je složeno z těchto acidofilních druhů: *Calamagrostis arundinacea*, *Luzula luzuloides*, *Vaccinium myrtillus*, *Hieracium rotundatum*, *Athyrium filix-femina*, *Digitalis grandiflora*, *Dryopteris filix-mas*, *Festuca drymeia*, *Galium odoratum*, *Galium schultesii*, *Lamium galeobdolon*, *Luzula luzuloides*, *Oxalis acetosella*, *Poa nemoralis*, *Pteridium aquilinum*, *Veronica officinalis*,
- invazní a alochtonní druhy stromů, včetně neodpovídajících ekotypů, pokrývají méně než 20 % plochy, stromy ponechané na místě: nejméně tři stromy na hektar, objem mrtvého dřeva: nejméně 20 m³/ha.

Bučiny typu *Asperulo-Fagetum* (9130)

- aktuální plošná výměra (xx ha) a rozšíření stanoviště v lokalitě se zvýší o x % (je k dispozici mapa),
- kvalita stanoviště (z hlediska ekologické struktury a funkce) se zlepšuje díky zajištění těchto cílů: nejméně 95 % stromů tvořících porost je místně původních druhů, jako je buk, jasan a dub, přičemž nejméně 50 % zaujímá *Fagus sylvatica*, přibližně 10 % porostu zahrnuje dynamickou posuvnou soustavu mezer, která podporuje přirozenou regeneraci druhů stromů všech věkových kategorií, alespoň X vzrostlých stromů na hektar a alespoň X odpovídajících druhů bylinného patra na hektar (je poskytnut seznam příslušných druhů),

- objem mrtvého dřeva, stojícího i padlého, se podle možností zvyšuje, což poskytne stanoviště pro bezobratlé, houby a jiné lesní druhy (popadané stromy a větve, odumřelé větve na živých stromech nebo stojící mrtvé stromy, vše o průměru > 20 cm, je uveden minimální objem).

Vydra (*Lutra lutra*)

- současná populace (xx jedinců) se zachová,
- zlepší se ekologická kvalita sladkovodního (říčního) stanoviště (více než xx km),
- udržuje se počet doupat a nor (uveden počet) a nedochází k významnému poklesu dostupné rybí biomasy (xx kg),
- zlepší se propojenost s dalšími vydřími populacemi na dané řece.

Sviňucha obecná (*Phocoena phocoena*)

- současná populace druhu v lokalitě se zachová (xx jedinců),
- maximální úroveň hluku pod vodou je omezena na xx dB,
- areál rozšíření druhů v rámci lokality se zachová tím, že se zajistí absence umělých překážek, které by mohly omezit využívání lokality,
- zachová se dostupnost a hustota kořisti v lokalitě (včetně např. smačků, tresek, sledů a šprotů),
- v lokalitě je zabráněno vedlejším úlovkům sviňuchy obecné v lovných zařízeních.

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*)

- populace je zachována, s minimálním počtem xx netopýrů pro letní úkryt,
- počet a stav letních a pomocných úkrytů je zachován,
- rozsah potenciálního potravního stanoviště (xx ha) a lineární prvky xx (km) jsou zachovány bez významného poklesu nebo ztráty do 2,5 km od úkrytu (je poskytnuta mapa),
- v blízkosti úkrytu nebo podél tras letů ve vzdálenosti do 2,5 km od úkrytu nedochází k výraznému zvýšení intenzity umělého světla.

Nejsou-li cíle ochrany stanoveny ⁽²⁵⁾, odpovídající posouzení by mělo přinejmenším předpokládat, že cílem je zajistit, v souladu s požadavky čl. 6 odst. 2, aby se typy stanovišť nebo stanoviště druhů, které jsou v lokalitě významnou měrou přítomny, nezhoršovaly pod stávající úroveň (v době posouzení) a aby nedocházelo k významnému vyrušování druhů ⁽²⁶⁾.

Ačkoli by se hodnocení mělo zaměřit na ptáky a druhy a typy stanovišť v zájmu Společenství, které se v dané lokalitě vyskytují ve významné míře, nemělo by se zapomínat, že tyto cílové prvky na sebe vzájemně působí s jinými druhy a typy stanovišť i s přírodním prostředím, a to komplexním způsobem. V tomto ohledu tak mohou pro posouzení možných účinků na chráněná stanoviště být důležité i jiné druhy, pokud představují typické rostlinné a živočišné druhy daného stanoviště ⁽²⁷⁾ nebo pokud hrají významnou roli v potravním řetězci, na němž jsou cílové prvky dané lokality Natura 2000 závislé. To se promítne do cílů ochrany lokality a tam, kde je to relevantní, by se odpovídající posouzení mělo rovněž zabývat možnými dopady plánu nebo projektu na tyto další druhy.

Při posuzování vlivu plánů a projektů na síť Natura 2000 by se měly zohlednit také krajinné prvky, které přispívají k ekologické soudržnosti sítě, včetně její propojitelnosti (viz tabulka 4).

⁽²⁵⁾ Členské státy mají do šesti let od zařazení lokality do seznamu EU přijmout cíle ochrany specifické pro tuto lokalitu a lokalitu významnou pro Společenství (SCI) vyhlásit zvláštní oblasti ochrany (SAC). V případě zvláště chráněných oblastí (SPA) musí být vhodné cíle ochrany specifické pro danou lokalitu zavedeny od data jejich klasifikace.

⁽²⁶⁾ Soudní dvůr Evropské unie potvrdil tento postoj ve věci C-127/02: „Povolení plánu nebo projektu nezbytně předpokládá, že se na něj pohlíží tak, že nemůže mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a proto nemůže způsobit poškozování nebo významná vyrušování ve smyslu čl. 6 odst. 2“ (bod 36).

⁽²⁷⁾ Vysvětlení konkrétních termínů naleznete v „interpretaci příručky evropských stanovišť – EUR28“ na adrese <http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/indexen.htm#interpretation>

b) Určení a posouzení dopadů plánu nebo projektu z hlediska cílů ochrany lokality

Všechny stránky plánu nebo projektu, které mohou samostatně nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty ovlivnit cíle ochrany dané lokality, musí být určeny s přihlédnutím k nejlepším vědeckým poznatkům v dané oblasti.

Posouzení účinků musí být založeno na objektivních a pokud možno měřitelných kritériích. Dopady je nutno předvídat co nej přesněji, přičemž základ těchto prognóz by měl být jasný a měl by být zaznamenán ve zprávě o odpovídajícím posouzení.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddílu 4.6.

Posouzení musí obsáhnout dopad celého předmětného plánu nebo projektu, včetně všech činností, z nichž se tento plán nebo projekt skládá, a ve všech jeho etapách (příprava, výstavba, provoz a případně vyřazení z provozu či renovace). Posouzení musí identifikovat a rozlišovat různé druhy dopadu včetně přímých a nepřímých účinků, dočasných nebo trvalých vlivů, krátkodobých a dlouhodobých vlivů a kumulativních účinků.

Součástí posouzení je obvykle analýza těchto možných dopadů:

- **Přímá ztráta:** snížení pokrytí stanoviště v důsledku jeho fyzického zničení (tj. v důsledku jeho odstranění nebo uložení stavebních materiálů nebo sedimentů); úbytek oblastí hnízdění, hledání potravy a odpočinku jednotlivých druhů.
- **Znehodnocení:** zhoršení kvality stanoviště, které má za následek snížení četnosti charakteristických druhů nebo změnu struktury společenstev (druhové skladby). To může být způsobeno změnami abiotických podmínek (např. změnou hladiny vod nebo zvýšením suspendovaných usazenin, znečišťujících látek nebo depozice prachu); zhoršení oblastí rozmnožování, hledání potravy a odpočinku jednotlivých druhů.
- **Vyrušování:** změna stávajících environmentálních podmínek (např. zvýšený hluk nebo mírné znečištění, větší frekvence osob a vozidel). Vyrušování může mít mimo jiné za následek vytlačení jedinců druhů, změny v chování druhů nebo riziko morbidity či úmrtnosti.
- **Fragmentace:** vede ke změně distribučních oblastí příslušných stanovišť a druhů, např. vytvořením fyzických nebo ekologických překážek v oblastech, které jsou fyzicky nebo funkčně propojeny, nebo jejich rozdělením na menší izolovanější jednotky.
- **Jiné nepřímé účinky:** nepřímá změna kvality životního prostředí (vyplývající například ze změny dostupnosti živin a světla nebo zvýšení zranitelnosti lokality vůči jiným novým hrozbám, jako jsou invazní nepůvodní druhy, pronikání lidí a zvířat).

Tyto účinky by měly být analyzovány s ohledem na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu, z čehož vyplývá, že analýzu je třeba provést nejen ve vztahu k současnému stavu stanovišť a druhů, které jsou v dané lokalitě významnou měrou přítomny, ale také ve vztahu k jejich požadovanému stavu definovanému v cílech ochrany (např. zvýšení velikosti populace nebo rozlohy stanovišť o x %).

Analýza účinků s ohledem na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu musí být proto provedena rovněž na základě specifických atributů nebo parametrů, které určují stav ochrany chráněných prvků (např. areál rozšíření, stanoviště, struktura a funkce, velikost populace, budoucí vyhlídka).

Jednotlivé aspekty plánu nebo projektu by se měly postupně přezkoumat a jejich potenciální účinky by měly být posouzeny z hlediska cílů ochrany dané lokality. Poté by se účinky na všechna zasažená stanoviště a druhy měly posoudit společně a ve vzájemném vztahu tak, aby bylo možno zohlednit i jejich vzájemné působení.

Pro odhad potenciálního dopadu plánu nebo projektu lze použít různé metody. V rámečku 10 je uvedeno několik příkladů metod, které lze použít k předvídání dopadů, jakož i rozsahu daného dopadu.

Rámeček 10

Příklady metod pro předvídání dopadů

Přímá měření, například rozlohy ztracených nebo poškozených stanovišť, mohou určit poměrnou ztrátu populací jednotlivých druhů, stanovišť a společenstev.

Vývojové diagramy, síťové grafy a systémová schémata identifikují řetězce dopadu vyplývající z přímých a nepřímých dopadů v souladu se způsoby jejich vzniku, přičemž znázorňují vzájemné vztahy a procesní cesty.

Kvantitativní prediktivní modely poskytují matematicky odvozené předpovědi na základě údajů a předpokladů o síle a směru dopadu. Modely mohou extrapolovat predikce, které jsou v souladu s minulými a současnými údaji (analýza trendů, scénáře, analogie, které přenášejí informace z jiných relevantních míst) a intuitivní prognózování. Některé běžně používané modely předpovídají rozptýlení znečišťujících látek v ovzduší, erozi půdy, zatěžování toků sedimenty a pokles objemu kyslíku ve znečištěných řekách.

Geografické informační systémy (GIS) lze použít k vytváření modelů prostorových vztahů, například vzájemného překrývání různých omezení, nebo k mapování citlivých oblastí a míst, kde dochází ke ztrátě stanovišť. Systémy GIS jsou kombinací počítačové kartografie, která slouží k ukládání mapových údajů, a systému správy databází, který slouží k ukládání takových atributů, jako jsou typy využití území nebo svažitost terénu. Systémy GIS umožňují rychlé zobrazení, kombinování a analýzu uložených proměnných.

Informace z předchozích podobných projektů mohou být užitečné, zejména pokud byly nejprve vypracovány kvantitativní predikce a jejich výsledky byly monitorovány v reálném provozu.

Odborné stanovisko a úsudek lze odvodit z předchozích zkušeností a konzultací.

V tabulce 5 je uveden příklad systematické křížové analýzy mezi složkami projektu a chráněnými prvky v lokalitě sítě Natura 2000.

Tabulka 5

Příklad systematické křížové analýzy mezi složkami projektu a chráněnými prvky v lokalitě sítě Natura 2000 – zjednodušený příklad pro rybí farmu

Fáze projektu	Složka projektu	Stanoviště 1 Řeka	Stanoviště 2 Lužní lesy	Stanoviště 3 Vlhká vřesoviště	Druh 1 Ryby	Druh 2 Bezobratlí	Druh 3 Ptáci
Výstavba	Rybníky	Úprava říčního koryta a průtoku řeky (xx m – délka)	Ztráta plochy (xx m ²)	Ztráta plochy (xx m ²)		Změny společenstev druhů	Vyrušování, vytlačení jedinců Ztráta stanoviště pro rozmnožování
	Budovy			Ztráta plochy (xx m ²)		Ztráta a poškození stanoviště	
	Silnice		Místní změny v průtoku vody	Ztráta plochy (xx m ²)		Ztráta a poškození stanoviště	
Provoz	Krmení a ošetřování ryb	Znečištění vody organickými a chemickými produkty			Změna kvality stanoviště v důsledku znečištění vody		Vyrušování, vytlačení jedinců
	Odběr vody	Přeměna stanoviště v důsledku snížení průtoku		Znehodnocení stanoviště v důsledku snížení průtoku	Znehodnocení stanoviště v důsledku snížení průtoku		
	Osvětlení					Vyrušování, vytlačení jedinců	Vyrušování, vytlačení jedinců
	Hluk						Vytlačení jedinců

Posouzení musí být založeno na nejlepších dostupných vědeckých poznatcích v dané oblasti. To znamená, že informace musí být úplné a aktuální. Z tohoto důvodu je často nutné provádět **průzkumy v terénu**, aby se vyplnily mezery v informacích a shromáždily se přesné údaje. To může zahrnovat například prozkoumání oblasti (za použití metod odběru vzorků, sčítání, soupisů atd.) za účelem zjištění nebo potvrzení přesného umístění a rozšíření přírodních prvků ve vztahu k plánovaným činnostem posuzovaného plánu nebo projektu a s ohledem na stav jejich ochrany.

Pro kontrolu dostupných poznatků a zjištění informačních potřeb, které vyžadují další průzkumnou práci v terénu, může být užitečná předběžná studie. To může být užitečnou praxí například v situacích, kdy předběžná studie ukazuje, že se vyskytují velmi citlivá stanoviště, která mají přidružené vzácné seskupení flóry a/nebo fauny, nebo že oblast, která má být zasažena, hostí druhy kritické pro cíle ochrany dané lokality.

Údaje získané z terénních průzkumů by měly poskytnout objektivní základ pro proces posouzení, který musí být proveden s ohledem na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu. Aby byly údaje z terénu úplné, musí být stanoven dostatečný časový rámec, např. jednoletá či víceletá studie, která zahrnuje celý vegetační cyklus a přihlíží k sezónnosti života v přírodě, nebo průzkumy fauny, které bude možná nutno opakovat, aby se v průběhu určitého období potvrdily populace a trendy.

U velkých rozvojových záměrů, jako jsou dálnice, železnice, větrné parky, přístavy, vodní cesty atd., u kterých se očekává, že vzhledem ke svému rozsahu a povaze budou mít významný vliv na lokalitu, jsou studie v terénu téměř vždy nutné. Budou muset zahrnovat podrobné mapování chráněných stanovišť nebo míst k rozmnožování či odpočinku druhů atd. (ledaže již některé z těchto průzkumů a studií byly v nedávné době provedeny, například během přípravy nebo aktualizace plánu péče nebo při posuzování jiného významného rozvojového projektu v oblasti).

Dopad by měl být kvantifikován nebo zaznamenáván pomocí parametrů, které umožňují posoudit rozsah a závažnost dopadu na specifické cíle ochrany stanovišť a druhů, které jsou v dané lokalitě významnou měrou přítomny (viz též rámeček 7 v oddíle 3.1.4, kde jsou uvedeny ukazatele významnosti). Mezi tyto parametry by mohly patřit například:

- trvale ztracená plocha přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu (např. vymýcením vegetace nebo odstraněním vhodných míst pro rozmnožování/hnízdění) posouzená vůči ploše stanoviště v dané lokalitě na regionální, vnitrostátní a biogeografické úrovni (procentní podíl ztracené plochy stanovišť) a vůči cíli ochrany specifickému pro danou lokalitu (kterým může být mimo jiné cíl obnovy),
- zasažená plocha přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu (např. znečištěním, hlukem, zhoršením ostatních ekologických podmínek) posouzená vůči procentu plochy stanoviště v dané lokalitě na regionální, vnitrostátní a biogeografické úrovni (procentní podíl zasažené plochy stanovišť) a vůči cíli ochrany specifickému pro danou lokalitu (kterým může být mimo jiné cíl obnovy),
- velikost zasažených populací trvale usazených a stěhovavých druhů, posouzená vůči místním, regionálním, celostátním a mezinárodním populacím (procento zasažené populace) a vůči cíli ochrany specifickému pro danou lokalitu (kterým může být mimo jiné cíl zvýšení velikosti populace v dané lokalitě),
- rozsah dopadu (např. znečištěním, hlukem, zhoršením jiných ekologických podmínek) na kvalitu přírodního stanoviště nebo stanoviště druhu nebo na přežití dotčených druhů, a to s ohledem na jejich ekologické požadavky v lokalitě definované v cíli ochrany specifickém pro danou lokalitu (kterým může být mimo jiné cíl obnovy).

Jak již bylo uvedeno v bodech výše, při posuzování možných nepříznivých účinků by posouzení mělo zohlednit nejen negativní změny současného stavu, ale také změny, které mohou bránit dosažení cílů ochrany do té míry, že si vyžadají zlepšení stávajících podmínek.

c) **Posouzení kumulativních účinků v kombinaci s jinými plány a projekty**

Kumulativní dopady mohou vyplývat z následných, přírůstkových a/nebo kombinovaných účinků rozvojového záměru (plánu, projektu), pokud se přičtou k jinému stávajícímu, plánovanému a/nebo rozumně očekávanému rozvojovému záměru (viz též oddíl 3.1.4, tabulka 2 o klíčových krocích pro posouzení kumulativních účinků na lokalitu sítě Natura 2000). Mezi kumulativní dopady lze zařadit například:

- zvýšené koncentrace znečišťujících látek (zejména ve vodě a v půdě) nad úroveň, která je slučitelná s ekologickými požadavky stanoviště nebo druhů chráněných v lokalitě,
- snížení průtoku vody v řecišti v důsledku četných odběrů, pod úroveň, která je slučitelná s ekologickými požadavky stanoviště nebo druhů chráněných v lokalitě,

- zasahování do migračních tras nebo pohybu volně žijících živočichů,
- zvýšený tlak na stanoviště a druhy v ekosystému od různých rozvojových záměrů.

Kumulativní dopady zahrnují široké spektrum dopadů v různé zeměpisné škále a různých časových rámcích. V některých případech dochází ke kumulativním dopadům z toho důvodu, že vzniká řada *projektů stejného typu*. Typické příklady jsou:

- je-li několik hydroelektrických projektů postaveno nebo naplánováno na stejné řece nebo v témže povodí,
- pokud se v těsné blízkosti rozvíjí více projektů těžby ropy a zemního plynu nebo těžby nerostných surovin, nebo
- pokud je ve stejné dráze letu nebo ve stejném regionu vybudováno nebo plánováno několik větrných parků.

V jiných případech se kumulativní dopady vyskytují v důsledku kombinovaných účinků různých typů projektů ve stejné oblasti, jako je budování místa těžby nerostných surovin, přístupových cest, přenosových linek a další využití přilehlého území. V některých situacích se různé složky téhož rozvojového záměru provádějí a posuzují samostatně, což znamená, že kumulativní dopady těchto složek by měly být rovněž předmětem posouzení kumulativních dopadů.

Při odpovídajícím posouzení je nutno vzít v úvahu ostatní plány nebo projekty, které by mohly v kombinaci s předmětným zkoumaným plánem nebo projektem mít významný vliv na lokalitu. Například navrhovaná silnice bude vést v určité vzdálenosti od lokality sítě Natura 2000 a vyrušování, které bude generovat (např. hluk), nebude mít na druhy ptáků chráněné v této lokalitě významný vliv. Pokud však existují jiné stávající nebo navrhované projekty nebo plány (např. silnice na druhé straně lokality sítě Natura 2000), pak mohou celkové hladiny hluku ze všech těchto projektů dohromady způsobit značnou míru vyrušování uvedených druhů ptáků (hladiny hluku nad úrovní, která je slučitelná s ekologickými požadavky daného druhu).

Rovněž je třeba poznamenat, že kumulativní dopady mohou nastat i v místech, kde na sebe dotčené oblasti vzájemně působí. Příkladem může být situace, kdy navrhovaný projekt pravděpodobně sníží hladinu vody v lokalitě sítě Natura 2000. Toto snížení zdrojů samo o sobě ještě nemusí být významné, ale pokud se do lokality dostanou stávající zbytky hnojiv a pesticidů z blízké oblasti intenzivního zemědělství a dojde-li k odtoku, pak se při nižších hladinách vody mohou tvořit vyšší koncentrace znečišťujících látek, a to do té míry, že se tento kombinovaný účinek stane významným, tj. koncentrace znečišťujících látek překročí úroveň, které jsou slučitelné s ekologickými požadavky stanoviště nebo druhů chráněných v této lokalitě.

Kombinace účinků by se měla zkoumat již ve fázi předběžného šetření (oddíl 3.2) a měly by být určeny veškeré další plány a projekty, které mohou působit v kombinaci. Toto posouzení ve fázi předběžného šetření by se mohlo zjednodušit, ale ve fázi odpovídajícího posouzení by se zjištěné dopady jiných projektů nebo plánů, které mohou působit v kombinaci s posuzovaným plánem nebo projektem, měly řádně vyhodnotit. To vyžaduje kvantifikaci a/nebo kvalifikaci závažnosti těchto dalších dopadů a určení postižených prvků lokalit sítě Natura 2000.

Jak je uvedeno v oddíle 3.1.4, ustanovení o kombinaci se týká **jiných plánů nebo projektů, které již byly dokončeny, nebo byly schváleny, ale dosud nebyly dokončeny, nebo byly předloženy ke schválení**.

Kromě účinků plánů nebo projektů, které jsou hlavním předmětem posouzení, může být vhodné uvážit účinky již dokončených plánů a projektů, včetně plánů a projektů předcházejících dni provedení směrnice nebo dni vyhlášení dotyčné lokality. Účinky takovéhoto již dokončených plánů a projektů obvykle tvoří součást základních podmínek lokality, které se posuzují v této fázi.

Do oblasti působnosti ustanovení o kombinaci by měly spadat i plány a projekty, které byly schváleny v minulosti, dosud však nebyly provedeny nebo dokončeny. Co se týká jiných navrhovaných plánů nebo projektů, v zájmu právní jistoty je vhodné omezit působnost ustanovení o kombinaci na plány, které jsou skutečně navrhovány, tj. pro něž byla podána žádost o povolení nebo schválení. Současně musí být zřejmé, že při posuzování navrhovaného plánu nebo projektu nevytvoří členské státy domněnku ve prospěch jiných, dosud nenavržených plánů či projektů v budoucnu.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 4.5.3.

Zeměpisná působnost, která se má použít při zvažování kumulativních účinků, bude záviset na typu plánu nebo projektu a na stanovištích a druzích, které jsou v lokalitě přítomny ve významné míře. Mohla by to být například oblast o určitém poloměru, oblast povodí nebo oblast podél migrační trasy ptáků. Měla by však zahrnovat celou zeměpisnou oblast, v níž budou mít všechny činnosti obsažené v plánu nebo projektu a jejich kumulativní účinky pravděpodobně dopad na cíle ochrany dotčených lokalit sítě Natura 2000.

Posouzení na **úrovni plánů** jsou zvláště vhodná pro hodnocení kumulativních a synergických účinků, neboť mohou předjímat problémy v dalších etapách projektu, např. v případě plánů pro specifická odvětví, jako je doprava, energetika, vodní hospodářství, jakož i regionálních plánů a strategií, územních plánů, atd. V této souvislosti může být zvláště užitečné nahlédnout do posouzení vlivu na životní prostředí vypracovaných pro jiné stávající plány a projekty, které ovlivňují stejnou oblast (SEA a odpovídající posouzení, jsou-li k dispozici).

Odpovídající posouzení těchto plánů může rovněž stanovit oblast působnosti odpovídajícího posouzení jednotlivých složek daného plánu (projektů), pokud jde o jejich kumulativní účinky. Například při stanovení rozsahu (oblasti působnosti) odpovídajícího posouzení plánu těžby nerostných surovin může být užitečné určit rozsah nebo míru, v rámci nichž může širší síť přístupových cest k místům těžby přispět ke kumulativním dopadům, např. ve vztahu k fragmentaci stanovišť, která ovlivňuje populace druhů.

Tabulka 3 znázorňuje zdroje, jež mohou poskytnout informace o jiných plánech a projektech, které mohou vyvolat kumulativní účinky. Nástroje pro shromažďování informací o kumulativních dopadech, jako jsou **databáze** zaznamenávající projekty a plány, které je třeba zvážit, pomáhají zefektivnit proces posouzení kumulativních účinků. Například získání přehledu o různých činnostech je značně usnadněno, pokud existuje aktuální celostátní nebo regionální databáze, nejlépe včetně dynamické mapy, která uživatelům umožňuje vyhledávat ve všech projektech, včetně těch, které jsou ještě ve fázi plánování. Aby byly tyto databáze užitečné pro odpovídající posouzení, měly by příslušné orgány usilovat o on-line uchovávání příslušných dokumentů (např. posouzení dopadů, zavedená zmírňující opatření nebo podmínky stanovené pro schválení), a to i po udělení povolení.

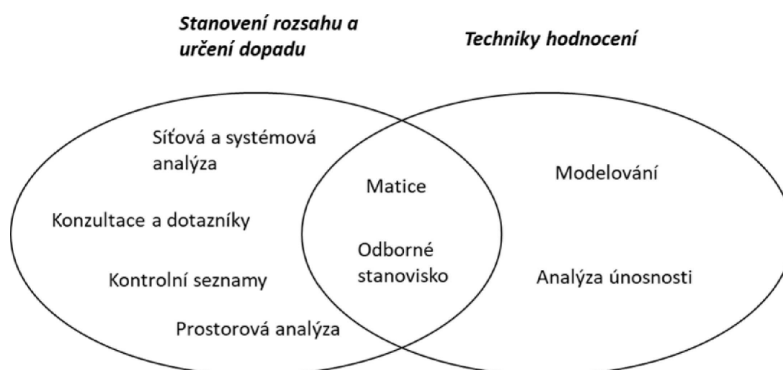
Za účelem shromáždění informací o dalších plánech/projektech, které by měly být při posouzení zohledněny, by se mělo konzultovat s **příslušnými orgány** (v oblasti ochrany přírody, odvětvovými). Příslušné orgány mohou k posouzení kumulativních dopadů rovněž přispět nebo při něm být nápomocné, neboť mají nejlepší přehled a poznatky o jiných činnostech v širších oblastech. Mohou též shromažďovat všechny relevantní informace a poskytovat je předkladatelům a konzultantům projektu.

Posouzení kumulativních dopadů může vycházet z informací čerpaných z různých **zdrojů**, včetně studií a programů v oblasti životního prostředí, strategických, odvětvových a regionálních posuzování vlivů na životní prostředí, posouzení vlivů na životní prostředí na úrovni projektů, posouzení kumulativních dopadů v podobných situacích a cílených studií zabývajících se konkrétními otázkami. Dobrým zdrojem informací o kumulativních účincích může být rovněž odborné poradenství.

K posouzení kumulativních dopadů lze použít širokou škálu **metod a nástrojů**, které obvykle zahrnují i stanovení rozsahu (scoping) a fázi hodnocení (viz obrázek 2 níže).

Obrázek 2

Metody a nástroje pro posouzení kumulativních dopadů a vzájemných působení dopadů

Zdroj: Evropská komise, 1999. Pokyny pro posouzení nepřímých a kumulativních dopadů, jakož i vzájemných působení dopadů (Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions).

Vhodnými nástroji při vymezování rozsahu, který určí potenciální dopady, na něž je třeba dále pohlížet při posouzení kumulativních dopadů, mohou být konzultace, kontrolní seznamy, překryvné mapy, síťová analýza a systémová analýza.

- *Síťová analýza a systémová analýza* vycházejí z představy, že mezi jednotlivými prvky životního prostředí existují vazby a relace a že když je konkrétně ovlivněn jeden prvek, bude to mít vliv i na další prvky, které jsou s ním ve vzájemném působení.
- *Prostorové analýzy* používají geografické informační systémy (GIS) a překryvné mapy ke zjištění oblastí, kde se mohou vyskytnout kumulativní dopady řady různých akcí, a k určení vzájemného působení dopadů. Mohou také zobrazit překryvnou vrstvu vyznačující vliv projektu na vybrané receptory, prvky nebo zdroje, aby bylo možné určit, kde by byl dopad největší.
- *Mapování citlivosti* může být také užitečné, protože s jeho pomocí lze předvídat potenciální kumulativní dopady určitých činností na přírodní prvky, které jsou vůči účinkům těchto činností zranitelné (viz další podrobnosti v oddíle 4.2.2 těchto pokynů) ⁽²⁸⁾.
- *Expertní panely (skupiny odborníků)* lze ustavit pro určení a posouzení kumulativních dopadů. Matice lze použít k vyhodnocení dopadů a k posouzení kumulativních dopadů několika akcí na lokalitu nebo prvek, jakož i interakcí mezi dopady.
- *Modelování* poskytuje analytický nástroj pro kvantifikaci příčinných vztahů simulací environmentálních podmínek. To může sahát od kvality ovzduší nebo modelování hluku, až po použití modelu představujícího komplexní přírodní systém.
- *Analýzy únosnosti* ⁽²⁹⁾ se zabývají kumulací dopadů v porovnání s prahovými hodnotami. Ne vždy je však možné nastavit práh nebo únosnost pro konkrétní prvek nebo receptor.

Ať už se zvolí jakákoli z metod, měla by se přizpůsobit informacím dostupným pro analýzu a měla by pokud možno poskytnout kvantitativní odhad kumulativního dopadu. Mají-li být vypracovány kvalitativní odhady kumulativního dopadu, měly by být založeny spíše na konsenzuálním odhadu skupiny nezávislých odborníků, než na stanovisku jednotlivého odborníka. Expertní panel může být také užitečný a dokonce nezbytný, pokud například kumulativní účinky, které mají být posouzeny, pocházejí z různých projektů, např. výstavby vodní elektrárny, bagrování a zavlazňování na stejné řece.

Zvolená metoda nemusí být složitá. Cílem by mělo být představení výsledků způsobem, který může snadno pochopit předkladatel projektu, subjekt přijímající rozhodnutí (tj. příslušný orgán) i veřejnost. Vlády mohou hrát významnou roli tím, že poskytnou a zavedou podpůrné rámce, které by tuto práci usměrňovaly a pomohly určit a řídit kumulativní dopady.

V rámečku 11 je uveden příklad postupných kroků prováděných při posouzení kumulativních dopadů. Tento postup se musí uplatňovat pružně, tzn. že uvedené kroky lze přeskupit a možná je bude potřeba opakovat, přičemž k některým krokům se bude nutno vrátit v reakci na výsledky jiných kroků.

Rámeček 11

Příklad postupu při provádění posouzení kumulativních dopadů

Krok 1. Stanovení rozsahu (oblasti působnosti):

- určete zeměpisné hranice a časový rámec posouzení kumulativních dopadů,
- určete chráněná stanoviště a druhy, které jsou v lokalitě přítomny ve významné míře, a ekologické procesy, které je třeba zvážit,
- určete jiné stávající a chystané plány a projekty (a lidské činnosti), které ovlivňují nebo by mohly ovlivnit přírodní prvky, jež mají být zahrnuty do posouzení kumulativních dopadů,
- určete přirozené faktory životního prostředí, které mají taktéž vliv na stav prvků zvažovaných v posouzení kumulativních dopadů.

⁽²⁸⁾ Příklad on-line nástroje pro mapování environmentální citlivosti na podporu procesů posuzování vlivu na životní prostředí v Irsku je k dispozici na adrese: <http://airo.maynoothuniversity.ie/mapping-resources/airo-research-maps/environmental-research-projects/environmental-sensitivity>

⁽²⁹⁾ V ekologii se únosnost měří jako maximální zatížení životního prostředí. Fyzické prvky přítomné v životním prostředí působí jako omezující faktory (např. potrava, voda, konkurence atd.). <https://www.biologyonline.com/dictionary/carrying-capacity>

Krok 2. Posouzení kumulativních dopadů na chráněná stanoviště a druhy

- shromáždíte dostupné informace o dopadu jiných plánů, projektů, činností a přírodních faktorů na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu, které byly stanoveny pro přírodní prvky v této lokalitě,
- odhadnete kumulativní dopad na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu a stanovené pro její chráněné prvky – tj. celkový dopad na chráněné prvky, pokud jsou dopady plánu nebo projektu, který je předmětem šetření, kombinovány s jinými plány nebo projekty.

Krok 3. Posouzení významu předpokládaných kumulativních dopadů

- posuďte význam předpokládaných kumulativních dopadů na dotčené přírodní prvky s přihlédnutím k cílům jejich ochrany. Pokud se například kumulativní dopad na stav přírodních prvků blíží k prahové hodnotě pro určitý atribut definovaný v cíli ochrany tohoto prvku, nebo uvedenou prahovou hodnotu překračuje, je dopad významný.

Krok 4. Řízení kumulativních dopadů

- v případě potřeby určete dodatečná zmírňující opatření k omezení odhadovaného kumulativního dopadu na chráněné prvky (k posouzení hodnoty takového dodatečného zmírnění bude nezbytné provést úkoly popsané v krocích 2 a 3).

3.2.3. Krok 3: zjištění účinků plánu nebo projektu na celistvost lokality sítě Natura 2000

Shromážděné informace a předpovědi týkající se stupně a úrovně intenzity dopadů a změn, které pravděpodobně vyplynou z různých etap plánu nebo projektu, by nyní měly umožnit posouzení rozsahu účinků plánu nebo projektu na celistvost lokality.

Popis celistvosti lokality a posouzení dopadů by měly vycházet z parametrů, které určují cíle ochrany a které jsou specifické pro stanoviště a druhy lokality a jejich ekologické požadavky. To může být užitečné i pro následné monitorování dopadu plánu nebo projektu během provádění.

Co se týká konotace nebo významu pojmu „celistvost“, ten jednoznačně souvisí s ekologickou neporušeností. Lze ho chápat jako kvalitu nebo stav celistvosti nebo úplnosti. V dynamickém ekologickém kontextu lze mít rovněž za to, že to znamená odolnost nebo schopnost vyvíjet se způsobem, který je příznivý pro ochranu.

Pojem „celistvost lokality“ lze užitečně vymezit jako koherentní souhrn ekologické struktury, funkcí a ekologických procesů lokality v celé oblasti, kterou lokalita zaujímá, umožňující zachování přírodních stanovišť, komplexu přírodních stanovišť a/nebo populací druhů, pro něž je lokalita určena.

Lze konstatovat, že určitá lokalita vykazuje vysokou míru celistvosti, pokud se naplňuje její přirozený potenciál pro dosažení cílů ochrany dané lokality, udržuje se schopnost samoregulace a samoobnovy za dynamických podmínek a pokud je zapotřebí jen minimální podpora prostřednictvím vnější péče.

Viz příručka k článku 6 – část 4.6.4.

Pojem „celistvost lokality“ tedy souvisí s cíli ochrany této lokality, jejími klíčovými přírodními prvky, ekologickou strukturou a funkcí. Pokud navrhovaným plánem nebo projektem (samostatně a v kombinaci s jinými plány a projekty) nejsou cíle ochrany lokality narušeny, pak se má za to, že celistvost lokality není nepříznivě ovlivněna.

„Celistvost“ lokality se rovněž týká hlavních ekologických procesů a faktorů, které udržují dlouhodobou přítomnost druhů a stanovišť v lokalitě sítě Natura 2000. To obvykle pokryjí cíle ochrany lokality (např. zlepšit kvalitu stanoviště nebo zvětšit areál rozšíření druhů v dané lokalitě). Zhoršení těchto faktorů může ohrozit dosažení těchto cílů a mít nepříznivý účinek,

i když druhy nebo stanoviště nejsou přímo ovlivněny. Například hydrologický režim řeky, fluvialní morfologické procesy, eroze, přesun a hromadění sedimentů jsou klíčovými faktory pro zachování říčních stanovišť a druhů, odrážejícími se v cílech jejich ochrany. Ovlivňování těchto procesů by mohlo mít dopad na celistvost lokality, i když nejsou přímo zasaženy známé oblasti přírodních stanovišť a lokalit s potvrzenou přítomností druhů.

Pokud je za dopad vyplývající z projektu nebo plánu označena trvalá ztráta části stanoviště nebo populace druhů, které jsou v lokalitě významnou měrou přítomny, či dlouhodobé poškození ekologické struktury, funkce a procesů lokality, lze dojít k závěru, že uvedený plán nebo projekt bude mít na celistvost této lokality nepříznivý vliv.

Zároveň je ovšem potřeba uvážit, že schopnost samoregulace nebo odolnosti by v některých případech mohla umožnit, aby se ekologická struktura a funkce lokality během relativně krátké doby zotavily, např. společenství nebo populace druhů by se po určitém dočasném narušení mohly přirozeně zotavit. Pokud by se tak stalo, mohlo by se mít za to, že by rozvojový záměr neměl žádné nepříznivé účinky na celistvost lokality. Schopnost samoregulace by se normálně promítla do cílů ochrany chráněných prvků (např. stanovením určitých prahových hodnot nebo limitů změny, jako například povolení určité úrovně dočasného zakalení v důsledku údržby řek nebo jiných vodních útvarů).

Stupeň dočasných nepříznivých účinků může určit, zda lze v dané lokalitě usuzovat na nepříznivý účinek. Pokud se doba potřebná k obnově stanoviště odhaduje ve dnech, týdnech nebo dokonce v několika měsících, může se mít za to, že nenastanou žádné nepříznivé účinky na celistvost lokality. Krátké období vyrušování, které má vliv na některá stanoviště nebo druhy, by tedy na celistvost lokality nemuselo mít nepříznivý účinek. To je však nutno případ od případu pečlivě analyzovat, s ohledem na cykly ekosystémů, strukturu společenstev, ekologické funkce a procesy v dané lokalitě.

V malých lokalitách s jedním nebo jen několika málo stanovišti nebo druhy a s jasnými ekologickými funkcemi může být posouzení účinků na celistvost lokality poměrně přímočaré. Ve velkých lokalitách se složitými ekosystémy a ekologickými funkcemi, kde se nachází množství stanovišť a druhů, však bude posuzování obtížnější.

Pro systematické a objektivní posouzení účinků na celistvost lokality je důležité stanovit prahové hodnoty a cíle pro každý z atributů, které definují cíle ochrany pro typy stanovišť a druhy chráněné v dané lokalitě. Jako pomůcku pro určení, zda je ovlivněna celistvost lokality sítě Natura 2000, poskytuje rámeček 12 níže orientační kontrolní seznam odrážející parametry použité k vymezení cílů ochrany pro stanoviště/druhy chráněné v těchto lokalitách.

Rámeček 12

Posouzení účinků na celistvost lokality: příklad kontrolního seznamu

Má plán nebo projekt potenciál:

- brzdit nebo způsobit zpoždění při dosahování cílů ochrany lokality?
- zmenšit plochu nebo snížit kvalitu chráněných typů stanovišť nebo stanovišť chráněných druhů přítomných v lokalitě?
- snížit populaci chráněných druhů, které jsou v lokalitě přítomny ve významné míře?
- mít za následek vyrušování, které by mohlo ovlivnit velikost či hustotu populace nebo rovnováhu mezi druhy?
- způsobit vytlačení chráněných druhů, které jsou v lokalitě významnou měrou přítomny, a zmenšit tak oblast rozšíření těchto druhů v lokalitě?
- mít za následek fragmentaci stanovišť uvedených v příloze I nebo stanovišť druhů?
- mít za následek ztrátu nebo snížení klíčových prvků, přírodních procesů nebo zdrojů, které jsou nezbytné pro udržování nebo obnovu příslušných stanovišť a druhů v lokalitě (např. pokryvnost stromů, vystavení přílivu a odlivu, každoroční záplavy, přítomnost kořisti, zdroje potravy)?
- narušit faktory, které pomáhají udržovat příznivé podmínky lokality nebo které jsou potřebné k obnovení těchto podmínek do příznivého stavu v rámci lokality?
- narušovat rovnováhu, rozšíření a hustotu druhů, které jsou indikátory příznivých podmínek lokality?

3.2.4. Krok 4: zmírňující opatření

Pokud byly během odpovídajícího posouzení zjištěny nepříznivé dopady na celistvost lokality nebo pokud je nelze vyloučit, není možné dotýčný plán nebo projekt schválit. V závislosti na míře zjištěných dopadů však mohou být zavedena zmírňující opatření, která těmto dopadům zabrání nebo je sníží na úroveň, kdy již nebudou mít nepříznivý účinek na celistvost této lokality.

Viz příručka k článku 6 – oddíl 4.6.6.

Zmírňující opatření mohou být navržena předkladatelem plánu nebo projektu nebo je mohou vyžadovat příslušné vnitrostátní orgány s cílem zabránit potenciálním účinkům zjištěným v rámci odpovídajícího posouzení nebo je odstranit či snížit na úroveň, kdy již nemají vliv na celistvost příslušné lokality.

V praxi je potřeba zmírňujících opatření často uznána v rané fázi v rámci návrhu nebo počátečních etap plánu/projektu (například při diskusi „před žádostí“ uskutečněné mezi předkladatelem/žadatelem a poradci v oblasti ochrany přírody) a je včleněna do žádosti o povolení. Ačkoli při předběžném šetření plánu nebo projektu nelze zmírňující opatření brát v úvahu, skutečnost, že byla označena za nezbytná, může značně přispět k účinnému, efektivnímu a včasnému provedení fáze odpovídajícího posouzení, a tudíž i rozhodnutí o tom, zda lze plán nebo projekt podle čl. 6 odst. 3 povolit.

Hierarchie zmírňujících opatření doporučuje přikročit nejprve k předcházení dopadu (tj. v první řadě zabránění tomu, aby významné dopady vůbec nastaly) a až poté k omezení dopadu (tj. snížení závažnosti a/nebo pravděpodobnosti dopadu). Příklady jsou uvedeny v tabulce 6 níže:

Tabulka 6

Příklady typů zmírňujících opatření

Předcházení dopadu:

- technická řešení pro předcházení nepříznivým účinkům plánu nebo projektu (např. zařízení pro potlačení hluku nebo světla nebo prachu),
- umístění prvků projektu tak, aby se vyhnuly citlivým oblastem (celým lokalitám sítě Natura 2000 nebo klíčovým oblastem, které se nacházejí v lokalitách sítě Natura 2000 nebo je propojují),
- ochranné ploty a jiná opatření k zabránění poškození vegetace nebo újm u volně žijících živočichů,
- vyloučení prací během citlivých období (např. období rozmnožování druhů),
- optimalizace koordinace prací s cílem zabránit kumulativním dopadům.

Omezení dopadu:

- omezování emisí,
- protihlukové bariéry, jako jsou protihlukové stěny,
- zachycovače znečišťujících látek,
- kontrolovaný přístup do citlivých oblastí v průběhu výstavby/provozu,
- přechody pro volně žijící živočichy (např. mosty, tunely a „ekologické kanály“),
- přizpůsobení akcí, které vyvolávají dopady, tak, aby se co nejvíce snížil jejich vliv (např. hluk, světlo, prach...).

Na úrovni plánů mohou zmírňující opatření zahrnovat například přemístění nebo odstranění složek plánu, které byly označeny jako součásti s významnými nepříznivými účinky na celistvost lokality. Navrhovaná opatření lze v průběhu celého procesu posuzování doladit. Na vysoké úrovni plánování (např. v celostátních/regionálních plánech) by zmírňování mohlo znamenat stanovení možných opatření, která by se měla podrobněji rozpracovat na nižší úrovni v souladu s ekologickými, lokačními, časovými, právními a finančními parametry, které mají být splněny v rámci každé žádosti o schválení plánu.

Zmírňující opatření **nesmí být zaměňována s kompenzačními opatřeními**, která připadají v úvahu pouze při postupu podle čl. 6 odst. 4 (viz bod 3.3.3 těchto pokynů).

Zmírňující opatření jsou opatření, která mají minimalizovat, či dokonce vyloučit nepříznivé účinky, jež se pravděpodobně objeví při realizaci určitého plánu nebo projektu, aby nebyla nepříznivě ovlivněna celistvost příslušné lokality. Tato opatření jsou uvážena v rámci čl. 6 odst. 3 a jsou nedílnou součástí specifikací plánu nebo projektu nebo je jimi podmíněno jeho povolení.

Kompenzační opatření jsou nezávislá na projektu (včetně případných souvisejících zmírňujících opatření). Mají vyrovnat zbytkové nepříznivé účinky plánu nebo projektu, aby byla zachována celková ekologická neporušenost sítě Natura 2000. Lze je uvážit pouze v rámci čl. 6 odst. 4.

Viz příručka k článku 6 – oddíl 5.4.1.

Přesněji řečeno, opatření, která nejsou po funkční stránce součástí projektu, jako je zlepšení a obnova stanovišť (i když přispívají k čistému zvětšení plochy stanovišť v zasažené lokalitě ⁽³⁰⁾) nebo vytvoření a zlepšení míst pro rozmnožování nebo odpočinek příslušných druhů, by se neměla považovat za zmírňující, jelikož neomezují nepříznivý dopad projektu jako takového. Tento typ opatření, pokud jsou mimo běžnou praxi potřebnou pro ochranu lokality, splňuje spíše kritéria pro kompenzační opatření.

Každé zmírňující opatření musí být podrobně popsáno a musí k němu být uvedeno, jak odstraní nebo omezí zjištěné nepříznivé dopady a jak, kdy a kým bude provedeno. Je třeba uvést tyto aspekty:

- Příslušné dopady, jež mají zmírňující opatření za cíl řešit, včetně informací o příslušných parametrech (např. plocha stanovišť v zájmu Společenství, které jsou vystaveny poškozování, a stupeň jejich ochrany v lokalitě, nebo populace druhů, které jsou vystaveny vyrušování).
- Očekávané výsledky provádění navrhovaných zmírňujících opatření s odkazem na jednotlivé parametry (např. plocha stanoviště, počet populací druhů nebo struktura a funkce).
- Předpokládaná vědecko-technická proveditelnost a stupeň účinnosti navrhovaných opatření.
- Osoba nebo subjekt pověřený prováděním.
- Péče o oblast, v níž budou zmírňující opatření prováděna (metody, doba trvání).
- Umístění a načasování opatření ve vztahu k plánu nebo projektu.
- Metody kontroly provádění opatření.
- Financování opatření.
- Program monitorování pro ověření účinnosti opatření a v případě potřeby jejich úprava.

Účinnost zmírňujících opatření je třeba prokázat, např. odkazem na úspěšné provádění v jiných podobných rozvojových záměrech, a monitorovat, a zavedením systému pro monitorování výsledků zjišťovat nedostatky a přijímat nápravná opatření. K posouzení účinnosti lze použít tento kontrolní seznam:

Rámeček 13

Posouzení účinnosti zmírňujících opatření

- Jsou zmírňující opatření proveditelná v rámci hodnoceného plánu nebo projektu?
- Jsou zmírňující opatření jasně zaměřena na dopady uvedené v odpovídajícím posouzení? Jsou natolik účinná, že tyto dopady snižují pod úroveň významnosti?
- Existují dostatečné prostředky a zdroje pro provádění zmírňujících opatření?
- Existují záznamy o úspěšném předchozím provedení navrhovaných zmírňujících opatření?
- Existují známky limitujících faktorů a míry úspěšnosti či míry neúspěchu navrhovaných opatření?
- Existuje komplexní plán, jak zavést a udržet zmírňující opatření (včetně monitorování a hodnocení v případě potřeby)?

Monitorování zmírňujících opatření je zásadní pro kontrolu jejich úspěšného a včasného provádění a pro zjištění jakýchkoli neočekávaných dopadů, které vyžadují dodatečná opatření.

⁽³⁰⁾ Viz rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-521/12.

Účinnost zmírňujících opatření musí být prokázána před schválením plánu nebo projektu. Pokud účinnost zmírňování závisí navíc na přítomnosti stabilních přírodních podmínek nebo přírodních procesů, které by se však mohly změnit (např. v důsledku povodní, sucha, bouří nebo jiných událostí), monitorování by se mělo použít též k ověření očekávaných výsledků a zjištění jakýchkoli případných změn, aby byla zaručena úprava nebo přepracování předmětných opatření.

Výsledky monitorování by se měly sdílet s příslušnými orgány, aby v případě potřeby pomohly formulovat vhodné možnosti reakce, např. řešení jakéhokoli zjevného selhání zmírňujícího opatření nebo reakce na neočekávané dopady nebo na účinky, u nichž bylo zjištěno pouze riziko. Tabulka 7 uvádí příklad matice pro předkládání informací o zmírňujících opatřeních.

Očekávané výsledky provádění zmírňujícího opatření, pokud jde o prevenci nebo snížení dopadů zjištěných v posouzení, by měly být řádně zdokumentovány.

Tabulka 8 uvádí příklad matice pro předložení výsledku posouzení provedeného po zavedení opatření ke zmírnění dopadů.

Tabulka 7

Informace o zmírňujících opatřeních navrhovaných pro plán nebo projekt

Zjištěné nepříznivé účinky (seznam)	Popis opatření, podrobnosti o provádění, účinnosti, monitorování				
Účinek č. 1	Opatření č. 1				
Název/popis	Vysvětlete, jak opatření přispěje k zamezení/snížení účinků na celistvost lokality	Vysvětlete, jak bude prováděno a kým	Prokažte jeho účinnost (např. na základě vědeckých důkazů / odborného odůvodnění)	Předložte harmonogram provádění, v porovnání s plánem nebo projektem	Stanovte navrhovaný systém monitorování a požadavky na podávání zpráv, včetně toho, jak budou řešeny případné neočekávané dopady
	<i>Uveďte podrobnosti o zmírňujícím opatření, s vysvětlením prvků, které se budou zabývat nepříznivými účinky</i>	<i>To může zahrnovat podrobnosti o právně závazných dohodách, které by měly být dokončeny před schválením plánu nebo projektu</i>	<i>To může zahrnovat tato hodnocení: i) zprávy nebo důkazy z podobných projektů nebo plánů; ii) vyjádření příslušných odborníků; nebo iii) podpora od příslušné agentury pro ochranu přírody</i>	<i>Do plánu nebo projektu může být začleněno určité zmírnění; v některých případech se jedná o dodatečné opatření, které je potřeba provést buď před schválením plánu nebo projektu, nebo krátce po něm</i>	<i>To lze provést prostřednictvím právně závazných dohod před schválením plánu nebo projektu</i>

Tabulka 8

Souhrnné výsledky posouzení po provedení zmírňujících opatření

Příslušné prvky v lokalitě	Souhrnný popis dopadů / nepříznivých účinků	Význam/závažnost účinků	Popis navrhovaných zmírňujících opatření	Očekávané výsledky ohledně zmírnění účinků
Stanoviště — —				
Druh — —				
Další přírodní prvky důležité pro celistvost lokality				

3.2.5. **Závěry odpovídajícího posouzení**

Posouzení provedené podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích musí obsahovat úplná, přesná a konečná zjištění a závěry s přihlédnutím k nejlepším vědeckým poznatkům v dané oblasti. Musí být schopno odstranit veškeré přiměřené vědecké pochybnosti o účincích navrhovaného plánu nebo projektu na dotčenou chráněnou lokalitu.

Závěry odpovídajícího posouzení se musí jednoznačně vztahovat k celistvosti dané lokality a cílům její ochrany. Pokud posouzení dospěje k závěru, že nastanou nepříznivé účinky na celistvost lokality, mělo by objasnit, s přihlédnutím ke zmírnění, u kterých aspektů přetrvávají zbytkové nepříznivé účinky. To bude důležité, pokud se daný plán nebo projekt dále posuzuje podle čl. 6 odst. 4.

Vypracovaný příklad možného formátu pro záznam výsledků odpovídajícího posouzení je uveden v tabulce 9 na následující straně.

Příklad záznamu o odpovídajícím posouzení

Lokalita 1: SPA Xxx						
Souhrnný popis: Ve zvláště chráněné oblasti se nachází největší rozloha mokřin v regionu Xxxxxx. Široká rozmanitost pobřežních stanovišť, která se v lokalitě nalézají, poskytuje po celý rok útočiště významnému množství vodního ptactva.						
Potenciální dopad	Zasažený prvek	Cíle ochrany	Nepříznivý účinek samotného plánu/projektu na prvek	Nepříznivý účinek plánu/projektu v kombinaci s jinými plány nebo projekty na zasažený prvek	Možné zabránění nepříznivým účinkům nebo jejich zmírnění	Závěr: nepříznivé účinky na celistvost lokality: Ano. Ne. Ne zcela jisté. Dlouhodobé. Krátkodobé.
Ztráta stanoviště Vyrušování druhů	Ptáci pobřežních stanovišť: (názvy druhů)	Zachovat populaci a rozšíření druhů... (podrobnosti v souvislosti s cíli ochrany). Udržovat strukturu a funkce a podporovat procesy, na kterých stanoviště druhů závisejí... (podrobnosti v souvislosti s cíli ochrany).	Složka X plánu zmenší plochu slaniska, která je pro daný druh k dispozici. V odpovídajícím posouzení byla odhadnuta potenciální ztráta 110 ha.	Existuje možnost nepříznivých účinků v kombinaci s jinými plány, která by zvýšila nepřímé tlaky na lokalitu. Zvýšené vyrušování způsobené nárůstem rekreačního využití, které je spojeno s jinými projekty, by mělo na danou lokalitu nepříznivé účinky.	Ne	Ano – dlouhodobé
Poškození lokality	Ptáci nížinných vlhkých travinných porostů (názvy druhů)	Zachovat populaci a rozšíření druhů... (podrobnosti v souvislosti s cíli ochrany). Udržovat strukturu a funkce a podporovat procesy, na kterých stanoviště druhů závisejí... (podrobnosti v souvislosti s cíli ochrany).	Složka Y plánu by mohla způsobit změnu režimu průtoku vody, která by mohla mít vliv na vlhké travinné porosty, jež poskytují vhodné stanoviště pro dané druhy... (podrobnosti v souvislosti s cíli ochrany)	Neočekává se	Nejisté	Nejisté (složka Y není podrobně definována, takže účinky na režim průtoku nelze řádně posoudit a kvantifikovat).
.....						

Po dokončení odpovídajícího posouzení by měly být jeho závěry jasné uvedeny ve zprávě, která:

- a) popisuje daný plán nebo projekt dostatečně podrobně, aby veřejnost pochopila jeho povahu, rozsah a cíle;
- b) popisuje základní podmínky lokality sítě Natura 2000, jakož i cíle její ochrany;
- c) stanoví nepříznivé účinky plánu nebo projektu na lokalitu sítě Natura 2000 s ohledem na cíle ochrany specifické pro tuto lokalitu;
- d) vysvětluje, jak tyto dopady vyloučit nebo dostatečně omezit prostřednictvím zmírnění;
- e) stanoví časový harmonogram a určí mechanismy, jimiž budou zajištěna, prováděna a monitorována zmírňující opatření;
- f) vyvodí řádně odůvodněný závěr ohledně dopadu na celistvost lokality.

Zpráva o odpovídajícím posouzení by měla být vypracována jasnou a srozumitelnou formou a měla by mít: i) snadno sledovatelné důkazní stopy (např. vedoucí od činností k tlakům a k citlivostem a zranitelnostem postižených přírodních prvků); a ii) odpovídající úroveň důkazů nebo analýzy, která je vhodná pro konzultace s příslušnými agenturami pro ochranu přírody a s veřejností.

U některých prvků nebo složek plánu mohou být nepříznivé účinky na celistvost lokality nejisté nebo je nelze s dostatečnou jistotou určit. Tyto aspekty by však stále vyžadovaly další uvážení. Mnoho vnitrostátních strategií zahrnuje klíčové plánované investice, jako jsou nové přehradní nádrže nebo dopravní koridory, které mohou mít vliv na lokality sítě Natura 2000, ale jejichž přesná poloha, konstrukční provedení nebo provozní detaily dosud nejsou stanoveny; tyto prvky musí být řádně posouzeny na úrovni projektu. V takových případech by tato skutečnost, tj. zbývající nejistota, měla být zaznamenána ve výsledcích posouzení a tyto složky/prvky plánů se musí podrobit odpovídajícímu posouzení na úrovni projektu (viz též oddíl 4.2).

Součástí povolení nebo jakéhokoli jiného rozhodnutí přijatého v souvislosti s uvažovaným plánem nebo projektem by měly být rovněž závěry odpovídajícího posouzení spolu s jakýmkoli dohodnutými opatřeními nebo podmínkami pro zmírnění dopadů.

Rozhodování na základě odpovídajícího posouzení

Schválení plánu nebo projektu, učiněné na základě závěrů odpovídajícího posouzení důsledků plánu nebo projektu pro dotčenou lokalitu sítě Natura 2000, je odpovědností příslušných orgánů. Ty se musí nejprve ujistit, že plán nebo projekt nebude mít nepříznivý účinek na celistvost této lokality. Tak je tomu v případě, kdy neexistuje z vědeckého hlediska žádná důvodná pochybnost o nepřítomnosti takových účinků.

Přetrvává-li nejistota ohledně nepřítomnosti nepříznivých účinků na celistvost zmíněné lokality, které jsou spojeny s posuzovaným plánem nebo projektem, musí příslušný orgán povolení plánu nebo projektu zamítnout (rozsudek ve věci C-127/02, bod 57).

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 4.7.3.

Vzorová zpráva pro prezentaci výsledků odpovídajícího posouzení je uvedena v rámečku 16 na konci oddílu 3.2.

Pokud příslušný orgán dospěje k rozhodnutí, že nepříznivé účinky nastanou nebo je nelze vyloučit, pak v plánu nebo projektu nelze pokračovat (pokud se nepoužijí podmínky podle čl. 6 odst. 4 – viz oddíl 3.3).

3.2.6. Další faktory k uvážení konzultace, kvalita odpovídajícího posouzení, přístup k právní ochraně

Konzultace

Konzultace s odborníky, jinými orgány, nevládními organizacemi, skupinami, jichž se daný záměr může týkat, nebo se širokou veřejností mohou zlepšit kvalitu informací o životním prostředí dostupných osobám provádějícím odpovídající posouzení a osobám s rozhodovací pravomocí, např. stanovením dopadů na životní prostředí nebo navržením vhodných zmírňujících opatření. Konzultace mohou také pomoci minimalizovat potenciální konflikty a zpoždění.

Konzultace s příslušnými orgány, odborníky na biologii nebo ekologii, jakož i se zástupci příslušných hospodářských odvětví a odvětví politik, zúčastněnými stranami a nevládními organizacemi během postupů stanovených v čl. 6 odst. 3 zlepšují dostupnost informací a zohlednění různých hledisek.

Orgány v oblasti ochrany přírody a odvětvové orgány by měly během procesu posuzování spolupracovat, aby zajistily, že: i) odpovídající posouzení vychází z nejlepších dostupných informací a zkušeností; a ii) všechny relevantní aspekty jsou řádně zohledněny.

Účast veřejnosti na postupu podle čl. 6 odst. 3

Směrnice o stanovištích neobsahuje výslovnou povinnost opatřit si při povolování plánů nebo projektů, které vyžadují odpovídající posouzení, stanovisko široké veřejnosti. Podle znění čl. 6 odst. 3 se tak učiní pouze „v případě potřeby“. Soudní dvůr Evropské unie však objasnil, že na základě požadavků Aarhuské úmluvy ⁽³¹⁾ má dotčená veřejnost, včetně uznaných nevládních organizací, které působí v oblasti životního prostředí, právo účastnit se povolovacího řízení (věc C-243/15, bod 49). Toto právo zahrnuje zejména „právo účinné účasti na rozhodování v záležitostech životního prostředí“ tím, že veřejnost předkládá písemně nebo – v případě vhodnosti – na veřejném jednání nebo veřejném průzkumu s žadatelem, jakékoli připomínky, informace, rozbor nebo stanoviska, které veřejnost považuje za relevantní ve vztahu k navrhované činnosti“ (rozsudek ve věci C-243/15, bod 46).

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 4.7.2.

Je-li odpovídající posouzení koordinováno nebo probíhá-li společně s posuzováním vlivů na životní prostředí (EIA) nebo strategickým posuzováním vlivů na životní prostředí (SEA), může rovněž čerpat z nezbytných ustanovení směrnic EIA a SEA, která se týkají účasti veřejnosti. Je však důležité, aby výsledky odpovídajícího posouzení byly od výsledků posouzení EIA či SEA zřetelně odlišeny. To je nezbytné k zajištění správného uplatňování čl. 6 odst. 3 druhé věty (povolení lze vydat teprve poté, co se příslušné orgány ujistí, že to nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality).

Směrnice EIA (článek 6) požaduje, aby členské státy: i) zajistily konzultaci s příslušnými orgány; a ii) poskytly včasné a účinné možnosti k informování veřejnosti a umožnily dotčené veřejnosti účastnit se rozhodovacích řízení ve věcech životního prostředí. To zahrnuje stanovení přiměřených lhůt pro jednotlivé fáze účasti. Podobné požadavky jsou stanoveny v článku 6 směrnice SEA.

Účast veřejnosti podle směrnice EIA a směrnice SEA

Směrnice EIA

Preamble:

- Účinná **účast veřejnosti** na přijímání rozhodnutí umožňuje veřejnosti vyjádřit své názory a obavy, které mohou být pro tato rozhodnutí podstatné, a těm, kdo rozhodují, umožňuje vzít tyto názory a obavy v úvahu, čímž se zvyšuje zodpovědnost a transparentnost rozhodovacího procesu a přispívá k uvědomělému vztahu veřejnosti k otázkám životního prostředí a k veřejné podpoře učiněných rozhodnutí.
- Účast veřejnosti, včetně účasti sdružení, organizací a skupin, zejména nevládních organizací na ochranu životního prostředí, by proto měla být podporována, a to mimo jiné podporou vzdělávání veřejnosti v otázkách životního prostředí.
- Jedním z cílů Aarhuské úmluvy je zaručit práva veřejnosti na účast při rozhodování o záležitostech životního prostředí, a přispět tak k ochraně práva na život v prostředí přiměřeném zdraví a blahu člověka. Článek 6 Aarhuské úmluvy stanoví účast veřejnosti na rozhodování o činnostech v příloze neuvedených, které mohou mít závažný vliv na životní prostředí.

⁽³¹⁾ Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Tato úmluva byla uzavřena v dánském Aarhusu v červnu 1998. EU je jedním ze signatářů od roku 2005 podle rozhodnutí 2005/370/ES <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/legislation.htm>.

Ustanovení čl. 6 odst. 2: V zájmu zajištění účinné účasti dotčené veřejnosti na rozhodovacích procesech se následující informace sdělují veřejnosti prostřednictvím elektronických sdělovacích prostředků a veřejného oznámení nebo jiným vhodným způsobem v počáteční fázi rozhodovacích procesů týkajících se životního prostředí podle čl. 2 odst. 2, a nejpozději jakmile je možné tyto informace rozumně poskytnout:

Směrnice SEA

Preamble: Za účelem přispění k průhlednějšímu rozhodování a s cílem zajistit, aby údaje poskytované pro posuzování byly úplné a spolehlivé, je třeba stanovit, aby orgány s příslušnou působností v oblasti životního prostředí a veřejnost byli konzultováni během posuzování plánů a programů a aby byly stanoveny přiměřené lhůty, které ponechávají dostatečný čas na konzultace, včetně vyjádření stanoviska.

Ustanovení čl. 6 odst. 4: Pro účely odstavce 2 vymezí členské státy, kdo je veřejností, včetně veřejnosti dotčené nebo pravděpodobně dotčené rozhodováním podle této směrnice nebo zájímající se o toto rozhodování, včetně příslušných nevládních organizací, např. těch, které podporují ochranu životního prostředí, a jiných dotčených organizací.

Zajištění kvality odpovídajícího posouzení

Jak již bylo zmíněno, odpovídající posouzení musí být založeno na nejlepších dostupných vědeckých poznatcích v dané oblasti. Proto musí být odpovídající posouzení připraveno osobou nebo osobami s nezbytnou kvalifikací a zkušenostmi v oblasti ekologie. Studie by měla být podle potřeby doplněna prostřednictvím dalších odborných znalostí a zkušeností (např. z oblasti geologie, hydrologie, projektování nebo plánování, environmentálního práva) a vypracována vědecky úplným, profesionálním a objektivním způsobem.

Zatímco studie obsahující informace pro odpovídající posouzení bude obvykle předložena těm, kdo žádají o schválení plánu nebo projektu, příslušné orgány by se měly přesvědčit, že vykazuje dostatečné odborné znalosti, rozsah a zaměření ve vztahu k dotčeným ekologickým nebo jiným otázkám (např. hydrologickým) a dostatečnou odbornou způsobilost a standardy ve vědecké metodice a posouzení dopadů. Aby byly tyto požadavky na kvalitu splněny, přijaly některé země systém certifikace nebo systém kvalifikace/oprávnění pro osoby, které studii k odpovídajícímu posouzení provádějí (viz rámeček 14).

Zajištění kvality dokumentace vlivů záměru na životní prostředí ve směrnici EIA

Za účelem zajištění úplnosti a kvality dokumentace vlivů záměru na životní prostředí:

- a) oznamovatel zajistí, aby dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí vypracovali kvalifikovaní odborníci;
- b) příslušný orgán zajistí, že má k dispozici dostatečné odborné zázemí pro posouzení dokumentace vlivů záměru na životní prostředí, nebo že má k takovému odbornému zázemí potřebný přístup; a
- c) příslušný orgán si v případě potřeby od oznamovatele vyžádá další informace podle přílohy IV, které přímo souvisejí s učiněním odůvodněného závěru o významných vlivech na životní prostředí.

Členské státy, je-li to nezbytné, zajistí, aby orgány vlastnící příslušné informace, zejména ve vztahu k článku 3, poskytly tyto informace oznamovateli.

(Ustanovení čl. 5 odst. 3 a 4 směrnice EIA.)

Rámeček 14

Využití autorizovaných odborníků pro odpovídající posouzení v Česku

V Česku mohou odpovídající posouzení (AA) provádět pouze autorizovaní odborníci. Systém pro udělování autorizací je zakotven v zákoně o ochraně přírody a krajiny a podrobnosti upravuje ministerská vyhláška. Prvním základním kritériem pro získání autorizace je dosažení titulu v oboru biologie či ekologie nebo úspěšné absolvování státní zkoušky z ekologie. Není povolena žádná odchylka od tohoto pravidla, neboť zkušenosti na tomto poli ukázaly, že znalost ekologie je základním předpokladem pro správná posouzení.

Zkouška odborné způsobilosti se skládá z písemného testu z ekologie, zoologie, botaniky a vnitrostátního práva (které se týká problematiky AA a EIA/SEA) a z ústní prezentace případové studie. Zkoušky se konají přibližně dvakrát do roka a je u nich nastaven poměrně vysoký standard, se zvláštním důrazem na znalosti v oboru ekologie. Autorizaci uděluje úspěšným kandidátům Ministerstvo životního prostředí (MŽP) na dobu pěti let.

Systém udělování autorizací má pozitivní vedlejší přínos v podobě zdokonalení celého procesu odpovídajícího posuzování. Držitelé autorizace k posuzování vlivů na životní prostředí pořádají pravidelná setkání, na nichž sdílejí své zkušenosti a diskutují o obtížných případech. S vědomím toho si od nich Ministerstvo životního prostředí nechalo vypracovat řadu praktických pokynů, které mají zlepšit procesy odpovídajícího posuzování a zajistit konzistentní přístup.

Bez ohledu na to, zda je čl. 6 odst. 3 dodržen v rámci stávajících postupů posuzování vlivů na životní prostředí nebo jiných specifických přístupů, by výsledky posouzení podle čl. 6 odst. 3 měly umožnit plnou sledovatelnost rozhodnutí, která byla nakonec přijata.

Rámeček 15

Prvky pro zajištění kvality odpovídajícího posouzení

Posouzení:

- zohledňuje všechny prvky, které přispívají k celistvosti lokality sítě Natura 2000, jak je uvedeno v cílech ochrany lokality, plánu péče (je-li k dispozici) a standardním formuláři údajů, a dále význam dotčených stanovišť a druhů v rámci sítě, a je založeno na nejlepších dostupných vědeckých poznatcích v této oblasti,
- bere v potaz úlohu lokality a její funkci v biogeografické oblasti a ekologickou soudržnost sítě Natura 2000,
- zahrnuje komplexní určení všech možných dopadů plánu nebo projektu, které budou v dané lokalitě pravděpodobně významné, s přihlédnutím ke kumulativním dopadům, jež se pravděpodobně objeví v důsledku kombinovaných účinků posuzovaného plánu nebo projektu spolu s jinými plány nebo projekty,
- do plánu nebo projektu případně začleňuje účinná zmírňující opatření, aby se zabránilo nepříznivému dopadu na danou lokalitu, nebo se tento dopad omezil či dokonce zrušil,
- používá nejlepší dostupné techniky a metody k odhadu rozsahu účinků plánu nebo projektu na ekologickou celistvost lokality či lokalit,
- zahrnuje robustní ukazatele pro monitorování realizace plánu nebo projektu.

Pro splnění požadavků na posouzení podle čl. 6 odst. 3 mohou orgány sítě Natura 2000 vypracovat formální specifikace druhu informací a kritérií, které je třeba při provádění odpovídajícího posouzení dodržovat.

Důrazně se doporučuje, aby se všem, jichž se odpovídající posouzení týká (např. příslušným statutárním orgánům na všech úrovních správy, konzultantům, předkladatelům projektu nebo plánu), dostalo sdílených informací a školení o osvědčených postupech.

Rámeček 16

Příklad obsahu zprávy o odpovídajícím posouzení**Popis plánu nebo projektu**

Účel, rozsah, umístění, hlavní činnosti

Lokality sítě Natura 2000, které budou pravděpodobně zasaženy, a cíle jejich ochrany

Nástin lokalit sítě Natura 2000, které budou pravděpodobně zasaženy, druhů a stanovišť, pro něž jsou tyto lokality určeny, a jejich stav z hlediska ochrany, jakož i cílů ochrany těchto lokalit.

Posouzení účinků plánu nebo projektu na celistvost lokality

- Popište prvky plánu nebo projektu (samostatně nebo v kombinaci s jinými projekty nebo plány), které budou mít pravděpodobně významný vliv na lokalitu sítě Natura 2000 (použijte výsledky předběžného šetření).
- Popište, jak plán nebo projekt ovlivní druhy a stanoviště chráněné v lokalitě, a důsledky pro cíle ochrany lokality (např. ztráta stanoviště, fragmentace, vyrušování druhů, úmrtnost druhů, chemické změny, hydrologické nebo geologické změny). Přiznejte nejistoty a případné mezery v informacích.
- Uveďte, zda plán nebo projekt ovlivní celistvost lokality.
- Přiznejte nejistoty a případné mezery v informacích.

Zmírňující opatření

- Popište, jaká zmírňující opatření je potřeba zavést, aby se zabránilo nepříznivým účinkům na celistvost lokality nebo aby se tyto účinky omezily, a prokažte jejich účinnost při snížení dopadů na úroveň, kdy již nebudou významné.
- Přiznejte nejistoty a případné mezery v informacích.
- Popište plánované monitorování.

Závěr

Uveďte, zda by celistvost lokality mohla být nebo bude, či rozhodně nebude ovlivněna plánem nebo projektem (s ohledem na zásadu obezřetnosti).

Zdroje použité při vypracování odpovídajícího posouzení

Uveďte použité zdroje informací

Výsledky konzultací

Název agentur, subjektů nebo odborníků, s nimiž bylo konzultováno

Shrnutí odpovědí

Přístup k právní ochraně

Soudní dvůr Evropské unie uznal rovněž právo veřejnosti, jejíž součástí jsou i organizace působící v oblasti životního prostředí, napadnout rozhodnutí o odpovídajících posouzeních přijatá orgány (věc C-243/15, body 56–61), včetně opodstatněnosti závěrů vyvozených z daného posouzení, pokud jde o rizika předmětného projektu nebo plánu pro celistvost lokality.

3.3. Fáze 3: postup podle čl. 6 odst. 4

Ustanovení čl. 6 odst. 4 povoluje výjimky z obecného pravidla stanoveného v čl. 6 odst. 3, jeho použití však není automatické. Je na dotyčném orgánu, aby rozhodl, zda lze použít odchylku od čl. 6 odst. 3. Ustanovení čl. 6 odst. 4 je nutno použít v pořadí stanoveném ve směrnici, tj. poté, co byla uspokojivě provedena všechna ustanovení čl. 6 odst. 3.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 5.2.

Plány nebo projekty, u nichž odpovídající posouzení nemohlo dojít k závěru, že nebudou mít vliv na celistvost dotčených lokalit, mohou příslušné orgány schválit pouze v případě, že se žádá o výjimku v souladu s ustanoveními čl. 6 odst. 4.

Tato ustanovení představují tři klíčové požadavky, které musí být splněny a zdokumentovány:

1. uváží se alternativy a lze prokázat, že alternativní řešení předložené ke schválení je pro stanoviště, druhy a celistvost lokality sítě Natura 2000 nejméně poškozující a neexistuje jiná schůdná alternativa, která by neměla nepříznivý vliv na celistvost této lokality;
2. existují naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu, včetně „důvodů sociálního a ekonomického charakteru“;
3. byla přijata veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě Natura 2000.

Tyto tři hlavní požadavky jsou rozvedeny v následujících oddílech.

3.3.1. **Krok 1: posouzení alternativních řešení**

Příslušné vnitrostátní orgány musí zajistit, aby byla všechna schůdná alternativní řešení, která splňují cíle plánu/projektu, posouzena stejně podrobně. Toto posouzení je nutno provést s ohledem na druhy a přírodní stanoviště, pro něž byla lokalita určena, a cíle ochrany dané lokality.

Neexistenci alternativ je třeba prokázat před posouzením toho, zda je plán nebo projekt nezbytný z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu (rozsudek Soudu ve věci Castro Verde, C-239/04, body 36–39).

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 5.3.1.

První povinností při postupu podle čl. 6 odst. 4 je posouzení, zda existují alternativní řešení plánu nebo projektu. Alternativní řešení by mohla znamenat alternativní návrh projektu (např. jinudy vedená silnice nebo jiný počet jízdních pruhů). Mohla by také představovat širší možnosti pro dosažení stejného celkového cíle, např. zlepšení vlakového spojení by mohlo být považováno za alternativu k nové silnici, rozvoj větrné energetiky za alternativu k vodní elektrárně.

Prověření alternativních řešení podle čl. 6 odst. 4 zahrnuje tyto úkoly:

- určení alternativních řešení,
- srovnávací posouzení zvažovaných alternativ,
- odůvodnění absence alternativ, které lze zvážit podle čl. 6 odst. 4 (je-li to relevantní).

a) **Určení alternativních řešení**

Prvním úkolem je přezkoumat možné alternativy, které mohou existovat pro dosažení cílů plánu nebo projektu. Klíčové je uvážení scénáře „nedělat nic“, známého též jako „nulová“ možnost, který poskytne základ pro porovnání alternativ.

Alternativy mohou zahrnovat různé prvky:

- způsoby dosažení cílů navrhovaného rozvoje,
- místa, která mohou být k dispozici pro rozvoj a zároveň zohledňovat chráněná stanoviště a druhy, například vymezením různých pozemních dopravních koridorů v hlavních plánech pro výstavbu silnic a dálnic nebo různé oblasti rozvoje bydlení,
- rozsah a velikost rozvoje,
- konstrukční řešení rozvoje,

- techniky, metody výstavby nebo provozní metody pro realizaci rozvoje,
- harmonogram různých činností a úkolů v jednotlivých etapách realizace, včetně výstavby, provozu, údržby a případně vyřazení z provozu nebo opravy.

Řešení blízká přírodě (na rozdíl od tradiční „šedé infrastruktury“) mohou být pro lokality sítě Natura 2000 často stejně životaschopná a méně škodlivá. Například obnova přirozenějšího řečiště s přílehlými mokřady může zajistit podobnou nebo lepší ochranu před povodněmi než umělé hráze a/nebo nádrže a současně při tom může mít výrazně menší dopad na chráněná stanoviště a druhy, nebo dokonce zlepši jejich stav. Tyto alternativy by se proto měly při analýze dostupných možností náležitě zvážit.

Rámec pro posuzování rozsahu a typu možných alternativních řešení poskytují v případě plánů vnitrostátní nebo regionální politiky a strategie a další dokumenty stanovující odvětvové politiky (např. v oblasti obnovitelných zdrojů energie nebo rozvoje jiné infrastruktury). Proces tvorby plánu se pro analýzu alternativ obzvláště hodí, neboť se jedná o opakující se proces schopný poskytovat řešení, která chrání lokality sítě Natura 2000 a zajišťují udržitelný rozvoj činností, které uspokojují potřeby společnosti.

Měly by se zvážit alternativy pro všechny složky, činnosti a operace plánu, které byly označeny jako nepříznivě ovlivňující celistvost lokality (lokalit) soustavy Natura 2000.

Jak je uvedeno v oddíle 3.2.6, v případě plánů mohou být některé složky nebo činnosti plánu nedostatečně definovány, což na posouzení alternativ klade určitá omezení. Nicméně i tak je potřeba určit, popsat a vyhodnotit rozumné alternativy s přihlédnutím k cílům plánu nebo programu a k zeměpisné oblasti působnosti. To vyžaduje i směrnice SEA (článek 5).

Provedení postupů podle čl. 6 odst. 4 může být snazší, pokud předkladatelé plánu nebo projektu projednají možné alternativy s příslušnými orgány a/nebo statutárními orgány pro ochranu přírody v rané fázi procesu.

Vhodný rámec pro nalezení alternativ poskytují postupy pro veřejné konzultace, jako jsou například ty, které jsou stanoveny ve směrnici SEA a EIA.

b) **Srovnávací posouzení zvažovaných alternativ**

Povinností příslušných orgánů je vyhodnotit relativní dopad alternativních řešení s cílem odůvodnit rozhodnutí podle čl. 6 odst. 4. Příslušné orgány musí stanovit, zda alternativa, která byla předložena ke schválení, je pro stanoviště a druhy a pro celistvost dotčené lokality nebo lokalit sítě Natura 2000 nejméně škodlivá. Posouzení alternativních řešení je nezbytné, i když je investice již předem odůvodněna z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, např. prostřednictvím vnitrostátního práva.

Různé alternativy je nutno porovnat s ohledem na jejich účinky na stanoviště a druhy, které jsou v lokalitě přítomny ve významné míře, a stejně tak s ohledem na cíle jejich ochrany i na celistvost lokality a její význam pro ekologickou soudržnost sítě Natura 2000.

Zjištěné dopady jednotlivých alternativ musí být v plném rozsahu a přesně popsány a pokud možno kvantifikovány podle těchto hledisek (nejedná se o vyčerpávající seznam) a s ohledem na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu:

- zasažené lokality sítě Natura 2000,
- plocha ztráty a znehodnocení stanoviště,
- velikost populací postižených druhů,
- zhoršení důležitých funkcí,
- vyrušování,
- vytlačení populací druhů.

Toto by mělo poskytnout základ pro porovnání alternativ a pro určení, které alternativy jsou pro lokality sítě Natura 2000 a druhy a stanoviště, které jsou v nich významnou měrou přítomné, nejméně škodlivé, a to s ohledem na cíle ochrany specifické pro danou lokalitu. To je potřeba určit na základě souboru kvalitativních a kvantitativních kritérií.

Ve druhé fázi mohou být při výběru alternativních řešení zvažena další kritéria, jako jsou sociální hlediska a ekonomické náklady analyzovaných alternativ.

Ekonomické náklady na opatření, jež by mohla v rámci posouzení alternativ přicházet v úvahu, nemohou být samy o sobě rozhodující pro volbu alternativních řešení. Jinými slovy, předkladatel projektu nemůže tvrdit, že alternativní řešení nebyla posouzena, jelikož by byla příliš nákladná.

(Viz příručka k článku 6 – oddíl 5.3.1)

Úkoly, které je při posuzování alternativ potřeba provést, jsou shrnuty v rámečku 17.

Rámeček 17

Jak posoudit alternativní řešení

- konzultujte s příslušnými agenturami a organizacemi,
- využijte shromážděné informace k dokončení fází předběžného šetření a odpovídajícího posouzení prováděných v rámci posuzování podle čl. 6 odst. 3,
- určete a charakterizujte klíčové cíle plánu nebo projektu, a to i z širšího (strategického) hlediska ⁽³²⁾,
- určete všechny alternativní prostředky pro splnění cílů projektu nebo plánu,
- poskytněte co nejvíce informací, přiznejte mezery v informacích a uveďte zdroje informací,
- posuďte dopady (kvalitativním a kvantitativním způsobem) jednotlivých alternativ na cíle ochrany lokality.

V tabulce 10 níže je uvedena matice pro určení a posouzení alternativ. Matici lze použít i pro podávání zpráv o výsledcích posouzení alternativ.

⁽³²⁾ Cíle plánu nebo projektu by měly být analyzovány nejen ve vztahu k jedné konkrétní technologii, ale spíše z hlediska dosažení určité mety (např. u plánu nebo projektu v oblasti hydroelektrické energie by měl být cíl analyzován ve smyslu „vyprodukování x MW energie z obnovitelných zdrojů“, aby bylo možné posoudit i možnosti využití jiných technologií (např. větrné, solární nebo geotermální energie).

Tabulka 10

Matice posouzení alternativních řešení

<i>Posouzení alternativních řešení</i>		
Popis a cíle plánu nebo projektu		
Scénář „nedělat nic“		
Předpokládané nepříznivé účinky plánu nebo projektu na lokalitu sítě Natura 2000 na základě odpovídajícího posouzení		
<i>Porovnání s plánem nebo projektem</i>		
Možná alternativní řešení	Doložení způsobu, jakým byla alternativní řešení posouzena	Popis relativních účinků na cíle ochrany sítě Natura 2000 (větší či menší nepříznivé účinky).
<i>Alternativní umístění/trasy</i>		
Alternativa 1		
Alternativa 2		
Alternativa 3		
<i>Alternativní velikost a rozsah</i>		
Alternativa 1		
Alternativa 2		
Alternativa 3		
<i>Alternativní prostředky k dosažení cílů (např. řízení poptávky)</i>		
Alternativa 1		
Alternativa 2		
Alternativa 3		
<i>Porovnání s plánem nebo projektem (pokračování)</i>		
Možná alternativní řešení	Doložení způsobu, jakým byla alternativní řešení posouzena	Popis relativních účinků na cíle ochrany sítě Natura 2000 (větší či menší nepříznivé účinky).
<i>Alternativní metody (výstavby, provozu, vyřazení z provozu)</i>		
Alternativa 1		
Alternativa 2		
Alternativa 3		

	<i>Alternativní časové rozvrhy</i>	
Alternativa 1		
Alternativa 2		
Alternativa 3		
<i>Závěry posouzení alternativ</i>		

Rámeček 18 níže shrnuje příklady alternativ, které byly zvažovány v souvislosti s oznámeními pro stanoviska Komise v souladu s čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích ⁽³³⁾.

Rámeček 18

Příklady alternativ zvažovaných v souladu s postupem podle čl. 6 odst. 4

Případ 1: Prohloubení a rozšíření plavební dráhy řeky

Projekt zahrnoval prohloubení a rozšíření plavební dráhy na řece Mohan v úsecích Wipfeld, Garstadt a Schweinfurt v německém Bavorsku.

Odpovídající posouzení dospělo k závěru, že by to mělo významný dopad na dvě lokality sítě Natura 2000 a došlo by k přímému poškození dvou typů stanovišť, což by mělo za následek ztrátu plochy odpovídající 9 460 m² u prioritního stanoviště 91E0* a 6 440 m² u stanoviště 6510.

Byly přezkoumány tři alternativy plus alternativa nulová. Ta ukázala význam cílů říční dopravy. Jedna z alternativ byla vyloučena, protože by negativně ovlivnila jinou lokalitu sítě Natura 2000 a prodloužila by jak dobu výstavby, tak i územní rozsah projektu. Další alternativa by měla méně nepříznivý ekologický dopad, ale byla zamítnuta, neboť by nezlepšila plavební charakteristiky řeky, což je jeden z cílů projektu.

Zvolená alternativa by vytvořila souvislý navigační kanál s jednotnou minimální šířkou a hloubkou a omezila by se především na stávající říční koryto. Ačkoli by to mělo vliv na dva výše uvedené typy stanovišť v zájmu Společenství, příslušné orgány dospěly k názoru, že navrhované řešení dosahuje nejlepší rovnováhy mezi ekologickými cíli a cíli říční dopravy. Ztráta stanovišť by byla adekvátně kompenzována.

Případ 2: Dálkové a příměstské železniční spojení

Projekt se týkal dálkového a příměstského železničního spojení z Bad Cannstattu do Stuttgartu (v Německu). Výrazně by se dotkl lokality sítě Natura 2000, v níž se nachází významné stanoviště páchníka hnědého (*Osmoderma eremita*), který je chráněným prioritním druhem.

Orgány prozkoumaly alternativní trasy, které by nahradily celý úsek nebo jeho části, a dále „nulovou“ možnost. Ta by nesplňovala kritéria projektu spočívající v propojení stanic Stuttgart a Bad Cannstatt a v renovaci železničního mostu přes řeku Neckar. Všechna ostatní alternativní řešení by měla významný vliv na lokalitu sítě Natura 2000, včetně oblastí s prioritními druhy, a jejich porovnání ukázalo, že některá by zasáhla větší plochu lokality sítě Natura 2000, než by tomu bylo u zvolené varianty, nebo by vedla k odstranění většího počtu stromů, které poskytují potenciální stanoviště pro daný druh. Navrhované řešení proto nabízelo nejlepší rovnováhu mezi ekologickými a ekonomickými cíli.

Případ 3: Výstavba nového přístavu

Projekt se týkal výstavby nového přístavu ve městě Granadilla na ostrově Tenerife na Kanárských ostrovech. Projekt by nepříznivě ovlivnil dvě lokality sítě Natura 2000 určené pro prioritní druh karetu obecnou (*Caretta caretta*) a pro prioritní typ stanoviště 2130 (zpevněné pobřežní duny s bylinnou vegetací („šedé duny“)).

Španělské orgány prozkoumaly několik alternativ, včetně možnosti nezvyšovat přístavní kapacitu („nulová možnost“), jakož i možnosti dalšího rozšíření a rozvoje stávajícího přístavu v Santa Cruz. Nulová možnost byla vyloučena, protože stávající přístavní zařízení by nebyla schopna zvládnout očekávaný nárůst námořní dopravy a protože pro hospodářský rozvoj ostrova byla nezbytná zvýšená kapacita přístavů. Rozšíření stávajících přístavních zařízení v Santa Cruz by nebylo možné z řady technických důvodů. Jiná alternativní umístění nebylo možné vybrat vzhledem k různým faktorům, jako je hloubka mořského dna při pobřeží, absence kamenolomu v dostatečné blízkosti od zamýšleného místa, dostupnost volné přilehlé půdy pro manipulaci a logistické operace, přiměřenost dopravních spojení s vnitrozemím a blízkost k uživatelům přístavu.

⁽³³⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm

c) **Výsledky – odůvodnění neexistence alternativ**

Jakmile je posouzení alternativních řešení dokončeno, je třeba zaznamenat všechny zvažované alternativy, výsledky jejich posouzení a dále agentury a další subjekty, s nimiž bylo konzultováno. Účelem je určit, zda lze, či nelze objektivně dospět k závěru, že neexistují žádná alternativní řešení. Pokud se naleznou alternativní řešení, která buď zabrání jakýmkoli nepříznivým dopadům nebo povedou k méně závažným dopadům na danou lokalitu, bude nutno zhodnotit jejich potenciální dopad v rámci odpovídajícího posouzení. Na druhou stranu, lze-li rozumně a objektivně dospět k závěru, že neexistují žádné alternativy, bude nezbytné přistoupit k dalšímu kroku v postupu podle čl. 6 odst. 4.

3.3.2. **Krok 2: přezkoumání naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu**

Pokud neexistují alternativní řešení bez nepříznivého vlivu na celistvost dotčené lokality sítě Natura 2000 nebo pokud řešení, která jsou k dispozici, mají na životní prostředí v této lokalitě ještě negativnější dopady, musí příslušné orgány přezkoumat, zda existují závažné důvody převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, které by odůvodňovaly uskutečnění předmětného plánu nebo projektu.

Pojem „naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu“ není ve směrnici definován. V čl. 6 odst. 4 druhém pododstavci jsou však jako příklady těchto důvodů zmíněny důvody související s veřejným zdravím, veřejnou bezpečností a mimořádně příznivými důsledky pro životní prostředí.

Co se týká „jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu“ sociálního nebo ekonomického charakteru, ze znění je zřejmé, že s ohledem na cíle směrnice v oblasti ochrany lze uvážit pouze veřejné zájmy bez ohledu na to, zda je prosazují veřejné nebo soukromé subjekty. Projekty vypracované soukromými subjekty lze tudíž brát v úvahu pouze v případě, že prokazatelně splňují veřejné zájmy.

Je vhodné mít za to, že „naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru“ odkazují na situace, kdy se ukáže, že navrhované plány nebo projekty jsou nezbytné:

- jako součást opatření nebo politik, které mají chránit základní hodnoty pro život občanů (zdraví, bezpečnost, životní prostředí),
- jako součást zásadních politik pro stát a společnost,
- jako součást provádění činností ekonomického nebo sociálního charakteru, které plní konkrétní závazky veřejné služby.

Příslušné orgány musí uvážit naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu týkající se určitého plánu nebo projektu s ohledem na cíle ochrany přírodních stanovišť a druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Plán nebo projekt mohou schválit pouze tehdy, pokud naléhavé důvody plánu nebo projektu převažují nad jeho dopadem na cíle ochrany.

Viz příručka k článku 6 – část 5.3.2.

Při určování naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu musí příslušný orgán vzít v úvahu všechny prvky, tj. posoudit, zda je daný důvod:

- **naléhavý:** plán nebo projekt slouží spíše základnímu veřejnému zájmu než zájmům soukromým,
- **převažující:** zájem, kterému plán nebo projekt slouží, převažuje nad poškozením (nebo rizikem poškození) celistvosti lokality, jak je uvedeno v odpovídajícím posouzení,
- **ve veřejném zájmu:** jedná se například o základní součást veřejné politiky pro stát a společnost.

Veřejné zájmy se mohou objevovat na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni, ale bez ohledu na tuto úroveň musí být splněny i ostatní prvky testu. V praxi jsou plány a projekty, které jsou v souladu s národními nebo regionálními strategickými plány nebo politikami (např. určenými v rámci národního plánu infrastruktury), s větší pravděpodobností předmětem veřejného zájmu. Je však třeba zvážit, zda v konkrétním případě převažuje tento zájem nad škodou, která bude napáchána v dotčených lokalitách, a zda tedy lze naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu prokázat. Schopnost vykazovat naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu mohou mít i plány nebo projekty, které do národních strategických plánů nespádají, včetně těch, které mají menší zeměpisný dosah.

Naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu se musí posuzovat případ od případu s ohledem na: i) cíle konkrétního plánu nebo projektu; a ii) jeho zvláštní dopad na dotčené lokality sítě Natura 2000, jak je uvedeno v odpovídajícím posouzení.

Zvážení naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu oproti cílům ochrany

Popis cílů plánu nebo projektu již může obsahovat prvky, které lze použít k posouzení přítomnosti naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu. Toto posouzení, stejně jako posouzení, které se zabývá identifikací méně škodlivých alternativ, vyžaduje zvážení veškerých naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu oproti škodám způsobeným lokalitě sítě Natura 2000 v důsledku provádění předmětného plánu nebo projektu, a to s ohledem na cíle ochrany této lokality a rovněž s přihlédnutím k jejímu celkovému významu pro druhy a stanoviště, pro něž je určena.

Čím důležitější nebo zranitelnější budou hodnoty ochrany dotčené lokality, tím omezenější bude pole působnosti pro to, aby byly naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu považovány za přijatelné a aby poškození lokality, zjištěné v rámci odpovídajícího posouzení, bylo ospravedlnitelné.

Je-li zasažen prioritní typ přírodního stanoviště nebo prioritní druh, pak jako naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu mohou být podle čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích uplatněny pouze důvody související s ochranou lidského zdraví nebo veřejné bezpečnosti, nebo s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí. Pokud vyvstanou jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu, je potřeba, aby k nim Komise zaujala stanovisko.

Prvky, o něž se daný případ opírá při posouzení naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, lze do určité míry zahrnout do popisu plánů nebo programů, zejména do formulace cílů, které vyjadřují motivaci pro rozvojovou činnost. Tyto důvody musí být rovněž uvedeny ve formálním rozhodnutí na příslušné úrovni správy (např. regionální, státní) a musí být jasně zdokumentovány.

Zohlednění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu může být spojeno se strategickým plánováním určitých oblastí politiky (např. řízení povodňových rizik), které jsou důležité pro lidské zdraví, veřejnou bezpečnost nebo ochranu veřejných statků. V případě činností, které budou pravděpodobně odůvodněny naléhavými důvody převažujícího veřejného zájmu, lze proto v počáteční fázi plánování počítat s potřebou zvážení alternativ a kompenzací (viz příklad v rámečku 20 níže).

Příklady naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu uplatněných v souvislosti s žádostmi o stanoviska Komise podle čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích ⁽³⁴⁾ jsou uvedeny v rámečku 19 níže.

Rámeček 19

Příklady naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu podle čl. 6 odst. 4

Případ 1: Prohloubení a rozšíření plavební dráhy lodi ⁽³⁵⁾

Řeka Mohan je součástí transevropské sítě (TEN) a je jedinou vnitrozemskou vodní cestou spojující několik členských států s jihovýchodem Evropy. Má důležité funkce jako přeshraniční trasa pro přepravu zboží spojující města Rotterdam (v Nizozemsku) a Constanța (v Rumunsku), a tudíž má hospodářský význam.

Projekt je jedním z posledních chybějících článků potřebných k přizpůsobení této plavební dráhy novému politickému a hospodářskému rozvoji a nárokům rozšířené Evropské unie. V současné době tato část řeky Mohan vytváří zúžení v délce 30 km, kde jsou lodě stále ještě omezeny svou šířkou a ponorem.

⁽³⁴⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm

⁽³⁵⁾ Stanovisko Komise C(2013) 1871 final, ze dne 5. dubna 2013 <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Commission%20Opinion%20Main%20EN%20SEC-2013-1871.pdf>.

Případ 2: Dálkové a příměstské železniční spojení ⁽³⁶⁾

Podle orgánů tento projekt zlepší služby regionální a dálkové osobní dopravy a vytvoří a posílí meziregionální vazby na další rozvojové oblasti. Jednalo by se o součást okružního systému nezbytného ke zlepšení železniční dopravy v regionu. Projekt by zahrnoval rovněž přestavbu železničního mostu, jehož stáří je více než 100 let.

Případ 3: Výstavba nového přístavu ⁽³⁷⁾

Ostrov Tenerife (Kanárské ostrovy, Španělsko) je vysoce závislý na námořní dopravě a efektivním systému přístavů. Hlavní přístav, který se v současné době nachází v hlavním městě, je vystaven rostoucímu přetížení.

Nový přístav by navýšil tolik potřebnou kapacitu, která by: i) pojala budoucí růst námořní dopravy, zejména ve vztahu ke kontejnerové dopravě, která se podle předpovědi na ostrově výrazně zvýší; a ii) ulevila současnému zahlcenému přístavu. Očekává se, že nový přístav bude vytvářet stabilní ekonomickou míru návratnosti a zároveň ostrovu umožní přilákat mezinárodní kontejnerovou překládkovou přepravu.

3.3.3. Krok 3: určení, posouzení a přijetí kompenzačních opatření

Jakmile je kompletně zjištěno a doloženo, že neexistují alternativy, které by byly pro danou lokalitu méně škodlivé, a že naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu jsou oprávněné, musí být přijata veškerá kompenzační opatření k zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě Natura 2000.

Kompenzační opatření představují opatření, která jsou specifická pro daný plán nebo projekt a která jsou přijata navíc k běžným povinnostem vyplývajícím ze směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích. Tato opatření mají vyrovnat nepříznivý dopad plánu nebo projektu na dotčené druhy nebo přírodní stanoviště. Představují „krajní možnost“ a použijí se pouze v případě, jsou-li vyčerpány ostatní záruky stanovené ve směrnici a bylo-li rozhodnuto o uvážení plánu/projektu s nepříznivým účinkem na celistvost lokality sítě Natura 2000, nebo nelze-li takovýto účinek vyloučit.

Kompenzace by se měla vztahovat na cíle ochrany lokality sítě Natura 2000 a na stanoviště a druhy, které budou nepříznivě ovlivněny, a to ve srovnatelných poměrech, pokud jde o kvalitu, kvantitu, funkci a stav. Současně je třeba nahradit náležitě i úlohu, kterou dotyčná lokalita hraje ve vztahu k biogeografickému rozložení.

Viz příručka k článku 6 – oddíl 5.4.

a) Hlavní typy kompenzačních opatření

Kompenzační opatření v souvislosti s čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích by měla: i) být specifická pro daný plán nebo projekt; a ii) přesahovat opatření nezbytná pro určení a ochranu lokalit sítě Natura 2000 i pro péči o ně, jak je stanoveno v cílech ochrany dané lokality.

Za kompenzační opatření *nelze* považovat: i) provádění plánu péče o danou lokalitu; ii) opatření ke zlepšení stavu ochrany typu stanoviště v lokalitě, která jsou již naplánována bez ohledu na daný plán/projekt; nebo iii) vyhlášení oblasti, která je již označena za oblast významnou pro Společenství, za zvláštní oblast ochrany. Kompenzační opatření by namísto toho měla fungovat jako dodatek k ochranným opatřením, která je v lokalitě sítě Natura 2000 potřeba zavést a provádět, a k ostatním ustanovením o ochraně vyžadovaným směrnicí o stanovištích a směrnicí o ptácích nebo k povinnostem stanoveným v právních předpisech EU.

⁽³⁶⁾ Stanovisko Komise C(2018) 466 final, ze dne 30. ledna 2018 <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/C2018466F1COMMISSIONOPINIONENV5P1961037.pdf>.

⁽³⁷⁾ Stanovisko Komise k projektu výstavby nového přístavu ve městě Granadilla (Tenerife), 2006. <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/granadillaen.pdf>

Příklady typů kompenzačních opatření spolu s doprovodnými opatřeními, která mohou umožnit a usnadnit jejich provádění, jsou uvedeny v tabulce 11 níže. Je důležité poznamenat, že všechna tato **opatření musí jít nad rámec běžných povinností** vyplývajících ze směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, včetně těch, která se týkají určení, správy a obnovy lokalit.

Tabulka 11

Příklady typů kompenzačních opatření vhodných pro uplatnění čl. 6 odst. 4

Kompenzační opatření	Popis
Obnova nebo rozšíření stanovišť ve stávajících lokalitách	Zvětšení plochy stanoviště v dotčené lokalitě nebo obnova stanoviště v jiné lokalitě sítě Natura 2000 úměrně ztrátě způsobené plánem nebo projektem, pokud to již není stanoveno v cílech ochrany specifických pro tuto lokalitu.
Opětovné vytvoření stanoviště	Vytvoření nebo obnova stanoviště v nové nebo rozšířené lokalitě, která bude začleněna do sítě Natura 2000 s ohledem na její ochranu nebo péči o ni.
Vyhlášení nové lokality sítě Natura 2000 spolu se zavedením doprovodných opatření pro péči o ni.	Vyhlášení nové lokality o dostatečné kvalitě podle směrnice o ptácích nebo směrnice o stanovištích a provádění vhodných ochranných pro její zachování a ochranu
Opětovné vysazení, obnovení a posílení druhů, včetně posílení druhů dravých ptáků	Opětovné vysazení druhů v lokalitách, kde tyto druhy vymizely (za předpokladu, že je takové opětovné vysazení vědecky podloženo), nebo obnovení populací druhů v oblastech, kde dochází k jejich poklesu, a následná ochrana a správa těchto lokalit ve prospěch těchto druhů.
Možná doprovodná opatření	Popis
Koupe pozemků a zavedení/provádění vhodných opatření pro ochranu a zachování.	Získání plochy v rámci ochrany přírody a zavedení/provádění vhodných ochranných opatření.
Nabytí práv na ochranu přírody a zavedení/provádění opatření na ochranu přírody.	Nabytí práv na správu určité oblasti pevniny nebo moře a zavedení/provádění vhodných opatření na ochranu přírody.
Vytváření rezerv	Stanovení omezení pro využívání určité oblasti pevniny nebo moře, která jsou nad rámec opatření, jež je nutno dodržovat podle ostatních ustanovení směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích.
Omezení hrozeb	Omezení (jiných) hrozeb, a to buď prostřednictvím opatření u jednoho zdroje, nebo koordinovaným opatřením vztahujícím se na všechny faktory ohrožení.

Možnost navrhnout a provádět účinná kompenzační opatření se bude lišit v závislosti na jednotlivých dotčených stanovištích a druzích a na místních podmínkách. Přestože existuje mnoho dobrých příkladů úspěšné obnovy nebo vytvoření nových stanovišť pro mokřadní druhy ptáků nebo pro reprodukci obojživelníků, u mnoha druhů a stanovišť nejsou účinné techniky obnovy dosud všeobecně známé nebo dostupné.

Obnova a opětovné vytvoření ekosystémů a stanovišť druhů pro účely kompenzace se musí každopádně zakládat na spolehlivých znalostech ekologie obnovy ⁽³⁸⁾.

⁽³⁸⁾ Příslušné zdroje zahrnují vědecké časopisy nebo specializované internetové stránky (např. <http://www.restorationevidence.org/>), jakož i projekty obnovy podporované programem LIFE (dostupné na adrese: <https://ec.europa.eu/easme/en/life>).

V některých případech nemusí být kompenzace prostřednictvím obnovy možná. Může tomu tak být zejména v těchto situacích:

- V případech, kdy mají být zničeny lokality rozhodující pro ohrožené druhy nebo typy stanovišť, ale nemohou být nahrazeny podobnými klíčovými lokalitami (např. vhodnými lokalitami, které hrají v areálu rozšíření daného druhu podobnou roli jako postižené lokality).
- V případech, kdy obnova není proveditelná, buď proto, že by vyžadovala mimořádně dlouhou dobu (např. účinná obnova rašeliníště by si vyžádala několik tisíc let), nebo vzhledem k současnému nedostatku znalostí v oblasti ekologie obnovy daného druhu nebo typu stanoviště (jak by mohlo být např. v případě krasových pramenů nebo přirozených bazických slatinišť).

Pokud neexistuje žádná záruka účinné obnovy nebo obnovy poškozených stanovišť a druhů, není zajištěn soulad s čl. 6 odst. 4. V situacích popsaných výše však může být stále možné jako kompenzační opatření určit, chránit a spravovat novou lokalitu, v níž se bude nacházet odpovídající rozloha stejného stanoviště nebo stanovišť, která byla zasažena (viz tabulka 12 výše).

b) **Hlavní zásady pro stanovení kompenzačních opatření a cílů**

Hlavním cílem kompenzačních opatření podle čl. 6 odst. 4 je zachovat celkovou soudržnost sítě Natura 2000. Proto je nutné soustředit se na dva aspekty, které určují podobu a provádění kompenzačních opatření: *proporcionality* a *ekologickou funkčnost*.

Tyto dvě zásady stanoví rozsah a úroveň ambicí, jež se váží k opatřením, která jsou nezbytná pro kompenzaci nepříznivých účinků plánu nebo projektu. Kompenzační opatření by měla rovněž směřovat k tomu, aby převážila nejhorší scénáře pravděpodobných nepříznivých účinků.

Aby byla zajištěna celková soudržnost sítě Natura 2000, měla by proto navrhovaná kompenzační opatření pro určitý projekt: a) zabývat se, ve srovnatelných poměrech, nepříznivě ovlivněnými přírodními stanovišti a druhy; a b) poskytovat funkce srovnatelné s funkcemi, které odůvodnily výběrová kritéria u původní lokality, zejména pokud jde o přiměřené zeměpisné rozšíření. Nebude proto postačovat, aby se kompenzační opatření týkala stejné biografické oblasti ve stejném členském státě.

Vzdálenost mezi původní lokalitou a místem provedení kompenzačních opatření nemusí nutně představovat překážku, pokud neovlivňuje funkčnost lokality, její úlohu v zeměpisném rozšíření a důvody původního výběru.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 5.4.2.

Proporcionality kompenzačních opatření

Zachování celkové soudržnosti sítě Natura 2000 znamená zajistit, aby se navrhovaná kompenzační opatření zabývala stanovišti a druhy v poměru srovnatelném s nepříznivými účinky na danou lokalitu. Příslušné orgány proto musí určit relativní význam dotčených prvků sítě Natura 2000 a negativní dopady na ně podle kvantitativních a kvalitativních kritérií. Tím se nastaví základní úroveň pro kompenzaci.

Míry (poměry) kompenzace je nejlépe stanovit případ od případu. Musí se nejprve určit na základě informací odpovídajícího posouzení podle čl. 6 odst. 3 a musí zajišťovat ekologickou funkčnost. Míry lze poté znovu definovat podle výsledků pozorovaných při monitorování účinnosti. Konečné rozhodnutí o poměru kompenzace musí být odůvodněno.

Obecně platí, že by příslušné míry kompenzace měly být obvykle vyšší než 1:1. Míry kompenzace ve výši 1:1 nebo nižší by se proto měly vzít v potaz pouze tehdy, je-li prokázáno, že i v takovémto rozsahu budou opatření plně účinná při obnově struktury a funkčnosti v krátkodobém horizontu (aniž by byla například ohrožena ochrana stanovišť nebo populací klíčových druhů, jež budou plánem nebo projektem pravděpodobně dotčeny, nebo cíle jejich ochrany).

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 5.5.4.

Ekologická funkčnost a umístění kompenzačních opatření

Kromě nutnosti ve srovnatelném poměru řešit negativně ovlivněná stanoviště a druhy, musí kompenzace v první řadě poskytovat i ekologické funkce srovnatelné s těmi, které byly důvodem pro výběr lokality sítě Natura 2000.

Rozsah kompenzačních opatření je vymezen zvláštními požadavky na obnovu některých ekologických funkcí a struktur, které mohou být v důsledku realizace plánu nebo projektu ztraceny, anebo znehodnoceny. Zvláštní pozornost musí být věnována typům stanovišť nebo stanovištím druhů, které potřebují dlouhou dobu k dosažení stejné úrovně ekologické funkčnosti.

Panuje obecná shoda, že by místní podmínky nezbytné pro obnovu dotčených ekologických prvků měly být co nejblíže oblasti dotčené plánem nebo projektem. Jako nejvhodnější možnost se tudíž jeví provedení kompenzačních opatření v dotčené lokalitě sítě Natura 2000 nebo v její blízkosti, kde existují vhodné podmínky k tomu, aby byla opatření úspěšná. To však není vždy možné, a proto by se při vyhledávání míst, jež splňují požadavky směrnice o stanovištích, měla uplatnit řada priorit:

- 1) Kompenzace v rámci lokality sítě Natura 2000, pokud v této lokalitě existují potřebné prvky pro zajištění ekologické soudržnosti a funkčnosti sítě.
- 2) Kompenzace mimo dotčenou lokalitu sítě Natura 2000, avšak v rámci společné topografické nebo krajinné jednotky, je-li proveditelný stejný příspěvek k ekologické struktuře a/nebo funkci sítě. Nové místo se může nacházet v jiné vyhlášené lokalitě sítě Natura 2000 nebo v nevyhlášené oblasti. V posledně uvedeném případě musí být dané místo vyhlášeno jako lokalita sítě Natura 2000 a musí vyhovovat veškerým podmínkám směrnice v oblasti ochrany přírody.
- 3) Kompenzace mimo lokalitu sítě Natura 2000, v jiné topografické nebo krajinné jednotce. Nové místo se může nacházet v jiné vyhlášené lokalitě sítě Natura 2000. Pokud ke kompenzaci dochází v nevyhlášené oblasti, musí být dané místo vyhlášeno jako lokalita sítě Natura 2000 a musí vyhovovat veškerým podmínkám směrnice v oblasti ochrany přírody.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 5.5.5.

V rámečku 20 níže je uveden zjednodušený příklad definice rozsahu kompenzačních opatření ve vztahu k ekologickým funkcím.

Rámeček 20**Vymezení rozsahu kompenzačních opatření ve vztahu k ekologickým funkcím – například ve zvláště chráněné oblasti**

Ekologická funkce zasažená plánem nebo projektem: území ve zvláště chráněné oblasti, které slouží pro odpočinek druhů stěhovavých ptáků mířících na sever.

Zaměření kompenzačního opatření:

- a) Kompenzační opatření musí poskytnout alternativní místo pro odpočinek populací druhů stěhovavých ptáků.
- b) Nové vhodné oblasti odpočinku pro cílové druhy musí být správně umístěny na stejné migrační trase.
- c) Nové vhodné oblasti odpočinku musí být snadno přístupné ptákům, kteří využívají původní lokalitu sítě Natura 2000 zasaženou projektem⁽³⁹⁾. Únosnost nového stanoviště musí být přinejmenším stejná, jako je únosnost dotčeného stanoviště. Nové oblasti odpočinku by měly být před realizací daného projektu chráněny.

Nové oblasti odpočinku pro stejné druhy, ale na místech mimo migrační trasu, nebo na migrační trase, ale daleko od zasaženého místa odpočinku, by nebylo vhodným kompenzačním opatřením. Je to z toho důvodu, že obnovená ekologická funkčnost by nestačila k zajištění ekologické soudržnosti sítě.

⁽³⁹⁾ Umístění lokality musí být dostatečně blízko, aby se zabránilo tomu, že druh musí vynaložit další energii na přesun do nové lokality, což může následně snížit jeho odolnost a zvýšit jeho zranitelnost.

Na konci této kapitoly je uveden souhrnný kontrolní seznam klíčových otázek, které je při navrhování kompenzačních opatření potřeba zvážit (tabulka 14).

c) **Načasování kompenzace**

Čas je klíčovou veličinou při plánování kompenzačních opatření, neboť ta by se měla zavést a být plně funkční a účinná ještě před tím, než dojde k poškození dané lokality.

Načasování kompenzačních opatření vyžaduje individuální přístup. Přijatý časový rozvrh musí zajistit kontinuitu ekologických procesů, jež jsou nezbytné pro zachování struktury a funkcí, které přispívají k celkové soudržnosti sítě Natura 2000. To vyžaduje úzkou koordinaci mezi prováděním plánu nebo projektu a prováděním kompenzačních opatření. Závisejí to rovněž na otázkách, jako je doba potřebná pro rozvoj stanovišť a/nebo pro obnovu či založení populací druhů v dané oblasti.

V úvahu je třeba vzít i další faktory a procesy.

- Lokalita nesmí být nezvratně ovlivněna před tím, než je zavedena kompenzace.
- V době, kdy v dotčené lokalitě dojde k poškození, by již měl být výsledek kompenzačních opatření funkční. Za určitých podmínek, kdy toho nelze plně dosáhnout, se může požadovat dodatečná kompenzace za dočasné ztráty.
- Prodlevy mohou být přípustné pouze tehdy, je-li zjištěno, že s ohledem na celkovou soudržnost sítě Natura 2000 neohrozí cíl týkající se „žádných čistých ztrát“.
- Prodlevy nejsou přípustné například tehdy, vedou-li k úbytku populací druhů chráněných v dané lokalitě podle přílohy II směrnice o stanovištích nebo přílohy I směrnice o ptácích; zvláštní pozornost vyžadují prioritní druhy uvedené v příloze II směrnice o stanovištích.
- Zkrácení doby trvání kompenzačních opatření může být přípustné v závislosti na tom, zda se významné nepříznivé účinky očekávají v krátkodobém, střednědobém nebo dlouhodobém horizontu.

Mohou být vhodná zvláštní opatření k vyrovnání dočasných ztrát, které vzniknou do doby, než je dosaženo cílů ochrany. Před zahájením realizace plánu nebo projektu musí být splněny všechny technické, právní nebo finanční podmínky pro provedení kompenzačních opatření, aby se zabránilo případným neplánovaným prodlevám, které mohou snížit účinnost opatření.

Další podrobnosti naleznete v příručce k článku 6 – oddíle 5.5.6.

Doba potřebná pro modernizaci, obnovu nebo znovuzavedení ekologické funkčnosti závisí na biologii a ekologii stanovišť a druhů. Proto je potřeba posuzovat ji individuálně a tento proces si může vyžádat šetření nebo vyhledávání důkazů o obnově v podobných situacích.

Příklad možného časového zpoždění při obnově společenstev travinných porostů je uveden v rámečku 21 níže.

Rámeček 21

Čas potřebný k obnově společenstev travinných porostů

Celkem 22 studií ze sedmi evropských zemí obsahuje informace o době potřebné pro obnovu společenstev travinných porostů. Zahrnují šestnáct opakovaných pokusů, z nichž devět bylo též kontrolovaných a tři byly přezkumy. V rámci šesti studií byly zaznamenány pozitivní známky obnovy v období do pěti let, v jedenácti studiích do deseti let, a dvě studie zjistily, že obnova trvala více než deset let. Šest studií zjistilo, že po obnově došlo v rostlinných společenstvech k omezeným nebo pomalým změnám.

Zdroj: důkazy o obnově. Opatření: obnova/vytvoření druhově bohatých, polopřirozených travinných porostů. <http://www.restoratioevidence.org>

d) **Hodnocení a monitorování kompenzačních opatření podle čl. 6 odst. 4**

Aby byla povinnost zachovat soudržnost sítě Natura 2000 splněna, musí program kompenzačních opatření podle čl. 6 odst. 4 prokázat svou účinnost a musí být předložena dokumentace, která to dokládá.

Určujícími faktory pro úspěšnou kompenzaci jsou zeměpisná poloha, rozsah a načasování. Pro zajištění účinnosti kompenzace před tím, než se objeví dopad plánu nebo projektu, jsou rovněž nezbytné přiměřené míry kompenzace.

Návrh a provádění kompenzačních opatření musejí být **komplexní a vědecky podložené**, tzn. že:

- u cílů ochrany, klíčových prvků a ekologické funkčnosti, které mají být kompenzovány, je uplatněn správný poměr,
- byla začleněna potřebná doprovodná opatření, včetně technických, správních a finančních,
- časový rozvrh provádění jednotlivých úkolů v rámci každého opatření, včetně zajištění údržbových prací a monitorování, je dostatečně podrobný,
- vědecký základ prokazující účinnost jednotlivých kompenzačních opatření je vysvětlen a doložen konkrétně pro každý jednotlivý dopad, který má být daným opatřením vyvážen,
- je stanoven časový rozsah pro dosažení očekávaných výsledků z každého navrhovaného opatření,
- stanovení priorit při provádění opatření je odůvodněno na základě cílů ochrany sítě Natura 2000 a na základě vědeckých důkazů.

Níže jsou uvedeny některé kritické prvky pro účinná kompenzační opatření ve vztahu k jejich umístění, načasování a rozsahu. Příklady toho, jak byly tyto prvky v praxi použity, jsou uvedeny v oddíle 3 přílohy.

Tabulka 12

Klíčové prvky pro účinná kompenzační opatření

Místo	Musí umožnit zachování celkové soudržnosti sítě Natura 2000.
	Mělo by mít – nebo by mělo být schopno rozvíjet – specifické rysy, strukturu a funkce potřebné pro kompenzaci podle výsledků odpovídajícího posouzení.
	Musí náležitě zohlednit kvalitativní ekologické aspekty, jako je jedinečnost prvků, které budou narušeny.
	Musí být určeno pečlivou analýzou místních ekologických podmínek tak, aby kompenzace byla proveditelná a byla co nejblíže oblasti zasažené plánem nebo projektem.
	Musí se nacházet ve stejné biogeografické oblasti (u lokalit vyhlášených podle směrnice o stanovištích) nebo ve stejném areálu rozšíření, na stejné migrační trase nebo ve stejné oblasti přezimování druhů ptáků (tj. u lokalit vyhlášených podle směrnice o ptácích) v dotčeném členském státě.
Rozsah	Je vymezen: — rozsahem nepříznivých účinků plánu nebo projektu na klíčové prvky a ekologické procesy, které narušují celistvost lokality sítě Natura 2000, — vědeckými důkazy o schopnosti opatření dosáhnout očekávaných výsledků pro zachování celkové soudržnosti sítě Natura 2000.
	Nejlepší je stanovit jej případ od případu podle informací získaných při odpovídajícím posouzení podle čl. 6 odst. 3.
	Zpočátku je stanoven s cílem převážit nejhorší scénáře pravděpodobných nepříznivých účinků.
	Je ověřován monitorováním a vykazováním výsledků ekologických funkcí.

Časový rozvrh	Musí zajistit kontinuitu ekologických procesů, jež jsou nezbytné pro zachování struktury a funkcí, jež přispívají k celkové soudržnosti sítě Natura 2000.
	Bere v úvahu požadovanou koordinaci mezi prováděním plánu nebo projektu a prováděním kompenzačních opatření.
	Je určen dobou potřebnou pro rozvoj stanovišť a/nebo pro obnovu nebo založení populací druhů v dané oblasti.
	Musí zahrnovat takové načasování, aby právní záruky potřebné pro dlouhodobé provádění a pro ochranu, monitorování a zachování lokalit byly zajištěny dříve, než se projeví dopady na stanoviště a/nebo druhy.
	Může vyžadovat uplatnění zvláštních opatření k vyrovnání dočasných ztrát, které vzniknou do doby, než je dosaženo cílů ochrany.
	Vyžaduje zavedení spolehlivých a kompletních monitorovacích programů schopných posoudit úspěšnost kompenzačních opatření.

Realizace účinné kompenzace by se měla ověřit prostřednictvím odpovídajícího **monitorování**.

Efektivní proces monitorování může vyžadovat tyto prvky:

- plán monitorování dohodnutý s příslušným orgánem,
- uzavření smlouvy se specializovanou společností nebo jiným subjektem za účelem provádění monitorování,
- určení prvků, které mají být monitorovány: prvky fauny a flóry, vodní toky, kvalita půdy atd.,
- dohodu o časovém rozvrhu podávání zpráv (roční, dvouleté atd.),
- dohodu o zprávě o monitorování,
- dokumentaci o průběhu prací (obrázky, zprávy z terénu atd.),
- mechanismus pro ukládání a sdílení výsledků,
- spolupráci s vědci za účelem zveřejnění výsledků kompenzací ve vědeckých člancích.

Monitorování a hodnocení kompenzačních opatření musí rovněž umožnit dodatečné zohlednění nepříznivých negativních účinků na lokality sítě Natura 2000, které nebylo možné v odpovídajícím posouzení předvídat. Pokud se navíc ukáže, že kompenzační opatření nejsou dostatečná k tomu, aby tyto nové dopady převážila, může být nutné je změnit, aby byl konečný cíl zajištění celkové soudržnosti sítě Natura 2000 i nadále proveditelný.

Monitorování kompenzačních opatření by se mělo úzce koordinovat s celkovým monitorováním dopadů a zmírňujících opatření (viz bod 3.2.4). Tento přístup je v souladu s politikou EU, která vyžaduje, aby monitorovací programy vyplývající z různých právních předpisů byly koordinovány za účelem zvýšení účinnosti jejich správy.

V některých případech může být prostřednictvím právní dohody vyžadováno a zajištěno adaptivní řízení, které je systematickým přístupem, jenž na základě poučení se z výsledků řízení vede ke zlepšení a úpravě ochranných opatření. V této souvislosti lze adaptivní řízení využít ke zlepšení provádění kompenzačních opatření v situacích, kdy mohou existovat nejistoty, jež vyvolají potřebu pravidelného hodnocení skutečných výsledků těchto opatření. To je zvláště důležité v případech, kdy rozsah dopadu, a tudíž i rozsah kompenzace není jednoznačný (např. při kompenzaci dopadů vyplývajících z rozvoje pobřežní protipovodňové zábrany prováděného v oblasti od chráněné lokality směrem k pevnině).

e) Stanovení kompenzačních opatření u plánů

Ve fázi plánu mohou pro stanovení nezbytných kompenzačních opatření existovat určitá omezení. Posouzení a určení nepříznivých účinků plánu na cílové rysy některých lokalit sítě Natura 2000 poskytuje základ pro vymezení potřeby kompenzačních opatření. Pokud existuje dostatečná jistota ohledně předpokládaných účinků na stanoviště, druhy nebo přírodní procesy a dobré znalosti o rozsahu a závažnosti těchto účinků, je možno stanovit vhodná kompenzační opatření, určit vhodné místo a vhodné načasování.

Může se však stát, že v samotných plánech budou podrobné informace o účincích některých složek plánu chybět. V takových případech bude asi možné definovat pouze ten druh kompenzačních opatření, která budou nezbytná na úrovni projektu, např. kompenzaci ztráty určitých stanovišť nebo zajištění dalších stanovišť pro určité druhy. Je-li to možné, měla by být stanovena kvantifikace potřeb, například plošná výměra pro obnovu stanovišť.

V každém případě by měly být podniknuty takové kroky, aby bylo zajištěno, že nezbytná kompenzační opatření budou definována, plánována a prováděna na odpovídající úrovni. Do plánu by se mohla zahrnout prozatímní definice kompenzačních opatření. K tomu by se měly připojit pokyny, kritéria a přístupy, které by vyžadovaly úplnější a podrobnější definici, jakmile by vývoj plánu provedení tohoto úkolu umožnil.

Tabulka 13 níže poskytuje přehled otázek týkajících se návrhu, provádění a monitorování programu kompenzačních opatření.

Tabulka 13

Aspekty, které je třeba zvážit v programu kompenzačních opatření u plánů

Oblast kompenzace:

- umístění a rozloha oblastí kompenzace (včetně map) a
- status a stav v oblastech kompenzace.

Druhy a stanoviště, na něž se vztahuje kompenzace:

- dřívější status a stav druhů a stanovišť, na něž se vztahuje kompenzace, v oblastech kompenzace a
- vysvětlení, jak mají navrhovaná kompenzační opatření vyvážit nepříznivé účinky na celistvost lokality a jak umožní zachovat soudržnost sítě Natura 2000.

Technická účinnost:

- techniky a metody použité k zavedení navrhovaných kompenzačních opatření a
- vyhodnocení jejich očekávané úrovně účinnosti.

Opatření správního charakteru:

- dokončení zavedených opatření správního charakteru, které usnadní provádění kompenzačních opatření (např. veškerá plánovací opatření) a
- určení veškerých dodatečných opatření správního charakteru, která mohou být nezbytná k zajištění plné účinnosti prováděných kompenzačních opatření.

Načasování kompenzace:

- časový rozvrh provádění kompenzačních opatření (zohledňující dlouhodobé provádění – viz níže uvedená část týkající se nákladů), s uvedením časového rámce pro dosažení očekávaných výsledků,
- časový rozvrh předávání výsledků monitorování příslušným orgánům a
- časový rozvrh pro převzetí povinností monitorování spojených s programem kompenzačních opatření.

Náklady na kompenzaci:

- skutečné náklady na provedená opatření,
 - odchylky od nákladů plánovaných v programu kompenzačních opatření a
 - jakékoli časové rozlišení mezi náklady v závislosti na koordinačním opatření správního charakteru (např. koupě pozemků, jednorázové platby týkající se práv na využívání zdrojů, a/nebo pravidelné platby na specifická opakující se opatření).
-

Tabulka 14

Souhrnný kontrolní seznam klíčových otázek, které je třeba vzít v úvahu při navrhování kompenzačních opatření

Směr činnosti	Popis	Prvky, které mají být zahrnuty
Technický	Technický plán Činnosti, které mají být prováděny, s uvedením jejich významu podle: — cílů ochrany původní lokality a — jejich vztahu k zachování celkové soudržnosti sítě Natura 2000.	Cíle a cílové hodnoty v souladu s cíli ochrany dané lokality
		Popis navrhovaných kompenzačních opatření
		Prokázání technické proveditelnosti opatření ve vztahu k jejich cílům ochrany – ekologická funkčnost
		Vědecky podložené vysvětlení účinnosti činností prováděných při kompenzaci negativních účinků plánu nebo projektu
		Pořadí činností z hlediska jejich důležitosti podle cílů ochrany přírody – časový rozvrh sladěný s cíli ochrany přírody
Finanční	Finanční plán Ekonomické náklady na provádění programu kompenzačních opatření	Nástin monitorování – jednotlivých činností a celkově
		Rozdělení rozpočtu podle kategorie nákladů
		Rozdělení rozpočtu podle časového rozvrhu provádění
Právní a správní	Záruky pro ochranu přírody	Prokázání finanční proveditelnosti opatření v souladu s požadovaným časovým rozvrhem a harmonogramem pro schválení finančních prostředků
		Analýza proveditelnosti správcovských práv: podle druhu činnosti a podle odpovídajícího umístění (koupě, pronájem, správcovství atd.)
		Prokázání proveditelnosti opatření z právního a/nebo finančního hlediska podle požadovaného časového rozvrhu
Koordinace a spolupráce – orgány veřejné správy	Role a odpovědnosti při provádění opatření a podávání zpráv	Určení požadavků na komunikaci s veřejností
		Konzultace, koordinace a spolupráce musí být sladěny s časovým rozvrhem: odsouhlasení a schválení kompenzačního programu orgány sítě Natura 2000, orgány odpovědnými za posouzení a předkladatelem plánu/projektu
		Plán monitorování založený na ukazatelích pokroku podle cílů ochrany, s harmonogramem podávání zpráv a případnými vazbami na stávající povinnosti posuzování a monitorování

4. STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ A ODPOVÍDAJÍCÍ POSOUZENÍ PLÁNŮ

4.1. Strategické plánování

Účinným způsobem, jak předcházet konfliktům s lokalitami sítě Natura 2000 a chráněnými druhy a stanovišti v EU, je zvážit environmentální důsledky nových rozvojových záměrů již v rané fázi, na úrovni strategického plánování. To lze provést prostřednictvím regionálního nebo vnitrostátního plánu rozvoje pro odvětvové činnosti (např. v odvětví energetiky, dopravy, těžebních činností, akvakultury) nebo prostřednictvím územního plánu či jiných plánů týkajících se využití území. Strategický plán umožňuje začlenit environmentální podmínky a požadavky, zejména ty, které se týkají ochrany přírody, v rané fázi plánování tak, aby bylo možné předejít riziku potenciálních konfliktů v pozdější fázi na úrovni projektu, nebo toto riziko minimalizovat, a v souladu s tím pak umožňuje určit proveditelnost jednotlivých rozvojových záměrů a způsoby jejich realizace.

V souvislosti s uplatněním čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích strategické plánování výrazně usnadňuje posouzení možných dopadů plánovaných činností na lokality sítě Natura 2000 v širším měřítku a komplexním způsobem. Takto se citlivost lokalit bere v úvahu v rané fázi, kdy je k dispozici více možností pro splnění rozvojových cílů a zároveň se mohou omezit jejich potenciální dopady na životní prostředí. To pomůže například určit vhodná nebo nevhodná místa pro konkrétní činnosti a pro minimalizaci rizika možných konfliktů s lokalitami sítě Natura 2000 na úrovni jednotlivých projektů.

Strategické plánování může:

- prosazovat interaktivnější a transparentnější proces plánování a podporovat včasný a opakovaný dialog s příslušnými orgány, zájmovými skupinami atd., jenž může významně zkrátit celkovou dobu potřebnou pro povolení řízení,
- poskytovat širší a vhodnější rámec pro posouzení možných kumulativních účinků v kombinaci s jinými plány nebo projekty a proveditelných alternativ,
- pomoci při předcházení nebo omezení počtu potenciálních konfliktů specifických pro danou lokalitu, které se mohou vyskytnout v pozdější fázi procesu rozvoje, kdy již jsou přiděleny finanční a právní zdroje a je zde méně manévrovacího prostoru,
- poskytnout předkladatelům relevantní informace a právní jistotu v záležitostech týkajících se životního prostředí, které je třeba vzít v úvahu již během počátečního konceptu projektu,
- být z dlouhodobého hlediska nákladově efektivnější (zvažují-li se zmírňující opatření již v rané fázi plánování, bude pravděpodobně technicky jednodušší a levnější je začlenit),
- analyzovat široce pojaté alternativy, jako je zavádění zelené infrastruktury namísto „šedé infrastruktury“, vést k rozvoji nových, tvůrčích a inovativních řešení (včetně těch, která jsou blízká přírodě) a potenciálních situací, které mohou být výhodné pro obě strany,
- přispívat k vylepšování obrazu projektu a odpovědných institucí v očích veřejnosti.

Příklady strategického plánování souvisejícího se sítí Natura 2000 jsou uvedeny v oddíle 5 přílohy těchto pokynů.

4.2. Odpovídající posouzení plánů

Celkový procesní rámec pro integraci environmentálních aspektů na úrovni strategického plánování je stanoven strategickým posuzováním vlivů na životní prostředí (SEA), jak je stanoveno ve směrnici SEA ⁽⁴⁰⁾. Podle čl. 3 odst. 2 písm. b) směrnice SEA musí plán projít strategickým posouzením vlivů na životní prostředí, pokud se má za to, že vyžaduje odpovídající posouzení podle směrnice o stanovištích (tj. pokud plán může mít významný vliv na lokalitu sítě Natura 2000 ⁽⁴¹⁾).

⁽⁴⁰⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí (Úř. věst. L 197, 21.7.2001, s. 30).

⁽⁴¹⁾ Rozsudek ve věci C-177/11, bod 24, rovněž uvádí: „Posouzení provedené za účelem ověření, zda je posledně uvedená podmínka splněna, se nutně omezuje na otázku, zda lze na základě objektivních skutečností vyloučit, že uvedený plán či projekt významně ovlivní dotýcnou lokalitu“.

Ustanovení čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích se vztahuje na všechny plány, které budou mít pravděpodobně významný vliv na lokality sítě Natura 2000. Jak je vysvětleno výše a v příručce k článku 6, pojem „plán“ má široký význam a zahrnuje i územní plány pro využívání půdy a územní plány pro využívání námořních prostor⁽⁴²⁾, jakož i odvětvové plány nebo programy.

Posouzení těchto plánů podle čl. 6 odst. 3 a jejich odpovídající posouzení se řídí stejnými kroky, jak je popsáno v kapitole 3 těchto pokynů. Při posuzování plánů existují však také určité zvláštnosti, jež jsou popsány níže. Tyto zvláštnosti se týkají možných omezení a vhodných přístupů, které lze použít k překonání obtíží a nejistot spojených s nedostatkem podrobných informací nebo nedostatečnou definicí všech prvků, součástí a činností plánu.

Úroveň podrobnosti plánu vymezí oblast působnosti a rozsah odpovídajícího posouzení, cílem posouzení však vždy musí být určení citlivých nebo zranitelných oblastí nebo jiných potenciálních rizik nebo konfliktů s lokalitami sítě Natura 2000, aby je bylo možné zohlednit v pozdějších etapách procesu plánování.

Dostatečné podrobnosti, které umožní stanovit potenciální nepříznivé účinky na lokality sítě Natura 2000 se spolehlivou úrovní jistoty, mohou obsahovat například plány rozvoje měst a obcí. Na druhé straně u širších územních nebo odvětvových plánů na regionální nebo vnitrostátní úrovni, kde dosud nebylo rozhodnuto o umístění a uspořádání všech jejich hlavních složek, bude možné potenciální účinky některých akcí nebo složek plánu určit pouze na obecné úrovni, bez jejich specifikace na úrovni lokality. Širší plány však mohou nasměrovat další rozvoj do oblastí, kde je menší riziko potenciálních konfliktů se sítí Natura 2000 (např. mapy citlivosti volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin).

Posouzení by mělo být úměrné zeměpisné oblasti působnosti, úrovni podrobnosti plánu a povaze a rozsahu pravděpodobných účinků. V některých případech nemusí být v této fázi možné analyzovat podrobně všechny možné dopady na jednotlivé lokality; musí se však provést dostatečná analýza, která určí:

- hlavní dopady na úrovni sítě Natura 2000, včetně určení lokalit sítě Natura 2000, které by mohly být zasaženy, jakož i možných dopadů na propojení lokalit, a to s ohledem na vnitrostátní nebo regionální cíle ochrany druhů a stanovišť chráněných podle směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, pokud v daném případě takové cíle existují,
- možná rozsáhlá zmírňující opatření, jako je vyloučení oblastí s citlivou biologickou rozmanitostí nebo uplatňování určitých norem a osvědčených postupů (např. minimální hustota přechodů pro volně žijící živočichy, používání protihlukových stěn, respektování období rozmnožování),
- možné alternativy, včetně jiných umístění projektů nebo jiných metod k dosažení očekávaných výsledků (např. použití jiných druhů dopravy nebo technologií pro výrobu energie),
- potenciální kumulativní dopady s ohledem na jiné stávající nebo navrhované plány, programy a strategie.

U strategických plánů, u nichž není možné určit vliv na jednotlivé lokality, by se analýza měla zaměřit přinejmenším na potenciální dopady a hlavní rizika, poté bude nutno analyzovat konkrétní účinky na danou lokalitu na úrovni projektu. V těchto případech by se odpovídající posouzení mělo zaměřit alespoň na určení lokalit sítě Natura 2000, které by mohly být nepříznivě ovlivněny, jakož i všech chráněných stanovišť a druhů v EU, které by mohly být zasaženy (i mimo síť Natura 2000), a dále na dopady na konektivitu, fragmentaci a ostatní účinky v měřítku sítě. To by mělo posloužit k tomu, aby se rozsah a zaměření posuzování jednotlivých projektů odpovídajícím způsobem nasměrovaly.

Pokud panuje nejistota ohledně nepříznivých účinků na příslušné prvky lokalit sítě Natura 2000 a jejich cíle ochrany, může být vhodné provést a zaznamenat posouzení rizik, které může zvážit tyto aspekty:

- potenciální nebezpečí plánu a jejich pravděpodobné důsledky pro cíle ochrany stanovené pro zvláštní oblast ochrany nebo důsledky pro prvky lokality významné pro Společenství či prvky zvláště chráněné oblasti,

⁽⁴²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/89/EU ze dne 23. července 2014, kterou se stanoví rámec pro územní plánování námořních prostor (Úř. věst. L 257, 28.8.2014, p. 135).

- u každého nebezpečí pravděpodobnost, že toto nebezpečí ovlivní cíle ochrany stanovené pro zvláštní oblast ochrany nebo pro zvláště chráněnou oblast,
- u každého nebezpečí závažnost, pravděpodobnou dobu trvání a nevratnost nebo vratnost daného účinku (stručně zaznamenat předpoklady nebo důkazy, na jejichž základě se dospělo k příslušnému závěru).

Je však třeba mít na paměti, že vždy je základním cílem vyhnout se jakémukoli riziku nepříznivých účinků na celistvost lokalit sítě Natura 2000 nebo takové riziko odstranit, nebo odstranit veškeré oprávněné důvody k obavám, že při provádění plánu může k takovému nepříznivému účinku dojít.

Posouzení účinků plánů podle čl. 6 odst. 3 a posouzení provedené v souladu s použitelnými postupy podle směrnice SEA mohou určit činnosti nebo prvky plánu, které by s určitostí narušily celistvost lokalit sítě Natura 2000, i kdyby se zavedla zmírňující opatření; tyto činnosti nebo prvky by se proto mohly v tomto okamžiku z plánu vyřadit. Toto posouzení by navíc mohlo poskytnout přehled o tom, jaké další činnosti mohou být škodlivé pro chráněná stanoviště a druhy, a lépe by tak nasměrovalo posouzení na úrovni projektů.

Nicméně budoucí projekty, které se mají realizovat podle určitého plánu, by měly být sladěny s výsledkem odpovídajícího posouzení strategického územního/odvětvového plánu. To nenahrazuje požadavek na odpovídající posouzení budoucích projektů vyplývajících z tohoto plánu.

Mezi odpovídajícím posouzením plánů a strategickým posuzováním vlivů na životní prostředí existují jasné vazby a analogie, které jsou uvedeny v oddíle 5. Doporučuje se proto, aby odpovídající posouzení bylo se strategickým posuzováním vlivů na životní prostředí koordinováno. Jedná se o souběžné, ale samostatné procesy, které se obvykle překrývají, ale které se také liší v řadě klíčových aspektů. Odpovídající posouzení je úžeji zaměřené, ale vyžaduje přísnější testy, přičemž jeho jádrem je zachování a ochrana lokalit sítě Natura 2000. Zjištění a doporučení vzešlá z odpovídajícího posouzení jsou závazná a musí být začleněna do plánu předloženého ke schválení a musí být jeho součástí. Jinými slovy, zjištění učiněná v rámci odpovídajícího posouzení nesmějí být pouhým předmětem úvah, nýbrž faktorem, který přímo podmiňuje rozhodnutí, zda plán nebo projekt schválit, či nikoli.

Doporučuje se, aby v průběhu celého procesu přípravy nebo přezkumu plánu byl pro odpovídající posouzení veden samostatný spis. Tento spis by měl obsahovat kopie veškeré dokumentace související s odpovídajícím posouzením a bude užitečný pro záznam toho, jak byla do plánu začleněna environmentální hlediska.

Může být vhodné naplánovat následná opatření a přezkum očekávaných účinků a rizik po celou dobu trvání plánu. Tím se zajistí, že předpovědi a odhady budou reálné a budou identifikovány případné nové účinky, které nebyly zváženy z důvodu nedostatku informací nebo které vzniknou s ohledem na nové prvky nebo změny zavedené v plánu. „Konečné“ odpovídající posouzení každého plánu musí vycházet z jeho konečné verze. Pokud se plán kdykoli před přijetím výrazně změní, měly by se dotyčné změny řešit také v rámci odpovídajícího posouzení iteračním postupem.

4.3. Mapování citlivosti

Součástí odpovídajícího posouzení plánů může být určení vhodných míst nebo vyloučení nevhodných míst. Je třeba vycházet z důkladné analýzy toho, jak dalece jsou typy stanovišť a druhů chráněných v EU, jež jsou přítomny v celé oblasti navrhovaného rozvoje, zranitelné vůči plánovaným činnostem.

Mapování citlivosti je metoda, která se často používá k určení oblastí, které mohou být obzvláště citlivé na rozvoj odvětvových činností. Často se používá například k určení citlivých ptačích nebo netopýřích oblastí, které mohou být nevhodné pro rozvoj větrné energie, nebo ke zjištění potenciálních konfliktních oblastí pro průmyslovou činnost nebo rozvoj bydlení.

Mapy citlivosti lze použít v rané fázi plánování k identifikaci oblastí, v nichž se nacházejí ekologická společenstva citlivá na určitý konkrétní vliv nebo aktivitu. Mohou poskytovat informace pro rozhodování v oblasti strategického plánování během počáteční fáze procesu rozvoje zaměřené na výběr lokality a mohou fungovat v regionálním, celostátním nebo nadnárodním měřítku.

Přístupy mapování citlivosti nenahrazují nezbytné provedení odpovídajícího posouzení podle čl. 6 směrnice o stanovištích spojené s konkrétní lokalitou ani nezbytné posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). Lze je však při odpovídajících posouzeních nebo posuzováních EIA použít, a stejně tak i po schválení rozvoje, jako zdroj informací pro prostorové uspořádání a možné předpisy řízení.

Mapování citlivosti využívá geografické informační systémy (GIS) ke shromažďování, analýze a zobrazování prostorových a zeměpisných údajů, které jsou založeny na stávajících prostorových údajích o biologické rozmanitosti týkajících se druhů a/nebo lokalit; někdy je však potřeba shromáždit údaje speciálně za účelem vytvoření mapy citlivosti, která je pro daný plán relevantní.

Mapy citlivosti je třeba pravidelně aktualizovat. Četnost a rozsah těchto aktualizací je důležitým aspektem, který je při navrhování map citlivosti potřeba uvážit, protože ekologická společenstva jsou dynamická a jejich chování může být někdy obtížné předvídat. Proto by mapy citlivosti volně žijících a planě rostoucích druhů měly být interpretovány vždy s opatrností.

Komise vypracovala příručku pro mapování citlivosti volně žijících a planě rostoucích druhů (*Wildlife Sensitivity Mapping Manual*) ⁽⁴³⁾, praktický návod pro rozvoj přístupů mapování citlivosti pro technologie v oblasti obnovitelné energie. Tato příručka poskytuje přehled souborů dat, metodik a aplikací GIS. Zaměřuje se na druhy a stanoviště chráněné směrnicemi EU v oblasti ochrany přírody se zvláštním důrazem na ptáky, netopýry a mořské savce. Zahrnuje rovněž systém postupných kroků používaný při přípravě map citlivosti volně žijících a planě rostoucích druhů, jenž je uveden v rámečku 22 níže.

Rámeček 22

Systém postupných kroků při mapování citlivosti

- 1) Určete typy rozvoje (projekty, činnosti, infrastruktura atd.), které mají být zahrnuty, a druhy a stanoviště, která budou pravděpodobně ovlivněna. Za tím účelem zvažte:
 - druhy/stanoviště, jejichž výskyt se může překrývat s rozvojovým projektem (v kterékoli fázi jejich životního cyklu), a zvažte všechny životní etapy (rozmnožování, migrace atd.),
 - různé etapy rozvoje (např. etapy výstavby, provozu), jakož i související infrastrukturu,
 - které druhy/stanoviště jsou citlivé vůči rozvoji,
 - které druhy/stanoviště je třeba chránit (např. ty, které jsou uvedeny ve směrnici o ptácích a ve směrnici o stanovištích),
 - jak mohou být druhy ovlivněny: např. ztráta a znehodnocení stanoviště, kolize s infrastrukturou, únik, vytlačení a bariérové účinky.
- 2) Sestavte soubory údajů o rozmístění citlivých druhů, stanovišť a jiných důležitých faktorech.
 - Zkontrolujte, jaké údaje jsou již k dispozici, a rozhodněte, zda by měly být shromážděny další údaje.
 - Jsou-li soubory dat prostorově neúplné, zvažte použití modelování, které je založeno na prediktorech stanovišť a krajiny, k předpovězení rozšíření v nedostatečně vzorkovaných lokalitách.
 - Je také důležité poukázat na nedostatky v údajích a další metodické nedostatky.
- 3) Vypracujte systém hodnocení citlivosti
 - Přiřaďte skóre citlivosti k druhům a stanovištím na základě příslušných charakteristik (křehkost stanoviště, stav ochrany, chování druhů atd.).
- 4) Vytvořte mapu
 - Určete nejvhodnější formát mapování, software GIS, mapovací jednotku atd.
 - Vytvořte souřadnicovou síť založenou na vhodné jednotce mapování a do překryvné vrstvy zanešte rozšíření druhů (nebo jeho modely) a případně jiné užitečné soubory údajů včetně příslušných nárazníkových zón.
 - Identifikujte druhy přítomné v každém čtverci souřadnicové sítě.

⁽⁴³⁾ Dostupné na adrese: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

— Pro každý čtverec vypočtete skóre pomocí systémů hodnocení citlivosti druhů.

5) *Interpretujte mapu*

- Seskupte skóre citlivosti do kategorií, které udávají jejich úroveň citlivosti (např. velmi vysoké, vysoké, střední, nízké) nebo které naznačují určitý předpis (např. oblasti se zákazem vstupu vs. oblasti s nízkým rizikem).
- Vytvořte návod, který vysvětluje, jaká data se používají, jak se mapa generuje, jak by měla být interpretována a jaká upozornění existují v souvislosti s interpretací.

Níže jsou uvedeny příklady mapování citlivosti v některých státech.

Rámeček 23

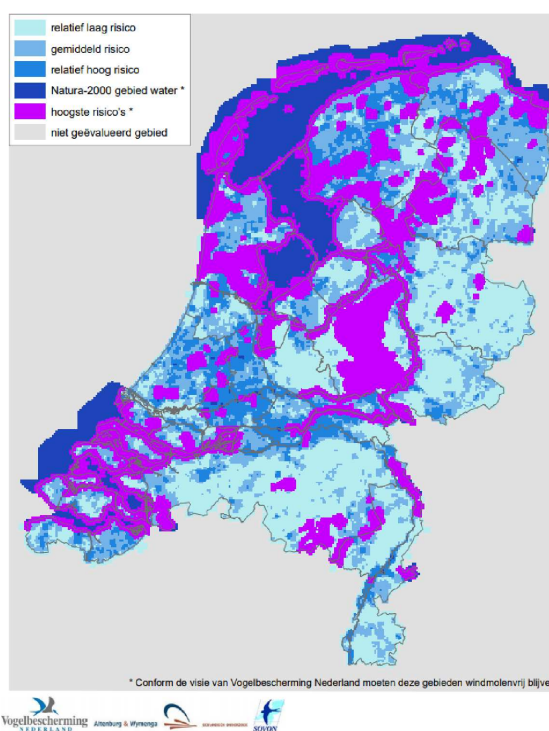
Celostátní mapa citlivosti na větrné parky v Nizozemsku

Celostátní mapa rizik větrných turbín v Nizozemsku je nástrojem prostorového mapování pro včasné předběžné šetření rozvojových projektů větrných parků na pevnině. Nástroj se zaměřuje na populace suchozemských ptáků a zahrnuje lokality ornitologického významu, jako jsou migrační hotspoty, zemědělské oblasti vysoké přírodní hodnoty a důležitá hnízdiště. Nástroj měří riziko pro druhy ptáků z hlediska významu jejich ochrany. Není do něj včleněno žádné posouzení náchylnosti druhů ke kolizi.

Údaje byly sestaveny z různých zdrojů, včetně celostátního sčítání chovného ptactva, sčítání vodního ptactva, sčítání ptáků žijících v koloniích, údajů z modelu srážek letících ptáků (BAMBAS, ptačí biomasa létajících ptáků), lokalit sítě Natura 2000 a zvláštních soupisů vzácných druhů ptáků. Začleněny byly rovněž migrační hotspoty. Mapy rizik byly vytvořeny ve formě jednotlivých vrstev pro konkrétní citlivé druhy ptáků nebo skupiny druhů, například druhy vodního ptactva, ptáky polí a luk, labutě a husy, lokality sítě Natura 2000 a oblasti poskytující potravu druhům na červeném seznamu. Jednotlivé vrstvy byly použity k sestavení finální mapy rizik.

Na každé „vrstvě“ mapy byly čtverce souřadnicové sítě v Nizozemsku klasifikovány jako oblasti s nízkým, středním nebo vysokým rizikem, a to na základě významu lokality a/nebo počtu přítomných druhů. Pro jednotlivé druhy byly vymezeny nárazníkové zóny, které byly zaneseny do map. Skóre z různých čtverců souřadnicové sítě pak byla v konečné mapě agregována.

Tento nástroj se ukázal být velmi užitečný jako nástroj pro předběžné šetření. Přestože mapa nebyla dříve v rámci nizozemského plánovacího systému přijata, je stále široce používána.

Celková mapa rizik znázorňující riziko od nejvyššího (fialová barva) po relativně nízké (světle modrá barva)

Zdroj: Aarts, B. a Bruinzeel, L. (2009) De nationale windmolenrisicokaart voor vogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland/Altenburg & Wymenga

https://assets.vogelbescherming.nl/docs/e3b4524d-5cc2-4565-a65e-3226a124837e.pdf?_ga=2.19770104.1164016512.1551712082-129991070.1550147440

Rámček 24

Nástroj mapování citlivosti pro rozvoj vodní energie v Rakousku

Při rozvoji hydroenergetiky by se měl uplatňovat strategický přístup tak, aby mohly být zachovány zbývající významné, citlivé a neporušené úseky řek. Za tímto účelem vypracoval Světový fond na ochranu přírody (WWF) hlavní ekologický plán, který má sloužit jako technicky spolehlivý rozhodovací základ pro posuzování potřeby ochrany rakouských vod (WWF Ökomasterplan, 2009). Studie byla zveřejněna v roce 2009 a poprvé posoudila ekologický význam 53 největších řek v Rakousku s plochou povodí větší než 500 km². Předložila rovněž oficiální údaje z analýzy současného stavu, kterou vypracovalo ministerstvo odpovědné za provádění rámcové směrnice EU o vodě a poskytování informací týkajících se ochrany přírody, např. o lokalitách sítě Natura 2000 a dalších chráněných územích.

Každý z úseků vodních toků byl zařazen do příslušné kategorie a byla stanovena jeho důležitost podle různých kritérií výběru (např. ekologický stav, situace v chráněných oblastech, hydromorfologie, délka souvislého volně proudícího toku) a jednotlivé úseky byly klasifikovány podle těchto tříd citlivosti:

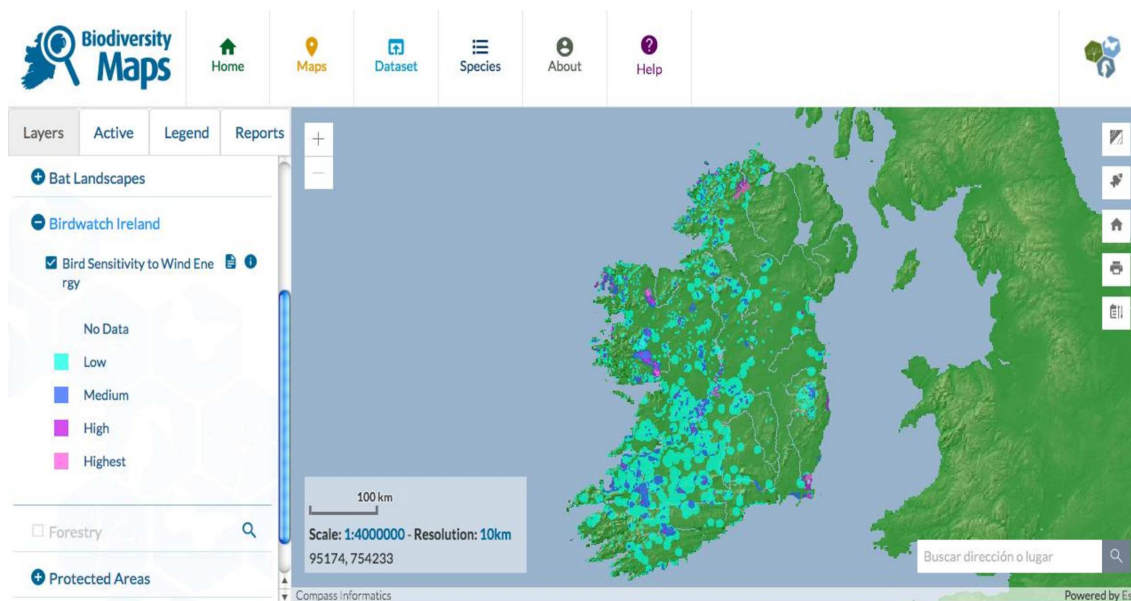
- Třída citlivosti 1: velmi vysoká potřeba ochrany na základě ekologického stavu
- Třída citlivosti 2: velmi vysoká potřeba ochrany v důsledku situace v rezervaci (rezervacích)
- Třída citlivosti 3: vysoká potřeba ochrany na základě morfologických rysů
- Třída citlivosti 4: oblast vysoce hodná ochrany v důsledku délky souvislého volně proudícího toku
- Třída citlivosti 5: oblast potenciálně hodná ochrany, protože chybí údaje pro posouzení stavu životního prostředí
- Třída citlivosti 6: oblast potenciálně hodná ochrany
- Třída citlivosti 7: nízká potřeba ochrany
- Třída citlivosti 8: existující energetické ekonomické využití
- Nedostatek údajů (ekologický stav, hydromorfologie).

Rámeček 25

Online platformy pro přístup k mapám citlivosti v Irsku

Webová platforma umožňuje rychlé a interaktivní prostorové zkoumání environmentálních citlivostí a možnosti vzniku konfliktů při využívání půdy. Tyto platformy mohou podporovat strategické posuzování vlivů na životní prostředí a odpovídající posouzení a v konečném důsledku i informované plánování a rozhodování. Příkladem může být portál irského Národního datového centra pro biologickou rozmanitost, který prostřednictvím online internetového nástroje poskytuje přístup k mapě citlivosti ptáků na rozvoj větrné energie.

Zdroj: <https://maps.biodiversityireland.ie/Map>

4.4. Konzultace a dialog při strategickém plánování

S vědomím přínosu, který přináší konzultace a vzájemný dialog, se dnes stále více plánovačů přiklání k interaktivnějšímu a transparentnějšímu procesu plánování. Tento přístup vybízí k včasné konzultaci s orgány pro ochranu životního prostředí a zúčastněnými stranami, jakožto důležitému prvku, který pomáhá nalézt přijatelná a udržitelná řešení.

Stejně tak jsou konzultace v průběhu strategického plánování důležité pro dosažení společného porozumění v projednávaných otázkách. Rovněž podporují větší spolupráci při hledání řešení (tj. možných alternativ nebo zmírňujících opatření) ekologických dopadů, které byly zjištěny při posouzení plánu.

Konzultace a dialog s orgány pro ochranu přírody je od samého počátku zásadní pro identifikaci možných rizik a konfliktů s citlivými oblastmi a druhy, pro lepší pochopení zranitelnosti stanovišť a druhů vůči plánovanému rozvoji a pro stanovení rozsahu a provedení odpovídajícího posouzení. Konzultaci s dalšími orgány, nevládními organizacemi, skupinami zúčastněných stran a veřejností vyžaduje rovněž směrnice SEA (viz rámeček na straně 47 o účasti veřejnosti podle směrnice EIA a směrnice SEA).

Účast je důležitá ve fázi definování plánu a během interaktivního a opakovaného procesu vypracování reálných alternativních řešení pro problematiku oblasti. V tomto ohledu je důležité určit zúčastněné strany a zapojit je do konzultací, protože to zajišťuje, aby proces strategického plánování zohledňoval všechny relevantní poznatky a informace o jakýchkoli případných konfliktech.

Pokud se předpokládá, že bude zvažována odchylka podle čl. 6 odst. 4, měli by předkladatelé projektů a příslušné orgány úzce spolupracovat v co možná nejranější fázi. Mohlo by to být v počátečních etapách vypracování návrhu, nebo jakmile bude zřejmé, že může být zapotřebí výjimky. Měli by rovněž zajistit, aby byly podmínky pro odchylku plně přezkoumány a zdokumentovány, protože to pomůže zabránit prodávám v rozhodovacím procesu a zajistí se tím transparentní a spolehlivé rozhodnutí.

5. ODKAZY NA JINÉ POSTUPY POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ: EIA, SEA, rámcová směrnice o vodě

5.1. Efektivnější posuzování vlivů na životní prostředí

Posuzování vlivů na životní prostředí je postup, který zajišťuje, aby byly před přijetím rozhodnutí zohledněny dopady těchto rozhodnutí na životní prostředí. Ustanovení o postupech posuzování životního prostředí je obsaženo hned v několika právních předpisech EU. Kromě článku 6 směrnice o stanovištích se jedná zejména o směrnici o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) ⁽⁴⁴⁾, směrnici o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) ⁽⁴⁵⁾ a čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě ⁽⁴⁶⁾.

Integrace a koordinace požadavků na posuzování vlivů na životní prostředí vyplývajících z těchto směrnic může významně přispět ke zlepšení účinnosti povolenacích postupů v oblasti životního prostředí. Směrnice EIA obsahuje ustanovení o zefektivnění postupů posuzování v souvislosti s otázkami životního prostředí, které jsou vyžadovány různými směrnici EU, včetně směrnice o stanovištích a rámcové směrnice o vodě. Vyžaduje zejména, aby členské státy případně zajistily koordinované nebo společné postupy, které splňují požadavky uvedených právních předpisů Unie (čl. 2 odst. 3 směrnice EIA).

Ustanovení o koordinovaných nebo společných postupech posuzování vlivů na životní prostředí, které vyplývají současně ze směrnice SEA a jiných právních předpisů EU, je rovněž obsaženo v čl. 11 odst. 2 směrnice SEA. Jeho cílem je zabránit opakovanému posuzování, aniž by přitom byly dotčeny zvláštní požadavky jednotlivých směrnic.

Komise vydala pokyny k zefektivnění posuzování vlivů na životní prostředí ⁽⁴⁷⁾.

5.2. Posuzování vlivů na životní prostředí, strategické posuzování vlivů na životní prostředí a odpovídající posouzení

Směrnice EIA a směrnice SEA vyžadují, aby projekty, resp. plány a programy, které budou mít pravděpodobně významný vliv na životní prostředí, byly před jejich schválením či povolením podrobeny posouzení vlivů na životní prostředí.

Požadavek na posouzení významných vlivů plánů nebo projektů může vyplývat současně ze směrnice SEA nebo EIA a z ustanovení čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích. V takovém případě mohou postupy posuzování a povolování probíhat společně nebo koordinovaně, jak stanoví směrnice EIA a směrnice SEA. Posouzení provedená podle těchto směrnic však nemohou nahradit postup a povinnosti stanovené v čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích, neboť ani jeden z postupů nemá přednost před druhým.

Zprávu o odpovídajícím posouzení lze předložit buď v rámci dokumentace EIA nebo SEA, nebo odděleně v samostatné zprávě. V obou případech musí informace a závěry odpovídajícího posouzení být od informací a závěrů posouzení EIA nebo SEA rozlišitelné a odlišené. To je nezbytné, protože mezi postupy EIA/SEA a postupem odpovídajícího posouzení existuje řada důležitých rozdílů (viz oddíl 5.2.2 níže).

Je nezbytné, aby informace, které jsou podstatné pro odpovídající posouzení a jeho závěry, byly ve zprávě o posouzení vlivů na životní prostředí jednoznačně rozlišitelné a identifikovatelné, aby je bylo možné odlišit od informací a závěrů obecného EIA nebo SEA. To je nezbytné, jelikož mezi postupy EIA/SEA a postupem odpovídajícího posouzení existuje řada důležitých rozdílů, což znamená, že SEA nebo EIA nemůže zastoupit odpovídající posouzení či být jeho náhradou, jelikož ani jeden postup není druhému nadřazen.

Viz příručka k článku 6 – část 4.6.1.

⁽⁴⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/52/EU (Úř. věst. L 26, 28.1.2012, s. 1).

⁽⁴⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí (Úř. věst. L 197, 21.7.2001, s. 30).

⁽⁴⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1).

⁽⁴⁷⁾ Sdělení Komise 2016/C 273/01, k dispozici na adrese: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0727\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0727(01)).

5.2.1. Příležitosti pro zefektivnění EIA/SEA a odpovídajícího posouzení a jejich přínosy

Zefektivnění EIA/SEA a odpovídajícího posouzení má několik výhod. Může například pomoci lépe pochopit vztahy mezi různými environmentálními faktory, vyhnout se duplicitám při posuzování, přispět k účinnějšímu využívání zdrojů potřebných k provádění posouzení a umožnit lepší koordinaci postupů při udělování povolení.

Mezi klíčové prvky účinného zefektivnění odpovídajícího posouzení a posuzování EIA/SEA patří:

- úzká spolupráce mezi odpovědnými orgány,
- odpovídající stanovení rozsahu (oblasti působnosti), což je v postupech EIA a SEA běžnou praxí,
- úzká spolupráce a náležitá výměna informací mezi odborníky připravujícími EIA/SEA a odborníky provádějícími odpovídající posouzení (např. informace o hluku, ovzduší, vodě, půdě, které příslušný odborník na danou oblast předá odborníkovi na biologickou rozmanitost),
- kontrola kvality prováděná příslušným orgánem,
- jasné a jednoznačné závěry u každého z postupů posuzování, který je předmětem zefektivnění.

Některá ustanovení směrnice EIA a směrnice SEA jsou relevantní i pro odpovídající posouzení podle čl. 6 odst. 3 a v rámci efektivního provádění mohou přispět k jeho kvalitě. Patří mezi ně:

Stanovení rozsahu (scoping):

„Na žádost oznamovatele příslušný orgán [...] vydá stanovisko, v němž určí rozsah a míru podrobnosti informací, které musí oznamovatel [...] uvést v dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí“ (čl. 5 odst. 2 směrnice EIA).

Směrnice SEA stanoví povinné konzultace orgánů s pravomocemi v oblasti životního prostředí s cílem zlepšit kvalitu zprávy o vlivech na životní prostředí: „Při rozhodování o oblasti působnosti a úrovni podrobnosti informací, které musí být obsaženy ve zprávě o vlivech na životní prostředí, jsou konzultovány orgány uvedené v čl. 6 odst. 3“ (čl. 5 odst. 4 směrnice SEA).

Zajištění kvality a úplnosti posouzení:

„oznamovatel zajistí, aby dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí vypracovali kvalifikovaní odborníci; příslušný orgán zajistí, že má k dispozici dostatečné odborné zázemí pro posouzení dokumentace vlivů záměru na životní prostředí, nebo že má k takovému odbornému zázemí potřebný přístup, a příslušný orgán si v případě potřeby od oznamovatele vyžádá další informace [...], které přímo souvisí s učiněním odůvodněného závěru o významných vlivech na životní prostředí“ (čl. 5 odst. 3 směrnice EIA).

Konzultace a účast veřejnosti:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby orgány, kterých by se záměr mohl týkat, měly vzhledem ke své zvláštní působnosti v otázkách životního prostředí nebo na základě místní a regionální příslušnosti možnost vyjádřit své stanovisko k informacím poskytnutým oznamovatelem a k žádosti o povolení [...]. V zájmu zajištění účinné účasti dotčené veřejnosti na rozhodovacích procesech se následující informace sdělují veřejnosti prostřednictvím elektronických sdělovacích prostředků a veřejného oznámení nebo jiným vhodným způsobem v počáteční fázi rozhodovacích procesů týkajících se životního prostředí [...], a nejpозději jakmile je možné tyto informace rozumně poskytnout“ (článek 6 směrnice EIA).

„Členské státy zajistí, aby jejich závěry [...], zda plány nebo programy mohou mít významný vliv na životní prostředí, včetně důvodů pro nevyžadování posouzení vlivů na životní prostředí [...] byly zpřístupněny veřejnosti“ (článek 3 směrnice SEA).

„Orgánům [...] a veřejnosti [...] je dána včas skutečná příležitost, aby v přiměřené lhůtě vyjádřily své stanovisko k návrhu plánu nebo programu a doprovodné zprávě o vlivech na životní prostředí před přijetím plánu nebo programu nebo před jeho předáním k legislativnímu postupu. Členské státy jmenují orgány, které je třeba konzultovat a kterých se z důvodu jejich zvláštní působnosti v oblasti životního prostředí mohou týkat vlivy na životní prostředí vyplývající z provádění plánů a programů. [...] vymezí členské státy, kdo je veřejností, včetně veřejnosti dotčené nebo pravděpodobně dotčené rozhodováním podle této směrnice nebo zajímající se o toto rozhodování, včetně příslušných nevládních organizací, např. těch, které podporují ochranu životního prostředí, a jiných dotčených organizací.“ (článek 6 směrnice SEA)

Monitorování:

„členské státy zajistí, aby oznamovatel provedl prvky záměru nebo opatření, které mají za cíl vyloučení, prevenci, snížení a pokud možno vyrovnaní významných negativních vlivů na životní prostředí, a stanoví postupy pro monitorování významných negativních vlivů na životní prostředí“ (článek 8a směrnice EIA).

„Členské státy monitorují významné vlivy plánů a programů na životní prostředí, aby mimo jiné včas zjistily nepředpokládané negativní dopady a aby byly schopny učinit vhodná nápravná opatření“ (článek 10 směrnice SEA).

Informace pro veřejnost a konzultované orgány:

„Jakmile bylo povolení uděleno nebo jeho udělení zamítnuto, příslušný orgán nebo orgány o tom bezodkladně uvědomí veřejnost a orgány [kterých by se záměr mohl týkat] [...] a zajistí, aby [...] byly [...] zpřístupněny tyto informace: obsah rozhodnutí a všechny podmínky k němu připojené []; hlavní důvody a úvahy, na kterých je rozhodnutí založeno“ (článek 9 směrnice EIA).

Střet zájmů:

„Členské státy zajistí, aby příslušný orgán či orgány plnily povinnosti vyplývající z této směrnice objektivně a nedostaly se do situace, při níž by mohlo dojít ke střetu zájmů. V případě, že příslušný orgán je současně oznamovatelem, členské státy alespoň rozdělí pravomoci v rámci své správy tak, aby zajistily, že u orgánů vykonávajících povinnosti podle této směrnice jsou funkce, u nichž by mohlo dojít ke střetu zájmů, náležitě odděleny.“ (článek 9a, směrnice EIA)

Přeshraniční dopady:

Článek 7 směrnice EIA obsahuje ustanovení pro posuzování projektů s přeshraničními dopady, včetně požadavků na informování jiného členského státu, pokud se předpokládá pravděpodobný významný vliv plánu nebo projektu na tento členský stát. Členský stát, který může být zasažen, se pak může posuzování účastnit, pokud si to přeje. EU podepsala Úmluvu o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (úmluvu z Espoo). Za účelem koordinace a usnadnění postupů posuzování přeshraničních projektů, a zejména za účelem provádění konzultací v souladu s touto úmluvou, mohou dotčené členské státy zřídit společný orgán na principu rovného zastoupení.

Přeshraniční konzultace předpokládá a upravuje rovněž směrnice SEA (článek 7). Tato ustanovení o přeshraničních konzultacích jsou velmi důležitá i z hlediska globálních cílů směrnice o ptácích, směrnice o stanovištích a sítě Natura 2000. Důvodem je to, že poskytují důležitý preventivní nástroj při odpovídajícím posouzení plánu nebo projektu, jehož nepříznivé účinky by mohly ohrozit tyto cíle v sousedním členském státě.

5.2.2. Specifické rysy odpovídajícího posouzení a rozdíly oproti postupům EIA/SEA

Zefektivnění posuzování vlivů na životní prostředí podle směrnice o stanovištích a směrnice EIA či SEA je sice ve většině případů přínosné a doporučované, je však důležité mít na paměti specifické rysy a rozdíly v rozsahu a zaměření příslušných posuzování. Odlišné může být i použití určitých podmínek a důsledky posouzení. Zejména:

- Odpovídající posouzení se zaměřuje na ochranu lokalit sítě Natura 2000, tj. oblastí s vysokou hodnotou biologické rozmanitosti evropského významu, a proto vyžaduje přísnější testy. Jeho závěry jsou **závazné** v tom směru, že určují, zda lze plán nebo projekt schválit, či nikoli (příslušné orgány mohou s plánem nebo projektem souhlasit až poté, co zjistí, že nebude mít nepříznivé účinky na celistvost dané lokality). Naproti tomu výsledky posuzování EIA nebo SEA se zohlední v rámci procedury schvalování rozvoje nebo při přípravě a přijetí plánu.
- V souvislosti s koordinovanými nebo společnými postupy se vyplatí provést odpovídající posouzení v časnější fázi tohoto procesu. Tím se zabrání potenciálně nákladnému a zdoluhavému postupu EIA/SEA, pokud jsou závěry odpovídajícího posouzení již negativní, což znamená, že v souladu s ustanovením čl. 6 odst. 3 nelze povolení udělit (ledaže by plán nebo projekt mohl pokračovat podle ustanovení čl. 6 odst. 4).

- Podle směrnice EIA mají zmírňující a kompenzační opatření za cíl vyloučení, prevenci, snížení a pokud možno vyrovnání významných negativních vlivů na životní prostředí, zejména na druhy a stanoviště chráněné podle směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích. Proto lze v rámci hierarchie zmírňování vzít v úvahu i kompenzační opatření, která mají vyrovnat zbytkové dopady s cílem zabránit čistému úbytku biologické rozmanitosti.

Naproti tomu v případě plánů a projektů posuzovaných podle směrnice o stanovištích se zmírňující opatření k vyloučení, prevenci nebo snížení nepříznivých účinků na celistvost lokality zvažují v rámci odpovídajícího posouzení podle čl. 6 odst. 3, kdežto kompenzační opatření k vyrovnání zbytkových dopadů se používají jako poslední možnost pouze v rámci postupu podle čl. 6 odst. 4. K tomu by došlo, pokud by bylo rozhodnuto pokračovat v plánu nebo projektu navzdory negativnímu závěru odpovídajícího posouzení. V takovém případě je třeba nejprve prokázat, že neexistují žádná alternativní řešení, která by zabránila narušení celistvosti sítě Natura 2000, a že plán nebo projekt je odůvodněn naléhavými důvody převažujícího veřejného zájmu.

- Kromě toho, pokud jde o fázi posouzení, kdy se „zmírňující opatření“ zvažují, lze podle směrnice EIA zmírnění dopadů na životní prostředí zohlednit již ve fázi předběžného šetření. Ve fázi „předběžného šetření“ v rámci postupu podle čl. 6 odst. 3 tato opatření zohlednit nelze, nýbrž lze tak učinit až tehdy, když jsou nepříznivé účinky analyzovány ve fázi vlastního odpovídajícího posouzení.

Opatření přijatá za účelem vyloučení, prevence, snížení a pokud možno vyrovnání významných negativních vlivů na životní prostředí, zejména na druhy a přírodní stanoviště, které jsou chráněny podle směrnice Rady 92/43/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES, by měla pomoci zabránit zhoršení kvality životního prostředí a čistému úbytku biologické rozmanitosti. [...]

Členské státy by měly zajistit, aby byla zavedena zmírňující a kompenzační opatření a aby byly stanoveny vhodné postupy pro monitorování významných negativních vlivů na životní prostředí spojených s výstavbou a provozem záměru, čímž by se mimo jiné zjistily nepředvídané negativní vlivy, a bylo by tak možné přijmout vhodná nápravná opatření.

Směrnice EIA. Preambule (směrnice 2014/52/EU, 11. a 35. bod odůvodnění).

5.2.3. **Vztah mezi SEA / EIA / odpovídajícím posouzením a ustanoveními směrnic v oblasti ochrany přírody týkajícími se přísné ochrany druhů**

Článek 3 směrnice EIA stanoví, že „posuzování vlivů na životní prostředí vhodným způsobem určí, popíše a posoudí v každém jednotlivém případě přímé a nepřímé významné vlivy záměru na tyto faktory: [...] b) biologickou rozmanitost, se zvláštním zřetelem na druhy a přírodní stanoviště chráněné podle směrnice Rady 92/43/EHS a směrnice 2009/147/ES“. Podle čl. 5 odst. 1 směrnice SEA platí podobná ustanovení pro plány.

Zde je důležité poznamenat, že směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, kromě ochrany lokality upravené článkem 4 směrnice o ptácích a článkem 6 směrnice o stanovištích, zavádí i systém přísné ochrany určitých druhů v celém jejich přirozeném areálu rozšíření v rámci EU, tj. jak v lokalitách sítě Natura 2000, tak mimo ně. Tato ochranná opatření se týkají druhů uvedených v příloze IV směrnice o stanovištích a všech druhů volně žijících ptáků v EU. Přesné podmínky jsou stanoveny v článku 5 směrnice o ochraně ptáků a v článku 12 (v případě živočichů) respektive článku 13 (v případě rostlin) směrnice o ochraně přírodních stanovišť.

V podstatě vyžadují, aby členské státy zakázaly:

- úmyslný odchyt nebo usmrcování těchto druhů,
- jejich úmyslné vyrušování, zejména v období rozmnožování a odchovu mláďat, přezimování a migrace,
- poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku,
- úmyslné ničení hnízd nebo vajec, případně vytrhávání nebo ničení chráněných rostlin.

Provádění plánu nebo realizace/provozování projektu může vést ke konfliktům s těmito zákazy. V průběhu odpovídajícího posouzení a posuzování EIA/SEA by proto měl předkladatel (oznamovatel) spolu s příslušným orgánem ověřit, zda je plán nebo projekt s těmito ustanoveními o přísné ochraně druhů v souladu. Tato kontrola by vyžadovala určení druhů a jejich stanovišť, které by mohly být potenciálně zasaženy, ověření jejich přítomnosti v oblasti ovlivněné plánem nebo projektem, jakož i míst jejich rozmnožování nebo míst jejich odpočinku, analýzu možných dopadů na daný druh a vhodná zmírňující opatření. Pokud jsou potvrzeny dopady na jedince daného druhu nebo na místa jejich rozmnožování a místa jejich odpočinku nebo pokud tyto dopady nelze vyloučit, mohou být vyžadovány odchylky od přísné ochrany druhů.

Je však třeba upozornit, že tyto odchylky jsou přípustné jen v omezených případech, například v zájmu veřejného zdraví a bezpečnosti, a to za předpokladu, že neexistuje jiná uspokojivá alternativa a že důsledky těchto odchylek nejsou neslučitelné s celkovými cíli dotýčných směrnic. Podmínky pro uplatňování odchylek jsou uvedeny v článku 9 směrnice o ptácích a v článku 16 směrnice o stanovištích.

Je rovněž důležité poznamenat, že tato ustanovení se mohou vztahovat i na plány a projekty, které byly v rámci předběžného šetření vyňaty z povinnosti podrobit se odpovídajícímu posouzení nebo posouzení EIA/SEA. V takových případech bude nutno provést individuální analýzu, která posoudí, zda lze použít odchylky podle článku 9 směrnice o ptácích a článku 16 směrnice o stanovištích.

Povolení odchýlit se od přísné ochrany druhů lze udělit jako samostatné rozhodnutí nebo v rámci jediného povolení vyplývajícího z různých posouzení a povolovacích procedur. V každém případě musí jasně uvést důvody a podmínky takové odchylky.

Další informace o požadavcích na přísnou ochranu druhů, včetně nejnovějších pokynů, jsou k dispozici na internetových stránkách Evropské komise ⁽⁴⁸⁾.

5.3. Posouzení podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě, koordinovaná s postupem podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích nebo do tohoto postupu začleněná

Mezi rámcovou směrnicí o vodě a směrnicí o stanovištích existují rovněž silné vazby. Obě tyto směrnice se, alespoň z části, vztahují na stejné prostředí – vodní ekosystémy a suchozemské ekosystémy a mokřady, které jsou na nich přímo závislé. Mají také značně podobné ambice, neboť jejich cílem je zabránit poškozování vodních ekosystémů a zlepšit jejich ekologický stav. Měly by se proto provádět pokud možno koordinovaně, aby se zajistilo, že budou působit integrovaně ⁽⁴⁹⁾.

Stejně jako směrnice o stanovištích obsahuje i rámcová směrnice o vodě zvláštní ustanovení pro posuzování účinků nových rozvojových záměrů na vodní útvary. Podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě mohou orgány za určitých podmínek schválit výjimky pro nové změny a udržitelné rozvojové činnosti člověka, které: i) vedou ke zhoršení stavu vodního útvaru; nebo ii) zabraňují dosažení dobrého ekologického stavu nebo potenciálu, nebo dobrého stavu podzemních vod ⁽⁵⁰⁾.

Podle čl. 4 odst. 8 rámcové směrnice o vodě jsou členské státy při uplatňování čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě povinny zajistit, aby bylo uplatňováno v souladu s prováděním jiných právních předpisů EU v oblasti životního prostředí. Jinými slovy, pokud je projektu udělena výjimka podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě, musí i nadále být dodržena ustanovení čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích, je-li to v daném případě relevantní.

Má-li rozvojový záměr potenciální vliv na cíl rámcové směrnice o vodě i na lokalitu sítě Natura 2000, musí být proveden jak postup podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě, tak postup posouzení podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích. V ideálním případě by se oba postupy měly provést koordinovaným nebo integrovaným způsobem, jak doporučuje rovněž směrnice EIA. Každé z těchto posouzení má jiný cíl: první z nich posoudí, zda daný projekt pravděpodobně ohrozí primární cíle rámcové směrnice o vodě, zatímco druhý posoudí, zda projekt nepříznivě ovlivní celistvost lokality sítě Natura 2000.

To však nebrání vzájemné koordinaci některých aspektů jednotlivých posouzení, např. prostřednictvím průzkumů a konzultací. Je třeba zdůraznit, že pokud by postup podle rámcové směrnice o vodě mohl vést k udělení povolení, avšak plán nebo projekt jsou v rozporu s požadavky sítě Natura 2000, pak s výjimkou postupu podle ustanovení čl. 6 odst. 4 nelze povolení udělit.

⁽⁴⁸⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/index_en.htm

⁽⁴⁹⁾ Viz nejčastější dotazy na Komisi ohledně rámcové směrnice o vodě a směrnic v oblasti ochrany přírody: <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/FAQ-WFD%20final.pdf>

⁽⁵⁰⁾ Judikaturu ohledně použití čl. 4 odst. 7 naleznete v rozhodnutích Soudního dvora ve věcech C-461/13 a C-346/14.

Zatímco integrace postupů odpovídajícího posouzení s postupy podle směrnice EIA je povinná, u rámcové směrnice o vodě je integrace postupů ponechána na volném uvážení. Nicméně řada členských států již stanovila nebo právě zavádí integrované postupy pro případy, kdy jsou současně vyžadovány posouzení EIA, odpovídající posouzení i posouzení podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě. K zefektivnění těchto posuzování vyzývají pokyny EU k provádění rámcové směrnice o vodě ⁽³¹⁾.

Z podobností mezi posouzením podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě a posouzeními podle směrnice EIA a směrnice o stanovištích vyplývá, že některé kroky v rámci různých postupů lze provádět společně. To se týká zejména „předběžného šetření“, „stanovení rozsahu“ a nezbytného shromažďování údajů. Tento zjednodušený přístup může vést k významným finančním i časovým úsporám, zejména pokud jde o fázi shromažďování údajů, kterou lze provést společně pro všechna posouzení, jakmile budou v rámci předchozích kroků vyjasněny požadavky na údaje podle jednotlivých směrnic.

Lze použít další synergie, například při hledání alternativ nebo zmírňujících opatření. Ve všech případech se však musí respektovat odlišné zaměření různých zkoušek podle jednotlivých směrnic.

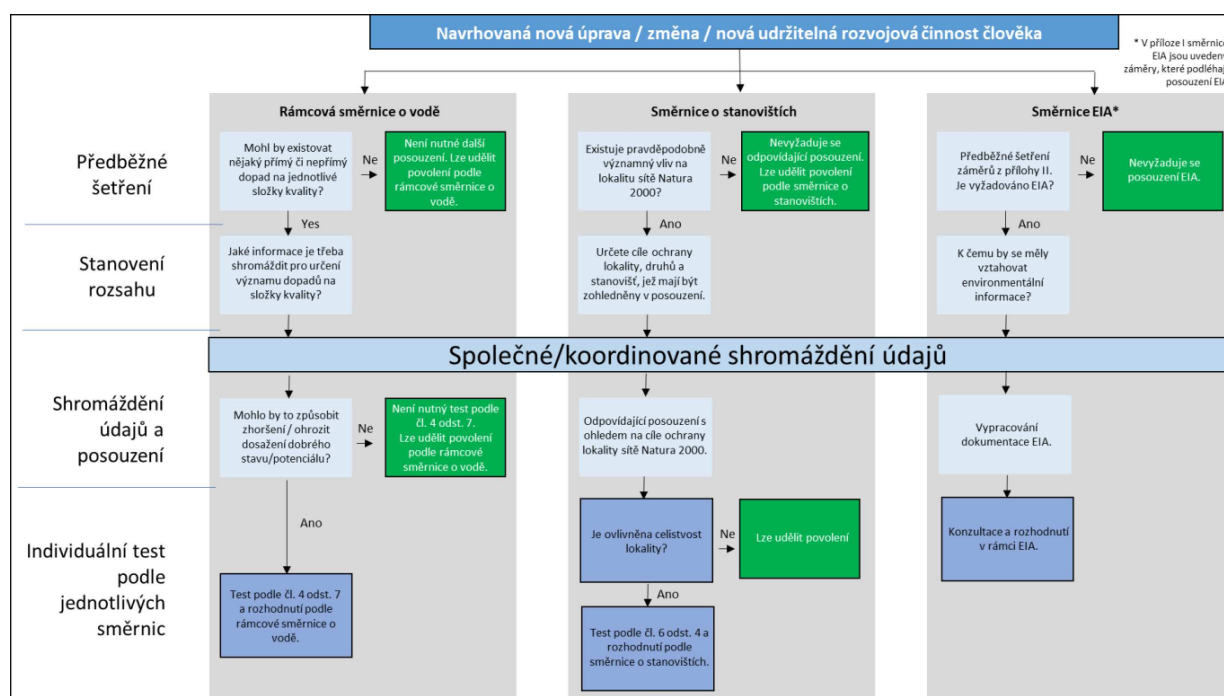
Jsou-li podmínky jedné směrnice splněny, ale u ostatních směrnic tomu tak není, pak orgány nemohou projekt schválit, protože v takovém případě by projekt stále porušoval právní předpisy EU. Namísto toho by se mělo přezkoumat, zda lze projekt změnit tak, aby splňoval požadavky všech příslušných směrnic.

Obrázek 3 ukazuje podobnosti a rozdíly mezi klíčovými kroky posuzování podle čl. 4 odst. 7 rámcové směrnice o vodě, podle směrnice EIA a podle článku 6 směrnice o stanovištích.

Obrázek 3

Zefektivnění posuzování podle rámcové směrnice o vodě, směrnice o stanovištích a směrnice EIA

Zdroj: CIS, 2017. Společná prováděcí strategie pro rámcovou směrnici o vodě a směrnici o povodních. Pokyny č. 36. Výjimky z environmentálních cílů podle čl. 4 odst. 7.

⁽³¹⁾ Viz zejména: Společná prováděcí strategie pro rámcovou směrnici o vodě a směrnici o povodních. Pokyny č. 36. Výjimky z environmentálních cílů podle čl. 4 odst. 7. K dispozici na adrese: <https://circabc.europa.eu/sd/a/e0352ec3-9f3b-4d91-bdbb-939185be3e89/CISGuidanceArticle47FINAL.PDF>.

6. KLÍČOVÉ REFERENCE

CIS, 2017. Společná prováděcí strategie pro rámcovou směrnici o vodě a směrnici o povodních. Pokyny č. 36. Výjimky z environmentálních cílů podle čl. 4 odst. 7. K dispozici na adrese: https://circabc.europa.eu/sd/a/e0352ec3-9f3b-4d91-bdbb-939185be3e89/CIS_Guidance_Article_4_7_FINAL.PDF

Ecosystems, 2014. Článek 6 směrnice o stanovištích. Rozsudky Soudního dvora Evropské unie. K dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/others/EJC_rulings%20Art_%206%20-%20Final%20Sept%202014-2.pdf

Evropská komise, 1999. Pokyny pro posouzení nepřímých a kumulativních dopadů, jakož i vzájemných působení dopadů (Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions).

Evropská komise, 2011. Vazby mezi rámcovou směrnicí o vodě a směrnicemi v oblasti ochrany přírody. Často kladené otázky. K dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

Evropská komise, 2012. Oznámení Komise týkající se stanovení cílů ochrany pro lokality sítě Natura 2000. K dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

Evropská komise, 2013(a). Pokyny k uplatňování postupu posuzování vlivů na životní prostředí u rozsáhlých přeshraničních projektů. Evropská komise, 2013. <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundary%20EIA%20Guide.pdf>

Evropská komise, 2013(b). Pokyny „Streamlining environmental assessment procedures for energy infrastructure ‚Projects of Common Interest‘ (PCIs)“ (Zjednodušení postupů posuzování vlivů na životní prostředí u „projektů společného zájmu“ v oblasti energetické infrastruktury). Evropská komise, květen 2013. <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCIGuidance.pdf>

Evropská komise, 2016. Pokyny Komise k zefektivnění posuzování vlivů na životní prostředí prováděných podle čl. 2 odst. 3 směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí. K dispozici na adrese: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0727\(01\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0727(01)&from=CS)

Evropská komise, 2017(a). Pokyny ke stanovení rozsahu (Guidance on Scoping). Směrnice 2011/92/EU ve znění směrnice 2014/52/EU. Evropská komise. <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>

Evropská komise, 2017(b). Pokyny k předběžnému šetření (Guidance on Screening). Směrnice 2011/92/EU ve znění směrnice 2014/52/EU. Evropská komise. <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>

Evropská komise, 2019. Oznámení Komise „Péče o lokality Natura 2000: ustanovení článku 6 směrnice o „stanovištích“ 92/43/EHS“ (Úř. věst. C 33, 25.1.2019, s. 1). K dispozici na adrese: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07))

Evropská komise zveřejnila několik pokynů specifických pro dané odvětví (průmysl těžby neenergetických surovin, rozvoj větrných parků, přístavy a ústí řek, vnitrozemskou vodní dopravu, akvakulturu, atd.). Tyto pokyny obsahují další rady ohledně provedení odpovídajícího posouzení ve spojitosti s rozvojem plánů a projektů v každém z těchto odvětví. Tyto pokyny jsou k dispozici na adrese:

https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

PŘÍLOHA

PŘÍKLADY POSTUPŮ, PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ, METOD A VNITROSTÁTNÍCH POKYNŮ

ÚVOD

Záměrem této přílohy je představit prvky pokynů a příklady procesů a metod pro různé fáze provádění postupů podle čl. 6 odst. 3 a čl. 6 odst. 4. Informace jsou seskupeny a uvedeny podle hlavních oddílů a bodů obsažených v pokynech.

Obsah

	<i>Strana</i>
1. SCREENING AND APPROPRIATE ASSESSMENT: APPROACHES, METHODS, EXAMPLES FROM MEMBER STATES	79
1.1. Information and practical tools to support the screening and the appropriate assessments (AA)	79
1.2. Guidance for the assessment	82
1.3. Appropriate Assessment of a national Electricity Programme in Ireland – Assessment of Cumulative effects	89
2. IMPERATIVE REASONS OF OVERRIDING PUBLIC INTEREST (IROPI)	93
2.1. Examples of various types of IROPI and their justification	93
3. COMPENSATORY MEASURES	96
3.1. Examples of compensatory measures under Article 6(4)	96
3.2. Time-related aspects of compensation measures	99
4. LINKS BETWEEN ENVIRONMENTAL ASSESSMENT PROCEDURES: AA, EIA, SEA	102
4.1. Comparison of procedures under Appropriate Assessment (AA), EIA and SEA	102
5. STRATEGIC PLANNING - ASSESSMENT OF PLANS	105
5.1. Example: Planning of highways in Austria	105
5.2. Example: Strategic planning of new hydropower developments in the Danube	105
5.3. Example: Spatial plan for offshore wind farms and grid connections in the German North Sea EEZ	107

1. PŘEDBĚŽNÉ ŠETŘENÍ (SCREENING) A ODPOVÍDAJÍCÍ POSOUZENÍ: PŘÍSTUPY, METODY, PŘÍKLADY Z ČLENSKÝCH STÁTŮ

1.1. Informace a praktické nástroje na podporu předběžných šetření a odpovídajících posouzení

Německo – databázový a informační systém Spolkové agentury pro ochranu přírody (BfN) využívaný při odpovídajících posouzeních

Informační systém *FFH-VP-Info* provozovaný Spolkovou agenturou pro ochranu přírody poskytuje nezbytné **informace o potenciálních nepříznivých účincích u téměř všech typů projektů a plánů**. Kromě toho systém *FFH-VP-Info* hostí rozsáhlou databázi možných dopadů a účinků na konkrétní typy stanovišť a druhy, kterou lze využít pro předběžné šetření a odpovídající posouzení. <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp>.

I. Cíle a funkce systému *FFH-VP-Info*

Hlavním cílem systému *FFH-VP-Info* je sloužit jako ústřední platforma, která poskytuje informace o faktorech dopadu, jež je nutno zohlednit při předběžných šetřeních (fáze 1) a odpovídajících posouzeních (fáze 2) plánů a projektů, a podávat informace o potenciálních účincích dopadů na konkrétní stanoviště a druhy, na něž se vztahuje směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích.

Typ přístupu č. 1 (typy projektů, plány, faktory dopadu) by měl být oporou pro navrhovatele a projektanty, neboť poskytuje stručný přehled všech faktorů dopadu, které tyto subjekty musejí brát v úvahu.

Typ přístupu č. 2 (stanoviště, druhy) umožňuje podrobné vyhledávání informací o konkrétních účincích faktoru dopadu na stanoviště a druhy, které mohou mít pro daný projekt význam.

Další informace zahrnují glosář, citovanou literaturu, údaje o mobilitě a domovský areál rozšíření druhů.

Celkově se systém *FFH-VP-Info* zaměřuje na poskytování nejlepších vědeckých poznatků, čímž usnadňuje odborná posouzení a jejich podrobné přezkoumání orgány, které vydávají povolení. Zatímco úplnost a přesnost posouzení jsou důležité pro zajištění právní jistoty, lze množství vynaloženého času, finančního a osobního úsilí oboustranně udržovat na rozumné úrovni prostřednictvím snadného přístupu k příslušným informacím.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=ziel> (úvodní informace o systému *FFH-VP-Info*)

II. Nástroj předběžného šetření pro typy projektů a plány a jejich možné účinky

Nástroj předběžného šetření poskytuje údaje o zhruba 140 typech projektů rozdělených do 19 skupin. Jeho součástí je odhad možné relevance, pokud jde o 36 různých faktorů dopadu. Relevance je označena čísly:

0 = obvykle není relevantní (mohou se vyskytnout výjimky)

1 = potenciálně relevantní

2 = pravidelně / obvykle relevantní

U každého typu projektu je k dispozici seznam faktorů dopadu a souhrn informací obsahující stručné vysvětlení k jednotlivým přiděleným relevancím. Ke každému faktoru dopadu se váže vysvětlující stránka s definicí a podrobným popisem možných účinků daného faktoru (viz níže).

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=projekttypen> (úvod do databáze projektových typů)

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Projekt.jsp?start> (databáze typů projektů)

III. Databáze a datové listy stanovišť a druhů, které jsou uvedeny ve směrnici o stanovištích a směrnici o ptácích

Tato část je jádrem informačního systému. Poskytuje podrobné informace o citlivosti a potenciálních účincích faktorů dopadu na téměř všechna německá

- přírodní stanoviště dle přílohy I směrnice o stanovištích => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Lrt.jsp>
- druhy živočichů a rostlin dle přílohy II směrnice o stanovištích => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Art.jsp>
- druhy ptáků dle přílohy I a čl. 4 odst. 2 směrnice o ptácích => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Vog.jsp>

Po výběru objektu zájmu se v tabulce zobrazí relevance různých faktorů dopadu ve vztahu ke konkrétnímu stanovišti nebo druhu. Výběr tématu nebo účinku vede k dalším informacím, které jsou k dispozici v pěti kategoriích:

1. citlivost / možné účinky (nejlepší vědecké poznatky o citlivosti stanovišť a druhů a o možných účincích u všech 36 faktorů dopadu);
2. schopnost obnovy (informace o přirozené sebeobnově);
3. zavedené metody posuzování dopadů (rady, odkazy a komentáře k parametrům, kritériím nebo metodám provádění prognóz dopadů a účinků);
4. prahové hodnoty významnosti a informace pro předběžné šetření (příklady, orientační hodnoty, prahové hodnoty pro relevantní účinky);
5. prahové hodnoty významnosti a doporučení pro odpovídající posouzení (příklady, orientační hodnoty, prahové hodnoty pro významné nepříznivé účinky).

Když se dále vyberou účinky faktoru dopadu, otevře se jedna nebo více stránek, které zobrazují výňatky z výsledků vědeckých výzkumů, odborné poznatky a odhady obsažené v databázi. Výběrové nebo komplexní souhrny těchto dat lze pak číst nebo i vytisknout.

Přidělení hodnot relevance je založeno na vědeckých zdrojích, které byly získány a vyhodnoceny. Pokud takové zdroje nejsou k dispozici, uvedené hodnoty relevance slouží jen pro orientaci a představují návrhy srovnatelné s hodnotami relevance přidělenými typům projektu.

Použité zdroje jsou označeny z hlediska jejich vědecké kvality a/nebo specifčnosti.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=lebensraumarten> (úvod do databáze stanovišť/druhů)

IV. Definice a popis 36 dopadových faktorů

Znalostní báze 36 faktorů dopadu rozdělených do 9 skupin s konkrétními definicemi a podrobnými popisy o možných účincích na stanoviště a druhy. Tyto faktory dopadu představují vzájemnou vazbu mezi projekty a stanovišti/druhy. Lze je rovněž číst nebo tisknout ve formě souhrnů.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=wirkfaktoren> (úvod do databáze faktorů dopadu)

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Wirkfaktor.jsp> (databáze faktorů dopadu)

V. Doplňující informace

Doplňující informace prozatím zahrnují bibliografii literatury, z níž je v systému citováno, glosář a odkazy, které obsahují např. internetový mapovací systém německých lokalit sítě Natura 2000. V budoucnu může systém sloužit jako platforma pro prezentaci dalších informací o posouzení dopadů a účinků na příslušné spolkové úrovni.

Irsko – AA GeoTool – informace pro předběžné šetření a odpovídající posouzení

Aplikace AA GeoTool podporuje proces shromažďování údajů při předběžném šetření (fáze 1) a odpovídajícím posouzení (fáze 2). Na jejím vývoji se společně podílely Agentura pro ochranu životního prostředí (Environmental Protection Agency – EPA) a Správa národních parků a přírody (National Parks and Wildlife Service – NPWS). Aplikace využívá data přímo z webové služby poskytované NPWS. Údaje se pravidelně aktualizují a posouzení se zakládají na nejnovějších dostupných informacích.

Aplikace GeoTool AA umožňuje uživateli vybrat bod na mapě a poté v rámci definované vzdálenosti tomuto bodu / předcházející / na něj navazující vyhledat zvláštní oblasti ochrany (SAC) a zvláště chráněné oblasti (SPA). Vzdálenost zvolená uživatelem závisí na úrovni potenciálního dopadu plánu nebo projektu na životní prostředí.

Informace shromážděné pro jednotlivé lokality sítě Natura 2000, které se nacházejí ve vybraném rozsahu vzdáleností, zahrnují:

1. typ lokality, např. SAC nebo SPA;
2. unikátní kód lokality;
3. název lokality;
4. vzdálenost lokality od výchozího bodu vybraného uživatelem;
5. směr vyhledávání vybraný uživatelem;
6. seznam oprávněných zájmů pro každou lokalitu;
7. odkaz URL na cíle ochrany u každé lokality.

Odkaz na aplikaci AA GeoTool: <https://gis.epa.ie/EPAMaps/AAGeoTool>

Další informace o konkrétních lokalitách sítě Natura 2000 lze nalézt na internetových stránkách NPWS: <http://www.epa.ie/terminalfour/AppropAssess/index.jsp> a rovněž <https://gis.epa.ie/EPAMaps/default>

Nizozemsko – nástroje a pokyny pro odpovídající posouzení

V Nizozemsku je k dispozici „plánovač tras pro zohlednění chráněné přírody v environmentálních povoleních“⁽¹⁾, který pomáhá při provádění všech kroků, jež jsou v tomto procesu nezbytné. Tento plánovač tras je určen pro žadatele o environmentální povolení v případech, kdy se vyžaduje kontrola z hlediska přírody. Je rovněž určena příslušnému orgánu, který se na zpracování žádosti o environmentální povolení podílí, tzn. obci a provincii. Plánovač tras popisuje procedurální kroky, které jsou nezbytné, pokud je posouzení chráněných druhů nebo chráněných lokalit sítě Natura 2000 součástí postupu pro získání environmentálního povolení. Plánovač tras pomáhá žadatelům a odborníkům v otázkách jako např. „jak poznám, zda je vyžadováno posouzení z hlediska přírody?“ nebo „ve které fázi by měly být k dispozici ekologické údaje?“ a „jak dlouho celý postup potrvá?“.

Je zde také nástroj umožňující předpovědět možné dopady na druhy a typy stanovišť v lokalitách sítě Natura 2000 (ale nikoli na celistvost lokality jako takové). Ukazatel dopadu „Natura 2000 – ekologické předpoklady a rušivé faktory“ je nástrojem pro projektanty, vydavatele povolení a plánovače, kteří se musejí zabývat činnostmi v oblastech sítě Natura 2000 nebo v jejich blízkosti. Ukazatel účinků je nástroj, pomocí kterého lze prozkoumat případné škodlivé účinky, které by mohly vyplývat z daných činností a plánů. Ukazatel účinků poskytuje informace o citlivosti druhů a typů stanovišť na nejběžnější rušivé faktory. Tyto informace jsou obecné: pro určení, zda je činnost v praxi škodlivá, je nutno provést další výzkum.

Web také obsahuje pokyny ohledně významnosti⁽²⁾, které byly vypracovány v roce 2010 a které poskytují rady pro posouzení významu dopadů na lokality sítě Natura 2000. Vychází se z premisy, že povede-li zásah ke snížení plošné výměry stanoviště, počtu druhů nebo kvality stanoviště oproti hodnotám uvedeným v cílech ochrany, může to představovat závažné důsledky. Specifické vlastnosti činnosti nebo specifické okolnosti oblasti však mohou způsobit, že navzdory poklesu žádné významné důsledky nenastanou. Jak je popsáno v pokynech, podrobná analýza na úrovni lokality proto může vést k jinému závěru.

Kromě toho existují zvláštní pokyny pro projekty s možnými účinky, pokud jde o dusík. V rámci problematiky ukládání dusíku byl v Nizozemsku vyvinut komplexní systém, který zohledňuje kumulativní dopady (pouze) dusíku z různých zdrojů.

Pokud jde o vnitrostátní projekty, „databanka povolení“ poskytuje veškeré relevantní informace, rozhodnutí a od 1. ledna 2017 také úplná odpovídající posouzení pro povolení, která souvisejí s prováděním zákona o ochraně přírody.

⁽¹⁾ <https://www.synbiosys.alterra.nl/bijl2/routeplanner.aspx>

⁽²⁾ https://www.commissiemi.nl/docs/mer/diversen/leidraad_bepaling_significantie27052010.pdf

12. Pokyny k posouzení

Rakousko – pokyny k posouzení dopravní infrastruktury

Rakouská výzkumná asociace pro silnice, železnice a dopravu (www.fsv.at) vypracovala pokyny, tzv. „RVS“⁽³⁾. Rakouské Spolkové ministerstvo dopravy, inovací a technologií stanovilo, že tyto pokyny jsou závazné pro státní veřejnou silniční společnost ASFINAG – a stejně tak jsou pokyny součástí „pravidel hry“ i pro ostatní projekty v oblasti silnic a dálnic. Popisují mimo jiné, jak musí být navrženy plánovací procesy a jaké metody by se měly použít k tomu, aby byly dostatečně zohledněny různé environmentální požadavky. Obsahují například doporučení nebo dohody o prahových hodnotách, popisy metod sběru nebo definice technických pojmů. Pro ochranu přírody – zejména pro požadavky na ochranu druhů v rámci sítě Natura 2000 a EU – byly v roce 2015 vypracovány a zveřejněny zvláštní pokyny RVS („Posouzení ochrany druhů v infrastrukturních projektech“, RVS 04.03.13). Témata, jako je definice významného zasažení populace nebo oblasti Natura 2000, jsou řešena tak, že je mohou uživatelé – projektové kanceláře a orgány pro hodnocení infrastruktury – jasně pochopit.

Belgie – pokyny k posouzení acidifikace a eutrofizace v důsledku koncentrace látek v ovzduší

V Belgii mají vypracovány pokyny pro dopady, jako je „acidifikace v důsledku koncentrace látek v ovzduší“ a „eutrofizace v důsledku koncentrace látek v ovzduší“. Tyto metodiky souvisejí s činnostmi, jako je intenzivní zemědělství, průmyslové vytápění, energetické procesy a mobilita (ukládání NO_x a NH₃). Při posuzování možných dopadů je podporován dvoustupňový přístup. Pro prvotní předběžné šetření je k dispozici **interaktivní online nástroj**, který rychlým prohledáním určí, zda může dojít k možnému dopadu. Pokud toto rychlé prohledání uložení signalizuje zelené světlo, nepředpokládá se žádný potenciální škodlivý dopad. Signalizuje-li nástroj červené světlo, znamená to, že by mohlo dojít ke škodlivému dopadu, který je třeba podrobněji prozkoumat prostřednictvím odpovídajícího posouzení (<https://www.milieuinfo.be/voortoets/>).

Německo – stanovení prahových hodnot pro určení významných nepříznivých účinků

Podobně jako v jiných zemích, i v Německu bylo vzhledem k vysoké úrovni subjektivity obtížné posoudit význam účinků na cílové prvky sítě Natura 2000, což představuje základ odpovídajícího posouzení. V důsledku toho příslušné orgány často neměly dostatečnou vědeckou jistotu, kterou potřebovaly k podpoře svých rozhodnutí, zda plán nebo projekt schválit, či nikoli.

V zájmu řešení tohoto problému a zajištění jednotnějšího a konzistentního přístupu při posuzování významu dopadu v praxi pověřila Spolková agentura pro ochranu přírody (BfN) výzkumný projekt, aby poskytl vědecky otestovaná pravidla a ujednání pro posuzování významu účinků na všechny typy stanovišť a druhy uvedené ve směrnici o ptácích a směrnici o stanovištích, které se vyskytují v Německu. Výsledné pokyny byly zveřejněny v roce 2007 (Lambrecht & Trautner 2007).

A: Původ a stav standardů

Na základě rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie v případě Waddenzee dospěl nejvyšší státní správní soud v Německu (BVerwG) k závěru, že ztráta stanoviště, které je součástí cílů ochrany v lokalitě Natura 2000, by se obecně měla považovat za významný nepříznivý účinek na celistvost lokality. Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. dubna 2013 týkající se případu Galway (C-258/11) jasně ukazuje, že je nutná přísná ochrana stanovišť v lokalitách sítě Natura 2000 a že i malé ztráty by mohly být za zvláštních podmínek vyhodnoceny jako významné.

⁽³⁾ RVS = Pokyny a pravidla pro plánování, výstavbu a údržbu pozemních komunikací (RVS) www.fsv.at

Aby bylo možno relativně malé ztráty náležitě řešit, poskytují standardy autorů Lambrechta a Trautnera (2007) orientační úroveň významnosti. Tyto standardy byly vypracovány v rámci projektů vědeckého výzkumu a vývoje a poté byly v průběhu šesti let projednány a vyhodnoceny za široké účasti odborníků. Nyní jsou všeobecně přijímány a odsouhlaseny, doporučovány v pokynech, oficiálně a pravidelně uznávány správními soudy a široce používány při odpovídajících posouzeních všeho druhu.

B: Koncepce standardů

Výchozí předpoklad pro standard spočívá v tom, že by se trvalá ztráta typů stanovišť a stanovišť pro druhy, které jsou součástí cílů ochrany v lokalitě sítě Natura 2000, měla obecně považovat za významný nepříznivý účinek na celistvost této lokality. U některých typů stanovišť a druhů by se však určitá míra ztráty mohla za jistých podmínek považovat za nevýznamnou.

Pro určení významnosti poskytují pokyny vědecky dohodnutá kritéria a prahové hodnoty, jež jsou založeny na kvalitativních a funkčních aspektech, jakož i na kvantitativních kritériích. Aby byl dopad považován za nevýznamný, musí být splněny všechny tyto podmínky:

- A. není ovlivněna žádná důležitá nebo zvláštní funkce nebo varianta stanoviště; specifické rysy stanoviště musí zůstat nezměněny;
- B. nejsou překročeny orientační hodnoty „kvantitativní – absolutní ztráty plochy“ (definované pro každý typ stanoviště a pro stanoviště druhů);
- C. není překročena „relativní ztráta plochy“ ve výši 1 % celkové plochy stanoviště v lokalitě;
- D. kumulativní účinky spolu s jinými projekty nepřekračují výše uvedené hodnoty (B a C);
- E. kumulativní účinky spolu s jinými faktory dopadu rovněž nepřekračují výše uvedené hodnoty.

C: Vytvoření prahových hodnot pro ztrátu stanoviště

Orientační hodnoty nevýznamných ztrát byly vytvořeny přístupem specifickým pro dané stanoviště a daný druh za použití souboru kritérií. Prahové hodnoty byly definovány s ohledem na zranitelnost stanovišť, která byla odhadnuta na základě 3 hlavních a 4 vedlejších kritérií:

Hlavní kritéria pro typy stanovišť:

- ekologická minimální životaschopná rozloha stanoviště;
- průměrná rozloha stanoviště v lokalitách sítě Natura 2000;
- celková rozloha stanoviště v síti Natura 2000;

Vedlejší kritéria:

- vzácnost/četnost typu stanoviště;
- status prioritního stanoviště;
- stav ohrožení stanoviště;
- schopnost obnovy.

Na základě hodnocení celostátního souboru stanovišť v síti Natura 2000 bylo definováno pět tříd zranitelnosti pro suchozemská stanoviště a dvě třídy mořských stanovišť (viz tabulka 1).

Poté byla stanovena matice, která spojila třídy zranitelnosti s třemi úrovněmi relativní ztráty plochy (úrovněmi I, II a III) ve výši 1 %, 0,5 % a 0,1 %. Pro každou třídu stanovišť a každou úroveň relativní ztráty byly odhadnuty prahové hodnoty přípustné absolutní ztráty plochy (viz tabulka 1).

Tabulka 1

Orientační hodnoty (OH) pro absolutní a relativní prahové hodnoty přípustných nevýznamných ztrát chráněných stanovišť uvedených v příloze 1 směrnice o stanovištích

V případě relativní ztráty:	Úroveň	Třídy orientačních hodnot (prahové hodnoty přípustné kvantitativní absolutní ztráty stanoviště)						
		1	2	3	4	5	6a	6b
		Speciální mořská třída						
< 1 %	I. základní OH	0 m ²	25 m ²	50 m ²	100 m ²	250 m ²	500 m ²	0,5 ha
< 0,5 %	II. střední OH	0 m ²	125 m ²	250 m ²	500 m ²	1 250 m ²	2 500 m ²	2,5 ha
< 0,1 %	III. horní OH	0 m ²	250 m ²	500 m ²	1 000 m ²	2 500 m ²	5 000 m ²	5 ha

V praxi to znamená, že u 21 z 91 typů stanovišť, které se vyskytují v Německu, není přijatelná žádná ztráta, zatímco u zbývajících stanovišť lze určitou ztrátu považovat za nevýznamnou, nejsou-li překročeny orientační hodnoty definované pro jednotlivá stanoviště.

Provázání absolutní ztráty plochy s relativní ztrátou naznačuje, že větší plocha stanoviště umožní větší absolutní ztrátu, pokud ovšem představuje menší procento postižené rozlohy. Prahové hodnoty byly stanoveny s ohledem na minimální životaschopnou plochu stanoviště. Orientační hodnoty pro ztrátu stanoviště definované pro některé typy stanovišť z přílohy I v Německu jsou uvedeny v tabulce 2 níže.

Tabulka 2

Orientační hodnoty pro ztrátu stanoviště definované pro některé typy stanovišť z přílohy I v Německu

Kód	Typ stanoviště	Orientační hodnota pro ztrátu stanoviště (v m ²)			
		Třída	Úroveň I	Úroveň II	Úroveň III
			Je-li ztráta ≤ 1 %	Je-li ztráta ≤ 0,5 %	Je-li ztráta ≤ 0,1 %
9110	Bučiny typu <i>Luzulo-Fagetum</i>	5	250	1 250	2 500
9130	Bučiny typu <i>Asperulo-Fagetum</i>	5	250	1 250	2 500
9170	Dubohabrové lesy	4	100	500	1 000
91E0*	Lužní lesy	4	100	500	1 000
6510	Nížinné sečené louky	4	100	500	1 000
4030	Evropská suchá vřesoviště	3	50	250	500
6430	Vlhkomilná vysokostébelnatá lemová společenstva	3	50	250	500
6120*	Vápnomilné travinné porosty na suchých píscích	2	25	125	250
7110*	Aktivní vrchoviště	1	0	0	0
7220*	Prameniště s tvorbou pěnovců	1	0	0	0

C. Prahové hodnoty pro ztráty stanovišť živočišných druhů

Vývoj přípustných ztrát stanovišť chráněných druhů byl založen především na typické velikosti stanovišť druhů a na přezkoumání literatury, přičemž byly zohledněny domovské areály rozšíření, velikosti území, mobilita jedinců a rozsahy populací. Druhy byly seskupeny do 8 tříd průměrného domovského areálu rozšíření, které byly definovány (podle Binka 1992) takto: < 1 ha, 4 ha, 16 ha, 64 ha, 260 ha, 10 km², 40 km², 160 km².

Poté byly stanoveny „orientační hodnoty“ pro úrovně významnosti ve výši 1/100 hodnoty třídy v případě jedinců nebo 1/1 000 hodnoty třídy v případě populací. U orientačních hodnot je třeba uvážit také kombinaci relativních a absolutních úrovní ztrát.

Pro určení, u kterých částí stanovišť lze použít orientační hodnoty, je dále nutno vzít v úvahu specifické využívání stanovišť daným druhem. U vysoce ohrožených druhů není orientační hodnota uvedena; tzn. že za prahovou hodnotu pro významný dopad se považuje jakákoli hodnota vyšší než nula.

Co se týče 53 druhů z přílohy II, pro šestnáct z nich neexistují žádné prahové hodnoty a stejně tak je tomu u dvaceti z celkových 98 druhů uvedených ve směrnici o ptácích. Jinými slovy, jakákoli ztráta bude prakticky nepřijatelná. Veškeré tyto závěry / číselné údaje / prahové hodnoty mají sloužit pouze jako vodítko. To znamená, že ke každému odpovídajícímu posouzení je nutno přistupovat individuálně.

D: Výhody standardů

Od svého zveřejnění byly pokyny úspěšně vyzkoušeny u německých soudů a nyní se uplatňují v celé zemi. Na základě více než desetiletých zkušeností lze určit několik výhod tohoto přístupu:

- větší transparentnost a objektivita, jasný rámec pro posouzení významných nepříznivých účinků na celistvost,
- pravidla pro odpovídající posouzení jsou jasná pro každého (navrhovatele, příslušný poradní orgán, orgán pro ochranu přírody, soudce/soudy a veřejnost),
- standardy zaručují kvalitu posouzení,
- tento přístup by mohl být užitečný i u dalších dopadů (pokud jde o postupné ztráty),
- poskytuje větší právní jistotu a jistotu při plánování.

Další informace o vývoji nebo používání v praxi a judikatuře naleznete zde:

Lambrecht H., Trautner J. (2007): Fachinformationssystem und Fachkonventionen zur Bestimmung der Erheblichkeit im Rahmen der FFH-VP — Endbericht zum Teil Fachkonventionen, Schlussstand Juni 2007 (Odborný informační systém a pravidla pro posouzení významnosti v rámci odpovídajícího posouzení — závěrečná zpráva k části odborných pravidel, konečná verze červen 2007. V němčině.) <https://www.bfn.de/themen/planung/eingriffe/ffh-vertraeglichkeitspruefung.html>

Bernotat, D. (2013): Odpovídající posouzení: standardy významnosti pro větší jistotu při plánování. Prezentace na semináři Jaspers o ochraně přírody, Brusel, 10. dubna 2013. <http://www.jaspersnetwork.org/download/attachments/13205585/Appropriate%20assessment%20standards%20-%20Germany.pdf?version=1&modificationDate=1400316957000&api=v2>.

Německo – kritéria pro posouzení úmrtnosti volně žijících živočichů v souvislosti s projekty a provozem

V Německu byl v letech 2008 až 2016 vypracován klasifikační systém pro význam antropogenní úmrtnosti na úrovni druhů. Tento systém zohledňuje parametry související s populační biologii a stavem ochrany přírody.

Nejprve byl vyvinut **ukazatel citlivosti v oblasti populační biologie** (PSI), a to na základě parametrů, jako je úmrtnost, délka života, věk první reprodukce, rychlost reprodukce, velikost populace na území státu a populační trend. U většiny parametrů byly naměřené hodnoty převedeny do systému hodnocení, který odrážel zranitelnost vůči antropogenní úmrtnosti počínaje vysokou zranitelností (1 bod) a konče nízkou zranitelností (9 bodů).

Byl také vytvořen **ukazatel hodnoty ochrany** (NWI). Tento ukazatel zohledňuje parametry jako „status v národním červeném seznamu“, „hojnost v Německu“, „stav populace“ (podle systému Natura 2000) a „vnitrostátní odpovědnost za daný druh“.

Aby se posouzení specifická pro jednotlivé druhy dala snáze provádět, byly oba indexy (PSI a NWI) seskupeny do matice, na jejímž základě vznikl **ukazatel citlivosti na úmrtnost** (MGI). Tento ukazatel usnadňuje posouzení ztráty jedince vzhledem k celé populaci. Umožňuje zjistit, u kterých druhů (podle toho, jak vzácné, ohrožené a citlivé jsou) se v rámci posuzování musí ztráta být jen několika jedinců považovat za významnou. Ukazatel MGI rovněž umožňuje určit hojně druhy, které nevyžadují podrobnější zvážení rizika úmrtnosti souvisejícího s projektem, a to přinejmenším tehdy, je-li zasaženo pouze několik jedinců.

Kromě těchto ukazatelů vypracovaly orgány také pokyny, jak ukazatel MGI uplatnit v rámci plánování a posouzení dopadů. V procesech plánování a povolování je třeba zvážit rizika kolize nebo úmrtnosti s ohledem na konkrétní projekt. Například riziko úmrtnosti ptáků v případě větrných turbín, elektrických vedení (kolize a zásah elektrickým proudem) a dopravních cest (silnice a železnice) se liší nejen mezi druhy, ale může také záviset na typu projektu. Totéž platí pro netopýry.

Ve druhém kroku bylo proto riziko úmrtnosti pro jednotlivé druhy v souvislosti s konkrétními typy projektů rozděleno do čtyř tříd u ptáků (kolize s elektrickým vedením, zásah elektrickým proudem u vysokonapětového vedení, kolize s automobily a větrnými turbínami) a dvou tříd u netopýrů (kolize s automobily a větrnými turbínami). Toto hodnocení vychází z rozsáhlého přezkoumání literatury zabývající se počtem zvířat usmrcených jednotlivými typy projektů v Německu a Evropě, jakož i ze znalostí o biologii a chování druhů (např. mobilitě, velikosti domovského areálu rozšíření, výšce letu, chování za letu, manévrovatelnosti, rychlosti pohybu, velikosti těla, rozpětí křídel nebo zraku), z publikovaných odborných odhadů (včetně vydaných vnitrostátních a mezinárodních pokynů) a z vlastních odhadů. Při interpretaci statistik o ztrátách zapříčiněných různými projekty byla rovněž zohledněna hojnost jednotlivých druhů.

Riziko úmrtnosti související s konkrétními projektovými typy bylo následně kombinováno s obecnou citlivostí na úmrtnost (MGI), a to ve formě **ukazatele citlivosti na úmrtnost** vztaženého ke **konkrétním typům projektů** (vMGI).

Pro další ilustraci lze uvést, že u druhů, které vykazují přirozenou úmrtnost 50–60 %, neznamená „vysoké riziko kolize“ s elektrickým vedením, větrnými turbínami nebo na silnicích automaticky „významné zvýšení rizika úmrtnosti“ (ve smyslu právních předpisů o ochraně přírody a živočišných druhů). Drastičtějším příkladem je hmyz (např. množství motýlů a vážek), který sice vykazuje vysoké riziko kolize na silnicích, ale 100 % dospělců beztak podléhá každoročnímu přirozenému úhynu. Tito živočišové jsou vysokým ztrátám přizpůsobeni v celé své autekologii (vysoká přirozená úmrtnost, krátká délka života, velká rychlost reprodukce, rozsáhlá populace). U krátce žijících druhů jsou tedy určitá rizika antropogenní úmrtnosti vyplývající z infrastruktury mnohem méně významná než u déle žijících druhů s nízkou přirozenou úmrtností a rozmnožováním (k-strategové). Při hodnocení rizik úmrtnosti specifických pro jednotlivé projekty se tyto autekologické aspekty a rozdíly za pomoci metody MGI zohledňují.

Každý jednotlivý případ musí být nakonec posouzen z hlediska možného střetu projektu s počtem jedinců dotčených druhů. Pro tento účel se použije „specifické riziko konstelace“ (KSR). Hodnocení tohoto rizika vychází z informací specifických pro danou oblast a z parametrů projektu.

Souhrnně lze říci, že ukazatel citlivosti na úmrtnost (MGI) nemůže nahradit posouzení úmrtnosti v každém jednotlivém případě. Diferencované klasifikace tudíž pomáhají posouzení rizik úmrtnosti objektivizovat, například v souvislosti s nařízením o zmírňování dopadů (podle německého spolkového zákona o ochraně přírody) nebo ustanoveními článku 6 (odpovídající posouzení) a článku 12 (ochrana druhů) směrnice o stanovištích nebo ustanoveními směrnice o odpovědnosti za životní prostředí. Cílem této metody je poskytnout standardizovaný způsob posouzení dopadu úmrtnosti druhů, a tím zvýšit objektivitu a transparentnost posuzování dopadů.

Bernotat, D. & Dierschke, V. (2016): Übergeordnete Kriterien zur Bewertung der Mortalität wildlebender Tiere im Rahmen von Projekten und Eingriffen (Zastřešující kritéria pro hodnocení úmrtnosti volně žijících živočichů v souvislosti s projekty a zásahy), 3. verze – ke dni 20. září 2016 – Lipsko (Spolková agentura pro ochranu přírody), 460 stran. <https://www.bfn.de/themen/planung/eingriffe/besonderer-artenschutz/toetungsverbot.html>

Itálie. Vnitrostátní pokyny pro posouzení v souladu s čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích

Itálie nedávno zveřejnila vnitrostátní pokyny, které popisují postupy pro předběžné šetření, odpovídající posouzení a provádění odchylek v souladu s čl. 6 odst. 3 až 4 směrnice o stanovištích.

Dokument připravila pracovní skupina tvořená zástupci vnitrostátních a regionálních orgánů a orgánů veřejné správy, kteří zodpovídají za oblast posuzování dopadů. Zohledňuje návrhy, které během kontroly účelnosti a aktualizace pokynů k článku 6 obdržela Komise.

Cílem těchto pokynů je harmonizovat provádění čl. 6 odst. 3 až 4 na vnitrostátní úrovni. Podporují začlenění plánů, programů, projektů, intervencí a aktivit (P/P/P/I/A), tedy nikoli pouze plánů a projektů, do tohoto postupu. K zajištění jednotného přístupu v této fázi a používání standardních hodnotících kritérií na vnitrostátní úrovni je k dispozici „formát předběžného šetření“. Pro prezentaci příslušných informací o P/P/P/I/A byl rovněž vypracován „formát pro vývojáře“. Co se týká odpovídajícího posouzení, pokyny obsahují podrobné specifikace obsahu a informací, které je třeba zohlednit, zvláštní ustanovení a základní prvky pro studium a pro kvalitativní i kvantitativní analýzu významu účinků na lokality sítě Natura 2000.

Pokud jde o odchylku podle čl. 6 odst. 4, pokyny se ve vyhrazené kapitole zabývají hodnocením alternativních řešení. Pokyny zdůrazňují, že toto hodnocení zůstává formálně a ve všech případech nezbytným předpokladem pro umožnění postupu udělení výjimky podle čl. 6 odst. 4, ačkoli se má za to, že v rámci odpovídajícího posouzení by mělo rovněž poskytnout možnost nasměrovat návrh k řešení s nižším dopadem na životní prostředí.

Pokyny rovněž popisují kritéria pro ověření naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, metody pro určení a provádění vhodných kompenzačních opatření, jakož i vysvětlení týkající se jejich ověřování a postupu oznamování Evropské komisi vyplněním příslušného formuláře. Pro kompenzační opatření jsou navrženy tyto minimální kompenzační poměry: poměr 2 : 1 pro prioritní stanoviště a/nebo druhy v zájmu Společenství (platí také pro stanoviště prioritních druhů); poměr 1,5 : 1 pro stanoviště a/nebo druhy v zájmu Společenství (platí také pro stanoviště druhů); poměr 1 : 1 pro další stanoviště, druhy nebo stanoviště druhů.

<https://www.gazzettaufficiale.it/eli/gu/2019/12/28/303/sg/pdf>

POSOUZENÍ VÝZNAMU ÚČINKŮ NA LOKALITU SÍTĚ NATURA 2000

(ČÁST FORMÁTU PŘEDBĚŽNÉHO ŠETŘENÍ OBSAŽENÉHO VE VNITROSTÁTNÍCH POKYNECH V ITÁLII)

1. STANOVIŠTĚ V ZÁJMU SPOLEČENSTVÍ

Stanoviště v zájmu Společenství (příloha I směrnice o stanovištích) dotčené návrhem:

—

—

Možná ztráta stanovišť v zájmu Společenství:

— Kód stanoviště:

— uveďte pro každé dotčené stanoviště

☐ Ne

☐ Ano

☐ Trvalá

☐ Dočasná

Možná fragmentace stanovišť v zájmu Společenství:

— Kód stanoviště:

— uveďte pro každé dotčené stanoviště

☐ Ne

☐ Ano

☐ Trvalá

☐ Dočasná

2. DRUHY A STANOVIŠTĚ DRUHŮ V ZÁJMU SPOLEČENSTVÍ

Druhy v zájmu Společenství (příloha II směrnice o stanovištích a článek 4 směrnice o ptácích) dotčené návrhem:

—

—

Potenciální vyrušování druhů v zájmu Společenství:

— Druh:

— uveďte pro každý dotčený druh

☐ Ne

☐ Ano

☐ Trvalá

☐ Dočasná

Možná přímá/nepřímá ztráta druhů v zájmu Společenství (uveďte pro každý dotčený druh):

— Druh:

— Počet jedinců, párů,... ze standardního formuláře údajů (SDF)

☐ Ne

☐ Ano

Odhadovaná ztráta
(počet jedinců, párů...)

Možná ztráta/fragmentace stanovišť druhů:

— Druh:

— Typ stanoviště druhu:

(uveďte pro každé dotčené stanoviště druhu)

☐ Ne

☐ Ano

☐ Trvalá

☐ Dočasná

3. POSOUZENÍ KUMULATIVNÍCH DOPADŮ

Mohou jiné plány, programy, projekty, intervence a aktivity (dále P/P/I/A) společně s dotčným návrhem vyvolat významné kumulativní a/nebo synergické účinky na dotčenou lokalitu Natura 2000?

☐ Ano ☐ Ne

Pokud ano, uveďte, o jaké další P/P/I/A se jedná a popište, jak spolu s projednávaným návrhem postihnou významně dané místo:

.....

.....

4. HODNOCENÍ NEPŘÍMÝCH ÚČINKŮ

Může mít daný návrh nepřímé účinky na lokalitu sítě Natura 2000?

☐ Ano ☐ Ne

Pokud ano, uveďte jaké:

.....

.....

5. SHRnutí POSOUZENí

Mohou P/P/P/I/A způsobit přímé, nepřímé a/nebo kumulativní účinky, dokonce i potenciální, na stanoviště v zájmu Společenství?

☐ Ano ☐ Ne

Pokud ano, proč:

.....

Mohou P/P/P/I/A způsobit přímé, nepřímé a/nebo kumulativní účinky, dokonce i potenciální, na druhy v zájmu Společenství?

☐ Ano ☐ Ne

Pokud ano, proč:

.....

Mohou P/P/P/I/A způsobit přímé, nepřímé a/nebo kumulativní účinky, dokonce i potenciální, na celistvost lokality nebo lokalit sítě Natura 2000?

☐ Ano ☐ Ne

Pokud ano, proč:

.....

6. ZÁVĚR PŘEDBĚŽNÉHO ŠETŘENÍ

Závěry a motivace (odůvodněné stanovisko):

.....

7. VÝSLEDEK PŘEDBĚŽNÉHO ŠETŘENÍ:

☐	Pozitivní: není nutné odpovídající posouzení	☐	Negativní: je požadováno odpovídající posouzení
--------------------------	--	--------------------------	---

Zdroj: Pokyny pro hodnocení účinků na lokality sítě Natura 2000 (Itálie). Linee guida nazionali per la valutazione di incidenza (VInCA). Direttiva 92/43/CEE "Habitat" art. 6, paragrafi 3 e 4. Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana, 2019.

13. Odpovídající posouzení národního programu pro elektřinu v Irsku – posouzení kumulativních účinků

Prováděcí program Grid25 představuje plán rozvoje elektrické sítě v Irsku do roku 2025. Jeho cílem je zajistit dlouhodobou udržitelnou a spolehlivou dodávku energie z obnovitelných a konvenčních zdrojů do měst, obcí, domácností a na další klíčové trhy, na nichž je zapotřebí energie.

Mezi hlavní ustanovení tohoto programu do roku 2025 patří:

- modernizace 2 530 km stávající sítě a
- vybudování 828 km nové infrastruktury.

Jakožto strategie na vysoké úrovni vytyčuje prováděcí program Grid25 typy infrastrukturních požadavků, které by mohly v budoucnu vzhledem k vládní politice v oblasti obnovitelné energie a předpokládanému růstu poptávky vzniknout, ale nepředepisuje přesně rozmístění infrastruktury, jako jsou elektrárny nebo transformátory, ani trasu přenosových vedení. Místo toho poskytuje orientační přehled obecného přístupu navrženého pro budoucí rozvoj sítě.

Program byl podroben **odpovídajícímu posouzení** podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích. Vzhledem k tomu, že se tento program vztahuje na celou Irskou republiku a může mít synergické účinky za jejími hranicemi, bylo provedeno cvičné předběžné šetření u všech lokalit sítě Natura 2000 v rámci Irské republiky a Severního Irsku.

Předběžně se zkoumaly typy účinků, které mohou vzniknout v důsledku programu. Typ dopadu závisí na typu vybudované infrastruktury, která zahrnuje:

- místní infrastrukturu, např. elektrárny, transformátory atd.
- lineární infrastrukturu, např. nadzemní vedení, podzemní kabely.

Dopady, které by mohly při provádění programu potenciálně nastat, byly zařazeny do několika kategorií:

- ztráta/zmenšení plochy stanoviště,
- vyrušování klíčových druhů,
- fragmentace typu stanoviště nebo stanoviště druhu,
- snížení hustoty druhů,
- změny v klíčových ukazatelích hodnoty z hlediska ochrany, jako např. snížení kvality a množství vody.

Vzhledem k povaze programu byly dopady popsány obecným způsobem, ale zároveň byly rozlišeny speciálně pro každou z lokalit, které se podrobily předběžnému šetření. Při něm bylo identifikováno přibližně 340 zvláštních oblastí ochrany a 97 zvláště chráněných oblastí, které by potenciálně mohly být přímo nebo nepřímo ovlivněny rozvojem infrastruktury navrhované v prováděcím programu. Dalších 18 zvláštních oblastí ochrany a 2 zvláště chráněné oblasti v Severním Irsku by mohly být ovlivněny přeshraničním propojovacím vedením.

Odpovídající posouzení poté zvažilo eventuální nepříznivé účinky, které se mohou vyskytnout v důsledku realizace prováděcího programu jako takového nebo v kombinaci s jinými plány, programy a/nebo projekty. Aby byla jistota, že při posuzování potenciálního významného vlivu prováděcího programu byly kumulativní dopady řádně zohledněny, přikročilo se nejprve k jejich posouzení.

Posouzení kumulativních účinků

V posouzení byly určeny hlavní plány, politiky a programy (na celostátní a regionální úrovni a na úrovni hrabství), které pravděpodobně povedou k rozvoji, jehož účinky by se mohly kombinovat nebo vzájemně ovlivňovat s účinky prováděcího programu Grid25. Tato analýza vyžadovala znalost pravděpodobných účinků všech projednávaných plánů/rozvoje, a i když byly informace o pravděpodobných účincích některých plánů omezené, dokázala určit vzájemná působení, která by u některých plánů měla za následek kumulativní dopady. V následující tabulce je uvedeno několik příkladů.

Politika, plán, program nebo projekty	Vzájemná působení vedoucí ke kumulativním dopadům
Celostátní úroveň (příklad)	
Program Doprava 21	Potenciální kombinované dopady mohou nastat tehdy, jsou-li nové nebo modernizované dopravní koridory postaveny současně s novou nebo modernizovanou přenosovou infrastrukturou. Dopady mohou zahrnovat: — ztrátu stanoviště a vyrušování. Mohou být postiženy všechny vymezené suchozemské lokality v závislosti na umístění infrastruktury a trase přenosových vedení, — změny místní hydrologie a vliv na přilehlá stanoviště. Nejpravděpodobněji budou zasažena stanoviště závislá na podzemních vodách, jako jsou například slatiniště, turlofy a rašeliniště, — znečištění usazeninami a související hydrologické dopady, kdy jsou postiženy druhy a stanoviště závislé na povrchových vodách. Potenciálně mohou být zasaženi losos, mihule, rak bledonohý a perlorodka říční,

Politika, plán, program nebo projekty	Vzájemná působení vedoucí ke kumulativním dopadům
	— znečištění povrchových a podzemních vod znečišťujícími látkami (např. palivy, mazivy, betonem) během výstavby. Potenciálně mohou být zasaženi losos, mihule, rak bledonohý a perlorodka říční, — vyrušování druhů během stavebních a údržbářských prací. Mezi druhy, které mohou být postiženy, patří hnízdící a přezimující ptáci v pobřežních a sladkovodních zvláště chráněných oblastech; vydry a ledňáčky, pokud se výstavba vyskytuje v blízkosti vodních toků nebo je křížuje; netopýři v místech, kde výstavba postihuje lesy, živé ploty nebo hnízdiště, — riziko zasažení ptáků, jsou-li v blízkosti zvláště chráněných oblastí instalovány přenosové kabely nebo protíná-li vedení letové trasy ptáků.

Regionální úroveň (příklad)

Regionální plány nakládání s odpady	Potenciální kombinované dopady mohou nastat v případě, kdy se nová infrastruktura pro odpadové hospodářství a nová přenosová infrastruktura společně vyskytnou v dané lokalitě nebo v její těsné blízkosti. Pravděpodobné významné dopady jsou stejné, jak je uvedeno výše.
--	---

Úroveň hrabství (příklad)

Plány rozvoje hrabství a měst	Potenciální kombinované dopady mohou nastat v případě, že je třeba zajistit novou infrastrukturu prováděním plánů rozvoje hrabství a měst. Zajištění příslušné přenosové infrastruktury může mít za následek pravděpodobné významné dopady, jak jsou popsány výše.
--------------------------------------	--

Projekty

Projekty výroby energie z moře	Kombinované dopady mohou vzniknout na rozhraní mezi infrastrukturou v pobřežních vodách a infrastrukturou na pevnině. Mezi dopady, které mohou nastat, patří: — ztrátu stanoviště a vyrušování. Mohou být postiženy všechny vymezené suchozemské lokality v závislosti na umístění infrastruktury a trase přenosových vedení. Stejně tak může dojít ke ztrátě stanovišť v pobřežních a přímořských oblastech. Ztráta stanoviště bude větší v místech, kde jsou instalovány podzemní kabely, — znečištění usazeninami a související hydrologické dopady, kdy jsou postiženy druhy a stanoviště závislé na povrchových vodách. Potenciálně mohou být zasaženi losos, mihule, rak bledonohý a perlorodka říční, — znečištění povrchových a podzemních vod znečišťujícími látkami (např. palivy, mazivy, betonem) během výstavby. Potenciálně mohou být zasaženi losos, mihule, rak bledonohý a perlorodka říční, — vyrušování druhů během stavebních a údržbářských prací. Mezi druhy, které mohou být postiženy, patří hnízdící a přezimující ptáci v pobřežních a sladkovodních zvláště chráněných oblastech; mořští savci v místech, kde dochází k propojení mezi infrastrukturou na moři a na pevnině; vydry a ledňáčky, pokud se výstavba vyskytuje v blízkosti vodních toků nebo je křížuje; netopýři v místech, kde výstavba postihuje lesy, živé ploty nebo hnízdiště.
---------------------------------------	---

Posouzení dospělo k závěru, že rozvoj nové infrastruktury pro výrobu energie v kombinaci s dalším hospodářským rozvojem potenciálně povede ke ztrátě stanoviště a/nebo druhů, fragmentaci druhů či populace a změnám kvality nebo kvantity vody. Tyto potenciální konflikty by mohla zmírnit opatření uvedená následně v odpovídajícím posouzení a případně by se řešily posouzením vlivů na životní prostředí nižšího stupně.

Posouzení možného významného vlivu a návrh zmírňujících opatření

Jak již bylo zmíněno, prováděcí program Grid25 poskytuje orientační přehled obecného přístupu navrženého pro budoucí rozvoj sítě a nepředepisuje přesné umístění infrastruktury. To má za následek omezení úrovně posouzení, které lze provést, a znamená to, že posouzení možného významného vlivu musí být realizováno v obecné rovině. Proto se uskutečnilo obecné zkoumání dopadů a citlivostí. V rámci posouzení byly určeny typy dopadů na zasažená stanoviště a druhy, s nimiž by se dalo počítat u těchto hlavních složek prováděcího programu:

- nadzemní přenosová vedení,
- podzemní kabely,
- výstavba nových rozvodů a rozšíření stávajících rozvodů,
- posílení přenosové soustavy v regionech.

V posledně jmenovaném případě byly zjištěny hlavní citlivé oblasti v jednotlivých regionech a byla nastíněna doporučení, jež by měla zabránit očekávaným dopadům (např. při posílení přenosové soustavy v regionu se vyhýbat určitým zvláště citlivým oblastem, podporovat umístění rozvodů a nadzemních tras na městských pozemcích nebo v oblastech s kompaktními pásmy původní zástavby a současně se vyhýbat citlivějšímu hornatému vnitrozemí atd.).

U několika částí rozvoje sítě, které pokročily do fáze podrobného návrhu (i když umístění a trasa těchto projektů ještě není pevně stanovena), posouzení rovněž identifikovalo dopady na lokality sítě Natura 2000, které se v blízkosti těchto jednotlivých projektů nacházejí a mohou jimi tedy být potenciálně zasaženy.

Vzhledem ke strategické povaze prováděcího programu Grid25 nemohlo být v této fázi přesvědčivě prohlášeno, že tento program nebude mít na celistvost sítě Natura 2000 nepříznivý vliv. Proto byla navržena zmírňující opatření, která mají významným dopadům zabránit.

Byly navrženy dvě úrovně zmírňujících opatření. První úroveň opatření bude vodítkem pro strategický přístup ke zmírňování dopadů a druhá úroveň, více zaměřená na konkrétní dopady, se uplatní v případech, kdy budou na základě posouzení dopadů na životní prostředí na úrovni projektu (EIA) a po odpovídajícím posouzení zjištěny významné dopady.

Obecná zmírňující opatření jsou nastíněna pro hlavní kategorie zjištěných dopadů a pro hlavní stanoviště a druhy, které mohou být potenciálně zasaženy. Například z hlediska obecné ztráty stanoviště a vyrušování jsou popsána opatření k zamezení a zmírnění důsledků pro oblasti slatin a rašelinišť, pro ptáky, netopýry, vydry, stanoviště a druhy závislé na vodě, perlorodku říční, jiné chráněné druhy, atd.

Při zvážení zmírňujících opatření se nejprve upřednostní předcházení dopadům a pokud se dopadům nelze vyhnout, měly by být alespoň zmírněny. Kromě toho budou všechny projekty na nižší úrovni, které vzniknou v důsledku provádění programu, samy podléhat odpovídajícímu posouzení, jakmile budou známy další podrobnosti o návrhu a umístění.

Po začlenění zmírňujících opatření se má za to, že prováděcí program Grid25 nebude mít na celistvost sítě Natura 2000 významný nepříznivý účinek. Nicméně všechny projekty, které mají být v rámci programu realizovány, budou předběžně posouzeny a podle potřeby podrobeny odpovídajícímu posouzení.

Zdroj: Prohlášení o dopadech na síť Natura na podporu příslušného posouzení prováděcího programu Grid25. K dispozici na tomto odkazu:

<https://www.eirgridgroup.com/site-files/library/EirGrid/Natura-Impact-Statement-in-Support-of-the-Appropriate-Assessment-of-the-Grid25-Implementation-Plan.pdf>

2. NALÉHAVÉ DŮVODY PŘEVAŽUJÍCÍHO VEŘEJNÉHO ZÁJMU

2.1 Příklady různých druhů naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a jejich odůvodnění

Ustanovení čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích:

„Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z *naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu*, včetně důvodů *sociálního a ekonomického charakteru*, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádné alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních uvědomí Komisi.

Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou *lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí* nebo *jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise*.“

I. *Naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu sociálního a ekonomického charakteru (lokalita s neprioritními cílovými rysy)*

Projekt: Navrhovaná modernizace stávající úpravný vody v Lough Talt, Co. Sligo (Irsko, 2019).

Popis projektu a lokality Natura 2000:

Od 50. let minulého století slouží horské jezero Lough Talt, součást zvláštní oblasti ochrany IE0000633 Lough Hoe Bog, jako zdroj pitné vody pro více než 13 000 obyvatel, dodávané jedinou úpravnou vody. K zajištění stálého zásobování pitnou vodou je nutno provést modernizaci této úpravný vody, která by odpovídala aktuálním úrovním odběru. Hydrogeologické výzkumy dospěly k závěru, že v obdobích deštětravajícího suchého počasí přispívá odběr k výraznému poklesu hladiny jezera, což má nepříznivý dopad na stanoviště vrkoče Geyerova (*Vertigo geyeri*). Aby se tomuto dopadu předešlo, musel by se odběr po významnou část roku snížit přibližně o 50 %.

Přestože od roku 2007 nebyl *V. geyeri* v této lokalitě zaznamenán, jeho populace je v celostátním měřítku považována za důležitou a je nutno ji obnovit. Navrhovaná ochranná opatření zlepší podmínky stanovišť prostřednictvím systému zavlažování a zavodňování. Nezmiřují však historické ztráty druhů v důsledku tlaků na odběr vody. Navrhovaný projekt bude i nadále měnit abiotickou a biotickou dynamiku, která definuje strukturu a funkci populace *V. geyeri*, čímž se oddálí dosažení cíle jeho ochrany.

Alternativní řešení:

Bylo posouzeno sedm alternativ, včetně scénáře „nedělat nic“ (možnost nula), a to podle jejich zdravotních, sociálních a ekologických dopadů. Jedinou bezprostředně dostupnou možností je zajistit modernizovanou úpravu ve stávajícím místě úpravný vody, která zdokonalí ošetřující bariéru proti parazitickým prvokům a zamezí zvýšeným koncentracím trihalomethanů (THM), které patří mezi látky znečišťující životní prostředí. Tato modernizace poskytne místnímu obyvatelstvu pitnou vodu po dobu přibližně 7–10 let, během níž bude vypracováno a zavedeno dlouhodobé udržitelné řešení.

Odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu:

Zajistit bezpečnou a spolehlivou pitnou vodu pro více než 13 000 obyvatel.

Navrhovaná kompenzační opatření:

Po dobu, než bude z lokality odstraněn tlak na odběr vody, by se ve zvláštní oblasti ochrany měla udržitelná populace vrkočů Geyerových obnovit pomocí podrobného programu dočasného zavlažování klíčového stanoviště vápenitého slatiniště. Navrhuje se, aby se během čtyřletého období ve spojení s řízením zavlažování průběžně sledovala funkce zavlažovacího systému a na slatiniště byli postupně přemístěni měkkýši, počínaje méně citlivými druhy a konče přemístěním *Vertigo geyeri* z jiné zvláštní oblasti ochrany, kde je tento druh v příznivém stavu ochrany.

II. *Odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu: ochrana životů a majetku*

Projekt: Realizace říditelného protipovodňového polderu Rösa (Německo, 2014).

Popis projektu a lokality sítě Natura 2000:

Cílem projektu je modernizace stávajících protipovodňových struktur suchého polderu u obce Rösa až na úroveň ochrany HQ₂₀₀ (nejvyšší úroveň při maximálním průtoku, k němuž dochází jednou za 200 let). Projekt sestává z těchto hlavních prvků: přibližně 7,5 km obnovených hrází s šířkou hráze u dna 5 m a v koruně 3 m; nové objekty vpusti a výpusti; a dvě protipovodňové stěny o délce 1 225 m a 310 m. Současné hráze zajišťují ochranu pouze před úrovní HQ₁₀₀, ale vzhledem k nepředvídatelným extrémním výkyvům počasí lze očekávat povodně, které tuto úroveň překročí a mohly by vážně poškodit obydlí a průmysl nacházející se pod stávajícím polderem.

Projekt má být vybudován ve zvláštní oblasti ochrany DE4340301 Muldeau oberhalb Pouch a přímým zábořem půdy zasáhne tyto cílové typy stanovišť: 6430 – 604 m² (0,17 % plochy tohoto typu stanovišť ve zvláštní oblasti ochrany); 6510 – 40 665 m² (20,33 %); 91F0: 456 m² (0,46 %). Podle oficiální německé metodiky pro posuzování významu dopadů jsou všechny tyto dopady považovány za „významné“ (včetně těch, u nichž je zábor půdy zdánlivě zanedbatelný, neboť kromě pouhého procenta záboru půdy je zohledněno i mnoho jiných faktorů).

Alternativní řešení:

Vzhledem k charakteru říčního údolí neexistuje žádná alternativa projektu; hledání alternativ však vedlo k mnoha menším úpravám projektu, které by snížily jeho nepříznivé účinky (jako např. změna sklonu svahu hráze umožňující obnovu travinných porostů, drobná přemístění náspů a stěn atd.).

Odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu:

Výstavba polderské hráze je nezbytná pro zvýšení bezpečnosti hráze a stejně tak pro ochranu obyvatelstva před povodněmi. Hlavní odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu je proto spojeno s bezpečností obyvatel a lidským zdravím.

Navrhovaná kompenzační opatření:

Ve zvláštní oblasti ochrany bude vytvořen typ stanoviště 6430 v poměru 1 : 8. Na svazích hráze, většinou vně zvláštní oblasti ochrany, bude obnoven typ stanoviště 6510 v poměru 1 : 5. Ztracená lesní stanoviště 91F0 (s kvalitou „D“) budou kompenzována výsadbou nového lesa se stejnou druhovou skladbou v poměru 1 : 4, jakož i výsadbou stromového „pláště“ podél stávajících lesů v poměru 1 : 16, a to vše většinou v okolí lokality. V zájmu zachování soudržnosti sítě bude zvláštní oblast ochrany zvětšena, aby zahrnovala místa s kompenzačními opatřeními.

III. *Odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu: ostatní důvody včetně sociálních a ekonomických*

Projekt: Stavební práce na vysokorychlostní železniční trati mezi Tours a Bordeaux (Francie, 2013).

Popis projektu a lokality Natura 2000:

Projekt je určen pro novou vysokorychlostní železniční trať mezi Tours a Bordeaux. Zahrnuje pokládku nové trati (302 km) a její napojení na stávající železniční tratě (38 km), jakož i vedlejší cesty, povodí, elektrická zařízení, nadchody a podchody (pro zemědělské cesty, přechody pro zvěř), pracovní plošiny a pomocná zařízení.

Trasa má křížovat čtyři zvláště chráněné oblasti (FR5412006 Vallée de la Charente en amont d'Angoulême, FR5412018 Plaines du Mirebelais et du Neuville, FR5412021 Plaines de Villefagnan, FR5412022 Plaine de la Mothe St Héray Lezay) a dvě zvláštní oblasti ochrany (FR5402010 Vallée du Lary et du Palais, FR5400405 Coteaux calcaires laine de la Mothe St Héray Lezay). Nepříznivé účinky spočívají v pravděpodobném zničení 1,9 ha mokřích luk a 4,2 ha sekundárních stanovišť důležitých pro zachování chrástala polního (*Crex crex*). Projekt také přímo postihne 185 ha a nepřímo (vyrušováním) 2 947 ha potenciálních stanovišť dropa velkého (*Tetrax tetrax*); povede ke zničení 2 ha stanoviště (vlhkého vřesoviště) okáče žlutookého (*Coenonympha oedippus*); jakož i ke zničení 0,35 ha jednoho z nejlepších výskytů typu stanoviště 6210 Facie polopřirozených suchých travinných porostů a křovin na vápenitých podložích (*Festuco-Brometalia*) a k fragmentaci místní propojenosti tohoto stanoviště.

Alternativní řešení:

Byly posouzeny tři alternativní trasy. Vysokorychlostní trať obecně neposkytuje příliš možností k částečným posunům trati, a tak se dospělo k závěru, že zvolená alternativa má nejméně nepříznivé dopady na lokality sítě Natura 2000, přičemž je stále technicky proveditelná.

Odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu:

Tato vysokorychlostní trať (TGV) je se svými 340 km nového úseku mezi Tours a Bordeaux jedním z nejdůležitějších železničních projektů v evropském měřítku. Vytvoří účinné spojení s pobřežím Atlantiku a uspokojí tak rostoucí poptávku po mobilitě. S přepravní rychlostí 300 km/h usnadní pasažérům cestování a zlepší obslužnost měst na trase. Spojení Paříže s Bordeaux zabere jen něco málo přes dvě hodiny, konkurenční výhoda železniční dopravy převáží nad leteckou a tím podpoří posun ve způsobu dopravy. Tento projekt bude mít zásadní roli při posilování transevropské osy, která přes atlantické pobřeží spojuje regiony severní a východní Evropy s jihozápadem Francie a Pyrenejským poloostrovem.

Podpoří rovněž aktivitu dotčených území: povede ke zlepšení konkurenceschopnosti a rozšíření trhů pro regionální podniky; usnadnění cestování při činnostech vyžadujících vysokou mobilitu, což je hlavní argument pro nové osídlení nebo přemístění z Paříže do regionů; rozvoji cestovního ruchu, zejména krátkodobých pobytů; vytváření pracovních míst během výstavby a provozu; rozvoji velkých městských projektů. Vlak je pro cestovatele rychlým a pohodlným dopravním prostředkem, 34krát bezpečnějším než automobil. TGV může přepravovat až 1 000 cestujících rychlostí 300 km/h. Jedná se také o energeticky a prostorově úsporný způsob cestování.

Vysokorychlostní vlak hraje klíčovou roli při snižování nákladů na energie a v udržitelném rozvoji regionů. Skleníkových plynů produkuje 20krát méně než automobil a 45krát méně než letadlo. Nevytváří žádné místní znečištění ovzduší: 90 % provozu zajišťují elektrické vlaky. Z hlediska znečištění, nehod a klimatických dopadů představuje přeprava cestujících nebo zboží silniční dopravou 4,5krát vyšší náklady pro společnost než je tomu u dopravy železniční.

Navrhovaná kompenzační opatření:

V případě chřástala polního bylo pro kompenzaci ztráty stanoviště o rozloze 6,1 ha vykoupeno 35 ha půdy. U dropa velkého bude kompenzační schéma ve třech zvláště chráněných oblastech sestávat ze 702 ha: 160 ha bude vykoupeno a 542 ha bude zajištěno smlouvou o správě tohoto území obsahující opatření, která budou v souladu s plány péče o zvláště chráněné oblasti. Na obzoru se rýsuje monitorovací program a na programu opětovného vysazování druhů se bude podílet soukromý subjekt. Bude vykoupeno 5 ha půdy s typem stanoviště 6210 (kompenzace v poměru 1 : 14).

IV. Odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu: jiné důvody podle stanoviska Komise

Projekt: Prohloubení dunajské vodní cesty mezi městy Straubing a Vilshofen; úsek Straubing – Deggendorf (Německo, 2019).

Popis projektu a lokality Natura 2000:

Na Dunaji mezi městy Straubing a Deggendorf (asi 40 km) nebyly nikdy zavedeny podmínky pro plavbu v obdobích nízké hladiny vody (ponor 2 m), čímž se tento úsek liší od úseku proti proudu (2,90 m) i úseku po proudu (2,70 m) a vytváří překážku na trase. Ponoru 2,50 m lze dosáhnout jedině při střední výšce hladiny vody, která je k dispozici pouze 144 dní v roce. Cílem projektu je tuto plavební překážku odstranit a vybudovat lepší protipovodňová opatření. Konečný návrh povede k prohloubení koryta o 20 cm, což bude oproti současné nízké hladině vody -2,00 m znamenat hloubku -2,20 m. V úseku dlouhém 9,7 km pak bude koryto prohloubeno o dalších 45 cm až na hloubku -2,65 m. Mezitím by měla protipovodňová opatření zajistit ochranu proti Q₁₀₀ (maximální průtok, k němuž dochází jednou za 100 let).

Projektový úsek Straubing – Vilshofen má v důsledku současného profilu plavební dráhy nejvyšší počet nehod. Studie uvádí 39 nehod za rok (2004), což by se vzhledem rostoucímu objemu dopravy mohlo do roku 2025 zvýšit na 55,4.

Projekt bude mít vliv na rozsáhlou zvláštní oblast ochrany (4 720 ha) DE7142301 Donauauen zwischen Straubing und Vilshofen. Pravděpodobné významné dopady, přímé, nepřímé i kombinované, byly zjištěny u 7 druhů ryb, 1 druhu motýlů a 1 druhu měkkýšů a dále u 7 typů stanovišť, včetně prioritního typu 91E0* Lužní lesy s olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) a jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*).

Alternativní řešení:

Kromě vybraného návrhu projektu byly důkladně posouzeny čtyři další alternativy, jakož i alternativa nulová. Žádná z těchto alternativ by nevedla k výrazně nižšímu dopadu než zvolená možnost, protože by v porovnání s navrženým projektem zasáhla větší plochu zvláštní oblasti ochrany, nebo by významně ovlivnila větší stanoviště chráněných druhů.

Odůvodnění naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu:

- a) Splnění cíle vnitrostátní a evropské dopravní politiky: prohloubení Dunaje mezi městy Straubing a Vilshofen uzavírá mezeru ve stávající vodní cestě, která přes řeku Rýn, Mohan, kanál Mohan–Dunaj a řeku Dunaj spojuje Severní moře s Černým mořem. Podle nařízení (EU) č. 1315/2013 o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě je spolková dunajská vodní cesta součástí hlavní sítě v rámci evropské sítě TEN-T a pro Evropu má velký hospodářský význam.
- b) Lepší propojení vnitrozemských přístavů: projektlepší plavební podmínky v dané oblasti při nízkém stavu vody v Dunaji. Na rozdíl od jiných druhů dopravy má lodní doprava na Dunaji stále volnou přepravní kapacitu, která by se prohloubením plavební dráhy dala účinněji využívat.
- c) Bezpečnost a usnadnění plavby: realizace projektu by mohla snížit četnost nehod z předpokládaných 55,4 na 42,4 ročně, a to i přes nárůst dopravy.
- d) Předpokládaný nárůst dopravy: očekává se, že do roku 2025 vzroste roční objem nákladní dopravy ze 7,0 milionu tun (2007) na 9,7 milionu tun nebo se zvýší o 50 % na 10,5 milionu tun.

Navrhovaná kompenzační opatření:

Všechny postižené typy stanovišť, včetně prioritního stanoviště 91E0*, budou kompenzovány vytvořením nových stanovišť v poměru 3 : 1. Budou vytvořena nová stanoviště s travinnými porosty pro modráška bahenního (*Maculinea nausithous*), jakož i nová stanoviště pro velevruba tupého (*Unio crassus*) v podobě nových říčních ostrovů a říčních ramen (která budou sloužit i zasaženým druhům ryb). Předpokládá se dlouhodobé monitorování a řízení ochrany nových stanovišť.

Stanovisko Komise (úplné znění je zveřejněno zde: (https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm)).

3. KOMPENZAČNÍ OPATŘENÍ

3.1 Příklady kompenzačních opatření podle čl. 6 odst. 4

Plán nebo projekt	Dálková železniční trať mezi dvěma uzly a obnova 100 let starého mostu v Bádensku-Württembersku (Německo). Projekt zahrnuje zarovnání povrchu zmírněné ražbou tunelů.
Zasažená lokalita Natura 2000	Zasaženou lokalitou je DE 7220-311 „Glemswald und Stuttgarter Bucht“ (3 813 ha, s 31 plochami s dílčí fragmentací).
Dopad	Dopady vyplývají ze záboru půdy a následné ztráty a znehodnocení stanoviště, včetně kácení vzrostlých stromů. Dotčené přírodní hodnoty v zájmu Společenství jsou: <i>Druh:</i> populace prioritního druhu <i>Osmoderma eremita</i> uvedeného v příloze II směrnice o stanovištích, který je v příznivém stavu z hlediska ochrany. <i>Stanoviště:</i> 6510 Nížinné sečené louky s druhy (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)

Kompenzační opatření	— Označení 50 ha půdy v blízkosti národní přírodní rezervace (<i>Neuweiler Viehweide</i>) jako Natura 2000. — Správa vymezené oblasti zaměřená na *<i>Osmoderma eremita</i> obnovením základních ekologických prvků potřebných pro přežití tohoto druhu. Spravovaná vymezená půda spojuje dvě stávající, dosud izolovaná, stěžejní chráněná území s ekologickým hraničním účinkem na prioritní druh. Očekává se, že výsledkem cílené správy bude zachování příznivého stavu prioritního druhu z hlediska ochrany.
-----------------------------	--

Zdroj: stanovisko Komise C(2018) 466 final ze dne 30. ledna 2018

Plán nebo projekt	Silnice B173 mezi lokalitami v Bavorsku (Německo)
Zasažená lokalita sítě Natura 2000	Zasaženou lokalitou je DE 5833-371 Maintal von Theisau bis Lichtenfels SCI (872 ha), která se z velké části překrývá se zvláště chráněnou oblastí DE 5931-471.02 Täler von Oberem Main, Unterer Rodach und Steinach. Zvláště chráněná oblast je na tomto území zasažena více než lokalita významná pro Společenství. Funkčnost lokality je spojena s dalšími devíti lokalitami sítě Natura 2000 v kontinentální biogeografické oblasti. Tyto lokality sestávají z aluviálních stanovišť se stojatými a tekoucími vodami.
Dopad	Vytyčená silnice protíná síť Natura 2000 a její dopad spočívá v záboru půdy (ztráta stanovišť) a vyrušování/znehodnocení stanovišť a druhů během výstavby a provozu silnice, zejména v důsledku ukládání dusíku. Konkrétně: typy stanovišť z přílohy I zasažené projektem: 6, z nichž jeden je prioritní (91E0*); zasažené druhy z přílohy II: 5, z nichž 3 jsou rovněž uvedeny v příloze IV. Významný dopad na: typy stanovišť 3150, 6430, 6510, a 91E0* uvedené v příloze I směrnice o stanovištích; ptačí druh <i>Circus aeruginosus</i> uvedený v příloze I směrnice o ptácích.
Kompenzační opatření	Za účelem vyvážení ztráty stanovišť v rámci celkové soudržnosti sítě Natura 2000 bylo rozhodnuto o kompenzaci v poměru: 1 : 3 u typů stanovišť 3150, 6430 a 91E0*; 1 : 6 u typu 6510. Zvětšení lokality významné pro Společenství o 2 ha. Vytvoření oblasti stanovišť s rákosinami pro motáka pochopa (<i>Circus aeruginosus</i>). Finanční plán a plán monitorování a hodnocení. Evropská komise podmiňuje kompenzační plán těmito kroky: — Realizace podle pracovního plánu, který německé orgány předložily Evropské komisi. — Monitorovací a hodnotící zprávy podle pracovního plánu odsouhlaseného a předloženého německými orgány. Zpráva musí být zpřístupněna veřejnosti na internetu. — Aby bylo možno předvídat hodnocení a přezkum kompenzačních a zmírňujících opatření, která se k projektu váží, je nutno zohlednit výsledky monitorování a hodnocení sítě Natura 2000. — Německo plní závazky týkající se sítě Natura 2000 pro lokalitu DE 5833 - 371 podle čl. 4 odst. 4 a čl. 6 odst. 1 směrnice o stanovištích.

Zdroj: stanovisko Komise C(2015) 9085 final ze dne 18. prosince 2015

Plán nebo projekt	Vnitrostátní silnice B 252 / B 62; 17,56 km nového silničního obchvatu kolem obcí Münchhausen, Wetter a Lahntal (Hesensko). Severojižní spojení mezi regiony Paderborn – Korbach a Marburg – Gießen. Vnitrostátní silnice B 62 spojuje město Biedenkopf přes obec Cölbe s dálkovou trasou Gießen – Marburg – Kassel. Nové vytyčení vyžaduje změnu velikosti a přemístění veřejné infrastruktury, jako jsou obecní komunikace, energetické sítě, železnice a plynovod.
Zasažená lokalita Natura 2000	Odpovídající posouzení obsáhlo několik lokalit sítě Natura 2000. Závěry byly následující: Lokalita DE 5017-305 „Lahnhänge zwischen Biedenkopf und Marburg“: nebude projektem nepříznivě ovlivněna. Lokalita DE 5018-401 „Burgwald“: bude projektem pozitivně ovlivněna, protože projekt bude od lokality vzdálen a odebere většinu dopravní zátěže ze stávající vnitrostátní silnice B 252. Lokalita DE 5118-302 „Obere Lahn und Wetschaft mit Nebengewässern“: na tuto lokalitu budou významné dopady.
Dopad	Vytyčená trasa vnitrostátní silnice B 252 / B 62 protíná síť Natura 2000 ve třech lokalitách. Přímými tlaky jsou ztráta a znehodnocení stanovišť; existují zde bariérové účinky a ukládání dusíku, které mají obecný vliv na stanoviště a druhy v podobě narušení a znehodnocení stanovišť. Uvedeným dopadům jsou významnou měrou vystaveny tyto přírodní hodnoty: — typy stanovišť z přílohy I směrnice o stanovištích 91E0* Lužní lesy s olší lepkavou (<i>Alnus glutinosa</i>) a jasanem ztepilým (<i>Fraxinus excelsior</i>) 3260 Vodní tok od nížin po hory s vegetačními typy <i>Ranunculion fluitantis</i> a <i>Callitricho-Batrachion</i> — druhy z přílohy II směrnice o stanovištích <i>Cottus gobio</i> a <i>Lampetra planeri</i> Všechny typy stanovišť z přílohy I a ostatní stanoviště druhů jsou vystaveny značnému dopadu v důsledku zvýšené úrovně ukládání dusíku. Zvýšené zatížení usazeninami má významný nepříznivý vliv na všechny druhy žijící ve vodě. Nejvýznamnější škody, přímé i nepřímé, vznikají na typu stanoviště 91E0* hnojením a acidifikací zapříčiněnou dusíkovými plyny.
Kompenzační opatření	Ztráta typu stanoviště 91E0* Lužní lesy s olší lepkavou (<i>Alnus glutinosa</i>) a jasanem ztepilým (<i>Fraxinus excelsior</i>) kompenzace přímých dopadů: poměr 1 : 3. kompenzace nepřímých dopadů: poměr 1 : 2.

Zdroj: stanovisko Komise C(2012) 3392 final ze dne 29. května 2012

Plán nebo projekt	Prohloubení a rozšíření plavební dráhy na řece Mohan v úsecích Wipfeld, Garstadt a Schweinfurt (Bavorsko/Německo) Hlavním účelem projektu je rozšířit stávající plavební dráhu na řece Mohan mezi zdymadly Wipfeld (řkm 316,12) a Ottendorf (řkm 345,29) z 36 m na 40 m a prohloubit tuto vodní cestu ze současných 2,50 m na 2,90 m. Tím se zvýší fyzická manévrovatelnost lodí.
--------------------------	--

Dopad	Zasažen by byl zejména prioritní typ stanoviště v zájmu Společenství 91E0* Lužní lesy s olší lepkavou (<i>Alnus glutinosa</i>) a jasanem ztepilým (<i>Fraxinus excelsior</i>), a dále typ stanoviště 6510 Nížinné sečené louky. Oba typy stanovišť by byly poškozeny přímo, a to ztrátou plochy o výměře 9 460 m ² u typu 91E0* a 6 440 m ² u typu 6510.
Zasažená lokalita Natura 2000	Odpovídající posouzení obsáhlo dílčí síť sítě Natura 2000 sousedící s vodním tokem. Závěry odpovídajícího posouzení pro jednotlivé lokality Natura 2000 byly následující: Lokalita „Maintal zwischen Schweinfurt und Dettelbach“ (zvláště chráněná oblast): žádný významný vliv. Lokalita „Mainaue zwischen Grafenrheinfeld und Kitzingen“ (lokalita významná pro Společenství): významný vliv. Lokalita „Maintal bei Sennfeld und Weyer“ (lokalita významná pro Společenství): významný vliv. Rozloha významně zasažených lokalit činí 1 706 ha.
Kompenzační opatření	Byla odsouhlasena tato proporcionalita: Typ stanoviště 6510: poměr téměř 1 : 7 Typ stanoviště 91E0*: poměr téměř 1 : 4 V druhém případě poměr zohledňuje skutečnost, že období opětovného vytvoření stanoviště může trvat několik desetiletí. Oblast kompenzace je místní, protože v blízkosti se nachází požadovaná ekologická funkčnost. Zasažené lokality sítě Natura 2000 budou rozšířeny o navrhovaná kompenzační opatření a následně budou členským státem označeny a oznámeny. Celkem se předpokládá 10 opatření v záplavové oblasti Schweinfurt a Wipfeld.

3.2 Časový výhled kompenzačních opatření

Německo – časový výhled kompenzačních opatření (výňatek ze závěrů pracovní skupiny LANA 2004) ⁽⁴⁾

Je-li to technicky možné, měla by opatření k zajištění soudržnosti být provedena a funkční již ve chvíli, kdy dojde k poškození. Podle Evropské komise lze opětovné vytvoření vhodného stanoviště pro dotčené druhy přijmout jako opatření k zajištění soudržnosti pouze tehdy, je-li „vytvořené místo k dispozici v době, kdy postižená lokalita ztrácí svou přirozenou hodnotu“ (EVROPSKÁ KOMISE 2000:49).

Odborníci se proto obecně shodují na tom, že by se opatření k zajištění soudržnosti měla provést již před realizací projektu (zahájením výstavby) nebo alespoň před započítáním významného poškození příslušné lokality Natura 2000, aby v době vzniku škody byla připravena k využití a byla do nejvyšší možné míry funkční (např. BAUMANN a kol. 1999:470, AG FFH VERTRÄGLICHKEITSPÜFUNG 1999:72, SSYMANK a kol. 1998:39, WEYRICH 1999:1704, EVROPSKÁ KOMISE 2000:49, SCHRÖDTER 2001:17, FGSV 2002:18, BERNOTAT 2003:25).

V tomto ohledu se Spolkový správní soud (rozsudek ze dne 17. května 2002) rovněž odvolává na nebezpečí „časové prodlevy, pokud jde o funkčnost“. EVROPSKÁ KOMISE (2000:50) požaduje, aby byl zpravidla výsledek opatření již funkční v době, kdy dojde k poškození lokality spojené s projektem, pokud nelze prokázat, že tato souběžnost není nezbytná k zajištění toho, aby daná lokalita přispívala k síti Natura 2000.

⁽⁴⁾ LANA / Stálý výbor pracovní skupiny LANA „regulace zásahů“ (2004): Technické požadavky na opatření k zajištění soudržnosti podle čl. 34 odst. 5 spolkového zákona o ochraně přírody (BNatSchG). – příloha k TOP 4.6 z 87. zasedání pracovní skupiny LANA ve dnech 4. – 5. března 2004.

Tyto časové prodlevy ve funkčnosti je samozřejmě možno tolerovat pouze tehdy (pokud vůbec), lze-li s jistotou očekávat, že provedená opatření povedou k požadované kompenzaci, a tedy k obnovení soudržnosti (RAMSAUER 2000:608).

V každém jednotlivém případě je proto nutno přezkoumat, zda v souvislosti s ekologickou soudržností sítě Natura 2000 lze tyto časové prodlevy ve funkčnosti tolerovat či nikoli. Následující text popisuje modelové případy (případ A: v době narušení je úplná funkčnost opatření k zajištění soudržnosti nezbytná; případ B: v době narušení není úplná funkčnost opatření nezbytná).

Není-li možno časové prodlevy ve funkčnosti uvést s příslušným cílem ochrany do souladu, nelze opatření k zajištění soudržnosti uznat.

Případ A: v době narušení je úplná funkčnost opatření k zajištění soudržnosti nezbytná.

Typ stanoviště nebo stanoviště potřebná pro daný druh musí být plně funkční před tím, než dojde k narušení, zejména pokud existuje nebezpečí ztráty příslušné (částečné) populace druhu chráněného podle přílohy 2 směrnice o stanovištích nebo přílohy 1 směrnice o ptácích. V takových případech lze za dostatečná opatření k zajištění soudržnosti považovat pouze předem provedená opatření, která jsou v době zásahu již účinná. Časovou prodlevu ve funkčnosti nelze z důvodu ochrany přírody tolerovat.

V zásadě lze říci, že doba potřebná pro rozvoj stanovišť druhů závisí na jedné straně na obdobích místního rozvoje příslušných stanovišť a na druhé straně na dostupnosti oblastí v rámci nezbytné obnovy populace. Potenciál druhů pro obnovu populace je dán mimo jiné prostorovým rozšířením druhů, výskytem konkrétních center rozšíření a zdrojových populací v zeměpisné blízkosti, druhově specifickou mobilitou a schopností šíření a neomezenou dostupností oblastí.

Pokud zásah ovlivňuje silně izolované výskyty druhu nebo druhy s malou mobilitou, je potenciál, že bude stanoviště vytvořené opatřeními pro soudržnost nově nebo opětovně osídleno zvenčí, velmi nízký. Zde je klíčové, aby se stanoviště rozvíjela v předstihu co nejbližší zasažené populaci a aby titíž jedinci nebo populace mohli dané místo obývat již před zásahem coby únikové stanoviště. Často se stává, že jakmile je populace již značně narušena, nelze její obnovení v pozdějším období zcela zaručit.

V případě typů stanovišť je doba vývoje stanovišť dána jejich schopností obnovy, abiotickými podmínkami, jež je v daném místě potřeba vytvořit, a osídlením charakteristickými rostlinnými a živočišnými druhy (např. RIECKEN a kol. 1994:21ff). Plné funkčnosti ve smyslu případu A lze dosáhnout pouze u typů stanovišť, které mají kratší dobu vývoje.

Předběžné provádění opatření

Aby v situacích, které spadají pod případ A, bylo možno i nadále jednat, musí být financování a provádění opatření umožněno ještě před konečným schválením projektu (...). V praxi to znamená, že již před rozhodnutím o schválení plánu lze například zajistit oblast prostřednictvím přípravné akvizice pozemků nebo včasným nabytím pozemků. Postupné kroky zde v zásadě nabízejí příznivější podmínky.

Zvláštní podmínka právní bezpečnosti u pozdějšího rozhodnutí o schválení si žádá, aby v rámci předběžného postupu posouzení dopadů na přírodní stanoviště (např. při vymezení tratě nebo v procesu územního plánování) byla hlavní rozhodnutí týkající se daného subjektu, umístění a rozsahu opatření k zajištění soudržnosti učiněna často již ve fázi návrhu. (Viz např. KÜSTER 2001). Zůstane-li struktura projektu zachována, tyto aspekty se v průběhu schvalování projektu v podstatě nezmění; jakmile je zřejmé, že projektu je v zásadě možné dosáhnout, lze opatření v předstihu zavést.

Nástroje pro osazení oblastí a kompenzační opatření, které již byly zřízeny v jiných souvislostech, rovněž ukazují, že včasnější provádění opatření je možné a lze je uvést do praxe již z hlediska plánování (viz např. AMMERMANN a kol. 1998, BUNZEL & BÖHME 2002). Jako doplňková možnost by zde mohly být uzavřeny dohody mezi provozovatelem projektu a správcem územní rezervy. Pokud by nastal nepravděpodobný případ, že by se projekt nakonec z nějakého nepředvídatelného důvodu nemohl uskutečnit, správce územní rezervy by podle těchto dohod mohl provedená opatření převzít a finančně je kompenzovat.

Následující příklad plánování A 26 rovněž ukazuje, že kromě možnosti přípravné akvizice pozemků je pro účely předběžného provádění opatření vhodné použít též fáze plánování a schvalování v etapách výstavby.

Příklad: předběžné provádění opatření v případě A 26

Oblast ochrany ptactva zasažená projektem je ovlivněna a narušena několika spojenými stavebními úseky. V průběhu schvalování stávající etapy výstavby již byla zavedena opatření k zajištění soudržnosti, zčásti pouze kvůli narušením vyplývajícím ze dvou následujících etap, pro něž dosud nebylo přijato žádné rozhodnutí o schválení plánu. Aby se účinnost opatření pro vytvoření nových stanovišť mohla rozvíjet, musí být již v rámci schvalování plánu pro tuto etapu výstavby předloženo ověření, že je stanoven rozsah opatření vyžadovaných podle odpovídajícího posouzení. Tímto způsobem jsou opatření prováděna v přibližně pětiletém předstihu, čímž se zabrání časové prodlevě mezi narušením a jeho kompenzací.

Předpokladem pro to je dostupnost pozemků v rozsahu, který odborníci určí jako nezbytný, dále dohoda o omezení obhospodařování uzavřená se zemědělci, kteří na daném místě hospodáří, a v případě potřeby dostupnost finančních prostředků pro náhrady, které jsou vyplaceny mnohem dříve, než je vydáno rozhodnutí o schválení u následujících etap výstavby. Šance, že takové rámcové podmínky pro provádění nastanou, je samozřejmě nutno vykládat případ od případu. V projektu A 26 se tyto podmínky zcela zjevně vyskytují. Přípravná akvizice pozemků umožnila tyto oblasti zabezpečit. Přístup zvolený v tomto procesu je vítán, neboť zabraňuje hrozbě dočasných funkčních nedostatků a zajišťuje nepřerušovanou soudržnost sítě Natura 2000 během celého projektu, aniž by u něho docházelo k jakýmkoli zpožděním.

Pro zajištění soudržnosti lze případně vydat samostatná schválení plánu pro jednotlivá opatření, což umožní jejich dřívější provádění. Předkladatelé projektů mají samozřejmě vždy možnost provést včasná opatření dobrovolně a na vlastní náklady. Pokud by opatření k zajištění soudržnosti byla provedena s dostatečným předstihem, mohla by mít v souvislosti s ustanoveními o zásahu pozitivní dopad na rozsah kompenzačních a náhradních opatření, neboť by se tím mohly snížit dodatečné náklady vzniklé v souvislosti s dočasnými funkčními nedostatky.

Provozovatelé projektů z veřejného sektoru a provozovatelé, kteří realizují mnoho projektů nebo velké projekty, pokud možno postupnými schvalovacími kroky, mají v této oblasti největší prostor ke konání, a proto nesou zvláštní odpovědnost.

Případ B: v době narušení není úplná funkčnost opatření k zajištění soudržnosti nezbytná

Není nutné, aby byl typ stanoviště nebo stanoviště druhu plně funkční již před začátkem významného narušení. Z určitých technických důvodů, které je třeba komplexně uvést, je časová prodleva ve funkčnosti do doby, než je dané opatření plně účinné, odůvodnitelná a musí být kompenzována prováděním opatření v odpovídajícím větším měřítku. Je prokázáno, že přispění lokality k síti Natura 2000 je tímto způsobem rovněž zaručeno.

I v těchto případech by se mělo usilovat o provádění opatření v předstihu. Ze zkušeností získaných při provádění jiných nástrojů ochrany přírody je možno vyvodit závěr, že za určitých okolností lze časové prodlevy ve funkčnosti kompenzovat zvýšením rozsahu opatření. Vyplývá to mimo jiné ze skutečnosti, že časové prodlevy lze tímto způsobem do značné míry kompenzovat u určitých funkcí stanovišť.

Na základě časové prodlevy ve funkčnosti je třeba přikročit k připojení většího území, protože ačkoli daná opatření (např. výsadba) nemohou zpočátku dostatečně plnit své funkce, výrazně větší populace může přesto dosáhnout celkově přibližně stejné úrovně kompenzace. Větší rozsah opatření také zvyšuje bezpečnost předpovědi, pokud jde o funkční aspekty.

Příklad: Projekt výstavby silnice, která křížuje tekoucí vodu, vede ke značnému narušení stanoviště *91EO „jasanové a olšové lesy podél tekoucích vod“. Ztráta stanoviště má být kompenzována v jiných lokalitách, které jsou vhodné z hlediska umístění a funkce, opatřeními k zajištění soudržnosti; toho bude dosaženo vhodnou výsadbou a obnovou typu stanoviště. Vzhledem k tomu, že další doprovodná opatření, jako je rozšíření pralesních porostů na stávajících podobných typech stanovišť, nejsou možná, plánuje se zavést opatření na mnohonásobně větší rozloze, čímž se časová prodleva ve funkčnosti vyrovná. V tomto případě je to otázka typu stanoviště, jenž se vyznačuje stromy a má odpovídající dlouhou dobu vývoje, kterou nelze dosáhnout ani tehdy, jsou-li opatření prováděna v předstihu.

V zásadě by však toto opatření mělo být uznáno jako opatření k zajištění soudržnosti za předpokladu, že proti tomu nehovoří žádné konkrétní aspekty jednotlivého případu.

4 VAZBY MEZI POSTUPY POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ: odpovídající posouzení, posuzování vlivů na životní prostředí, strategické posuzování vlivů na životní prostředí

4.1. Porovnání postupů v rámci odpovídajícího posouzení (AA), posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a strategického posuzování vlivů na životní prostředí (SEA)

	AA	EIA	SEA
Které typy rozvojových projektů jsou předmětem posouzení?	Jakýkoli plán nebo projekt , který – buď jednotlivě, nebo v kombinaci s jinými plány či projekty – bude mít pravděpodobně významný vliv na lokalitu sítě Natura 2000 (s výjimkou plánů nebo projektů přímo spojených s péčí o lokalitu z hlediska ochrany přírody).	Všechny projekty uvedené v příloze I. U projektů uvedených v příloze II se potřeba posuzování vlivů na životní prostředí určuje případ od případu nebo na základě prahových hodnot či kritérií stanovených členskými státy (s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v příloze III).	Veškeré plány a programy nebo jejich změny, které: a) podléhají přípravě nebo přijetí orgánem na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni; b) jsou vyžadovány právními a správními předpisy; c) se vypracovávají v odvětvích zemědělství, lesnictví, rybolovu, energetiky, průmyslu, dopravy, nakládání s odpady, vodohospodářství, telekomunikací, cestovního ruchu, územního plánování nebo využívání půdy a které stanoví rámec pro budoucí schvalování rozvojových záměrů uvedených v přílohách I a II směrnice o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (směrnice EIA); nebo u kterých je vzhledem k možnému vlivu na lokality nutné posouzení podle článku 6 nebo 7 směrnice 92/43/EHS.

	AA	EIA	SEA
<i>Jaké dopady je nutno posuzovat v souvislosti s přírodou?</i>	Posouzení by se mělo provádět s ohledem na cíle ochrany dané lokality (které se vztahují k druhům / typům stanovišť, které jsou na lokalitě významně zastoupeny). Cílem posouzení dopadů by mělo být zjištění, zda budou, nebo nebudou mít nepříznivý vliv na celistvost dotyčné lokality.	Přímé a nepřímé, druhotné, kumulativní, přeshraniční, krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé, trvalé a dočasné, příznivé a nepříznivé významné účinky na obyvatelstvo a lidské zdraví; biologickou rozmanitost, se zvláštním zřetelem na druhy a přírodní stanoviště chráněné podle směrnice 92/43/EHS a směrnice 2009/147/ES; půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu; hmotný majetek, kulturní dědictví a krajinu a vzájemný vztah mezi těmito faktory.	Možné významné vlivy na životní prostředí, včetně vlivů na takové aspekty jako biologická rozmanitost, obyvatelstvo, lidské zdraví, fauna, flóra, půda, voda, ovzduší, klimatické faktory, hmotné statky, kulturní dědictví včetně architektonického a archeologického dědictví, krajina a vzájemný vztah mezi výše uvedenými faktory.
<i>Kdo zodpovídá za posouzení?</i>	Zajistit provedení odpovídajícího posouzení je povinností příslušného orgánu. V této souvislosti může být po předkladateli požadováno, aby provedl veškeré potřebné studie a poskytl příslušnému orgánu veškeré nezbytné informace, aby tento mohl přijmout plně informované rozhodnutí. Přitom může příslušný orgán podle potřeby shromažďovat relevantní informace i z jiných zdrojů.	Předkladatel poskytne potřebné informace, které musí příslušný orgán vydávající povolení rozvojového záměru řádně zohlednit společně s výsledky konzultací.	Směrnice o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí (směrnice SEA) ponechává členským státům při určování příslušných orgánů pro SEA široký prostor pro uvážení. Může se jednat o orgány pověřené realizací plánu/programu, orgány pro ochranu životního prostředí, s nimiž je konzultováno <i>ex lege</i> ohledně rozsahu a úrovně podrobnosti informací, jež musí být uvedeny ve zprávě o vlivech na životní prostředí, jakož i ohledně návrhu plánu/programu a připojené zprávy o vlivech na životní prostředí, nebo orgány výslovně pověřené prováděním postupu strategického posuzování vlivu na životní prostředí.
<i>Jsou plány či projekty konzultovány s veřejností nebo s jinými orgány?</i>	Směrnice o stanovištích neobsahuje výslovnou povinnost opatřit si při povolování plánů nebo projektů, které vyžadují odpovídající posouzení, stanovisko široké veřejnosti. Podle znění čl. 6 odst. 3 se tak učiní pouze „v případě potřeby“. Soudní dvůr však na základě požadavků Aarhuské úmluvy objasnil, že dotčená veřejnost, včetně uznaných	Povinné – konzultace před přijetím návrhu rozvojového záměru. Členské státy musí přijmout nezbytná opatření, která zajišťují, aby orgány, kterých by se projekt mohl týkat (včetně orgánů pro ochranu životního prostředí, místních a regionálních orgánů), měly možnost vyjádřit své stanovisko k žádosti o povolení rozvojového záměru. Pro konzultaci s dotčenou veřejností	Povinné – konzultace před přijetím plánu nebo programu. Členské státy musí konzultovat s orgány, kterých se z důvodu jejich zvláštní působnosti v oblasti životního prostředí mohou týkat vlivy na životní prostředí vyplývající z provádění plánu/programu. Je třeba konzultovat s veřejností, včetně veřejností, která je nebo bude

	AA	EIA	SEA
	nevládních organizací, které působí v oblasti životního prostředí, má právo účastnit se povolenacího řízení (rozsudek ve věci C-243/15, bod 49). Toto právo zahrnuje zejména „právo účinné účasti na rozhodování v záležitostech životního prostředí tím, že veřejnost předkládá písemně nebo – v případě vhodnosti – na veřejném jednání nebo veřejném průzkumu s žadatelem, jakékoli připomínky, informace, rozborů nebo stanoviska, které veřejnost považuje za relevantní ve vztahu k navrhované činnosti“ (rozsudek ve věci C-243/15, bod 46).	platí stejné zásady. V případě pravděpodobných významných vlivů na životní prostředí v jiném členském státě je nutno konzultovat s příslušnými orgány a veřejností v tomto členském státě.	pravděpodobně dotčena nebo která má na rozhodnutí zájem, včetně nevládních organizací. Orgánům a veřejnosti je nutno včas poskytnout skutečnou příležitost, aby v přiměřené lhůtě vyjádřily své stanovisko k návrhu plánu nebo programu a doprovodné zprávě o vlivech na životní prostředí před přijetím plánu nebo programu nebo před jeho předáním k legislativnímu postupu. V případě pravděpodobných významných vlivů na životní prostředí v jiném členském státě je nutno konzultovat s příslušnými orgány a veřejností v tomto členském státě.
<i>Nakolik jsou výsledky posouzení závazné?</i>	Závazné. Příslušné orgány mohou plán nebo projekt schválit teprve poté, co se ujistily, že nebude mít nepříznivý vliv na celistvost dotyčné lokality.	Výsledky konzultací a informace získané v rámci posuzování vlivu na životní prostředí se musí náležitě zohlednit v procesu schvalování rozvojového záměru. Rozhodnutí o schválení rozvojového záměru zahrnuje přinejmenším odůvodněný závěr (tj. rozhodnutí týkající se posuzování vlivu na životní prostředí) a případné environmentální podmínky spojené s rozhodnutím.	Zpráva o posouzení vlivů na životní prostředí spolu s předloženými stanovisky se musí zohlednit při vypracovávání plánu nebo programu a před jeho přijetím nebo předložením k legislativnímu procesu.

5 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ – POSOUZENÍ PLÁNŮ

5.1. Příklad: plánování dálnic v Rakousku

Plánování dálnic v Rakousku – předběžné šetření a odpovídající posouzení

Plánování dálnic v Rakousku probíhá ve třech různých fázích projektu, které opakovaně určují potřebu odpovídajícího posouzení.

Fáze 1 („Voruntersuchung“ – předběžné posouzení, nebo „Korridoruntersuchung“ – posouzení koridoru) označuje potenciální konfliktní zóny ve zkoumané oblasti, aby se vyloučily koridory s nepříjemnými účinky a vysokým rizikem neschválení. Zvláštní pozornost je věnována chráněným oblastem, včetně oblastí sítě Natura 2000. Výsledkem fáze 1 je předběžný výběr možných variant projektu a program šetření pro fázi 2. V této fázi (předběžné šetření) se obvykle rozpozná požadavek na provedení odpovídajícího posouzení.

Fáze 2 („Vorprojekt“ – předběžný projekt, nebo „Variantenuntersuchung“ – posouzení variant) označuje citlivost stanovišť a druhů v různých možných variantách projektu a předpovídá jejich možné účinky na životní prostředí. V této fázi se v souladu s vnitrostátními požadavky (RVS* ⁽⁹⁾) vyžadují podrobné průzkumy týkající se odpovídajícího posouzení. To má zaručit co možná nejvčasnější zohlednění druhů a stanovišť, které jsou předmětem ochrany ze strany EU. Na závěr této fáze se vybere jedna možná varianta projektu.

Fáze 3 („Einreichprojekt“ – předkládaný projekt) obsahuje plánování pro schvalovací postupy. Potenciální účinky zvolené trasy na životní prostředí se dále upřesňují a vhodnými opatřeními se zmírňují případné nepříznivé účinky. Cílem je takový plán projektu, který je ekologicky zodpovědný, nemá dopady na cíle ochrany lokality nebo chráněné druhy a splňuje všechny právní náležitosti pro jeho schválení.

Výhodou včasného předběžného šetření je včasné zjištění nezbytných právních postupů, v tomto případě odpovídajícího posouzení nebo v jiných případech postupu udělování výjimek. Procedurální rizika jsou tedy dostatečně brzy rozpoznána, a lze tak zavést strategie k jejich zamezení.

Pro lokalizaci možných oblastí konfliktu se používají standardní formuláře údajů o síti Natura 2000 spolu s údaji z vnitrostátního atlasu hnízdicích ptáků a regionálních a místních průzkumů stanovišť (jsou-li dostupné a aktuální). Hodnocení aktuálního stavu a možných účinků rovněž bere v potaz červené seznamy (celostátní či zemské), údaje ze zprávy podle článku 17, vnitrostátní a zemské předpisy týkající se celostátně chráněných druhů a další údaje dostupné v regionu. Lze využít i další dostupné údaje z monitorování, např. z projektů ochrany druhů nebo projektů LIFE, které jsou v regionu zavedeny.

Zdroj: případová studie poskytnutá společností ASFINAG

5.2. Příklad: strategické plánování nového rozvoje hydroenergetiky na Dunaji

Strategické plánování nové vodní elektrárny v povodí Dunaje

V červnu 2013 přijaly podunajské země hlavní zásady rozvoje udržitelné hydroenergetiky v povodí Dunaje, které vypracovala Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje (ICPDR). Hlavní zásady byly navrženy jako součást širokého procesu, na němž se podíleli zástupci energetických orgánů a orgánů péče o životní prostředí, hydroenergetického sektoru, nevládních organizací a vědecké obce.

Pro rozvoj nových vodních elektráren doporučují strategický přístup k plánování. Tento přístup by měl být založen na dvoustupňovém posouzení (včetně seznamů doporučených kritérií), a to na celostátním či regionálním posouzení, po němž následuje posouzení konkrétního projektu.

(⁹) RVS = Pokyny a pravidla pro plánování, výstavbu a údržbu pozemních komunikací (RVS) www.fsv.at

V prvním kroku se určí úseky řeky, v nichž jsou rozvojové hydroenergetické záměry zcela zakázány vnitrostátními nebo regionálními právními předpisy či dohodami (vyložené zóny). Kritéria, která jsou v některých evropských zemích pro tuto kategorii zavedena, zahrnují: chráněné oblasti, úseky s vysokou ekologickou hodnotou, referenční úseky, velikost povodí.

Doporučený seznam pro celostátní nebo regionální kritéria zahrnuje:

- *Přirozenost.* Stav říčních úseků nebo vodního útvaru z hlediska odchylky od přirozených podmínek specifických pro daný typ, pokud jde o hydrologii, morfologii, biologickou a sedimentární kontinuitu, jakož i biologická společenstva.
- *Stav vodního útvaru s ohledem na vzácnost a ekologickou hodnotu.* Vzácnost říčního typu, ekologický stav úseku řeky a citlivost.
- *Specifická ekologická struktura a funkce úseku řeky, a to i s ohledem na celé povodí nebo dílčí povodí a ve vztahu k ekosystémovým službám.* Např. konkrétní stanoviště pro citlivé či cenné druhy ryb nebo jiné prvky biologické kvality v ekologii řek (např. druhy z červeného seznamu).
- *Chráněné oblasti a chráněné lokality.* Např. lokality sítě Natura 2000, lokality podle Ramsarské úmluvy, biosférické rezervace UNESCO, národní, regionální a přírodní parky atd.

V druhém kroku budou všechny ostatní úseky posouzeny pomocí matice posouzení a schématu klasifikace.

Vzhledem k tomu, že mnoho říčních úseků a záplavových oblastí v povodí Dunaje je chráněno směrnicí o ptácích a směrnicí o stanovištích, je nutno zohlednit ustanovení a požadavky podle správy a ochrany lokalit sítě Natura 2000 a potřebu odpovídajícího posouzení dopadu možných projektů v dotčených oblastech.

Posouzení na celostátní či regionální úrovni je nástrojem, který má správním orgánům pomoci směřovat nové vodní elektrárny do oblastí, kde se očekávají jen minimální dopady na životní prostředí. V případě potřeby je nutno zohlednit aspekty týkající se celého povodí Dunaje nebo přeshraniční aspekty. Posouzení na celostátní či regionální úrovni je přínosné jak pro životní prostředí a vodohospodářský sektor, tak i pro hydroenergetiku, protože zvyšuje předvídatelnost rozhodovacího procesu a transparentnost v případech, kdy je pravděpodobné, že budou vydána povolení pro nové projekty.

Zatímco posouzení na celostátní či regionální úrovni má obecnější povahu, posouzení jednotlivých projektů, které určuje vhodnost jednotlivých úseků řeky pro jejich potenciální využití k výrobě hydroelektrické energie, poskytuje podrobnější a hlubší hodnocení přínosů a dopadů konkrétního projektu. To pomáhá při posouzení toho, zda je projekt vhodně uzpůsoben svému konkrétnímu umístění. Posouzení konkrétního projektu se provádí v reakci na žádost o vydání povolení k výstavbě nové vodní elektrárny, a proto závisí na konkrétním návrhu projektu.

Poté je nutno stanovit opatření ke zmírnění nepříznivých účinků hydroenergetických děl na vodní ekosystémy. Zajištění migrace ryb a ekologických průtoků jsou prioritními opatřeními pro zachování a zlepšení ekologického stavu vodních útvarů.

Další zmírňující opatření, jako je zlepšení správy sedimentů, minimalizace nepříznivých účinků umělých výkyvů vodní hladiny (špičkování vodních elektráren), udržování podmínek podzemních vod nebo obnova typově specifických přírodních stanovišť a pobřežních zón, jsou důležitá pro ekologii řek a pro mokřady přímo závislé na vodních ekosystémech. Tato opatření by se proto měla zohledňovat již při koncipování projektu, přičemž je nutno přihlížet k rentabilitě a bezpečnosti dodávek elektřiny.

V případech, kdy by nové rozvojové hydroenergetické projekty mohly ovlivnit lokalitu sítě Natura 2000, hlavní zásady uznávají použití postupu stanoveného v čl. 6 odst. 3 a čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích.

5.3. Příklad: územní plán pro mořské větrné parky a připojení k elektrizační soustavě v německé výlučné ekonomické zóně v Severním moři

Územní plán příbřežní elektrizační soustavy pro německou výlučnou ekonomickou zónu v Severním moři

Plán příbřežní elektrizační soustavy definuje mořské větrné parky, které jsou vhodné pro kolektivní připojení k síti. Kromě stanovení nezbytných kabelových tras a míst pro připojení mořských větrných parků k elektrizační soustavě obsahuje tento plán i kabelové trasy pro propojovací vedení a popisy možných křížení vedení.

Pro lodní dopravu, potrubí a výrobu větrné energie na moři jsou v německé výlučné ekonomické zóně vymezeny prioritní oblasti; jiné než uvedené či kompatibilní způsoby využití těchto oblastí jsou zakázány. V lokalitách sítě Natura 2000 nejsou větrné turbíny povoleny. V místech přechodu do teritoriálního moře a do oblastí křížení různých druhů provozu na moři, pro které jsou stanoveny vzájemné odstupy, musí být podmořské kabely pro přenos elektřiny vyrobené ve výlučné ekonomické zóně vedeny v určených kabelových koridorech. Po vypracování plánu bylo provedeno strategické posouzení vlivů na životní prostředí.

Plán uvádí, že za účelem minimalizace možných nepříznivých dopadů na mořské prostředí by se při pokládce potrubí a kabelů neměly překračovat hranice citlivých přírodních stanovišť v obdobích, kdy jsou jednotlivé druhy organismů vysoce zranitelné.

Při pokládce a provozování potrubí a kabelů je nutno se vyvarovat poškozování nebo ničení písčín, útesů a oblastí výskytu bentických společenstev významných z hlediska ochrany přírody, jež představují obzvláště citlivá přírodní stanoviště, a je nutno dodržovat správné ekologické postupy podle úmluvy OSPAR. Plán se rovněž snažil o to, aby se prioritní oblasti pro výstavbu potrubí a pro výstavbu větrných elektráren vzájemně překrývaly.

Zásady plánování, jako je maximální sdružování kabelů a vyhýbání se trasám přes lokality sítě Natura 2000, mají snížit rozlohu plochy potřebné pro infrastrukturu elektrizační sítě a omezit možné dopady na mořské prostředí. Tento plán, který byl předmětem posouzení vlivů na životní prostředí, stanovil kapacitu a předpokládaný časový harmonogram výstavby vedení pro připojení příbřežní elektrizační soustavy během příštích deseti let.

https://www.bsh.de/EN/TOPICS/Offshore/Maritime_spatial_planning/maritime_spatial_planning_node.html